

eul_wid: hnk-aa

Δημήτριος ὁ Φαληρεύς · Demetrius of Phalerum

On Interpretation

Περὶ ἑρμηνείας

Period: Ἑλληνιστική Hellenistic

Dialect: Κοινή Koine

Domain: Ῥητορική Oratory

Format: Λόγος Oration

- ¹ (1t) ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ [ΦΑΛΗΡΕΩΣ] ΠΕΡΙ ΕΡΜΑΝΕΙΑΣ Ὡσπερ ἡ ποίησις διαιρεῖται τοῖς μέτροις, οἷον ἡμιμέτροις ἢ ἑξαμέτροις ἢ τοῖς ἄλλοις, οὕτω καὶ τὴν ἑρμηνείαν τὴν λογικὴν διαιρεῖ καὶ διακρίνει τὰ καλούμενα κῶλα, καθάπερ ἀναπαύοντα τὸν λέγοντά τε καὶ τὰ λεγόμενα αὐτὰ καὶ ἐν πολλοῖς ὅροις ὀρίζοντα τὸν λόγον, ἐπεὶ τοι μακρὸς ἂν εἴη καὶ ἄπειρος καὶ ἀτεχνῶς πνίγων τὸν λέγοντα.
- ² Βούλεται μέντοι διάνοιαν ἀπαρτίζειν τὰ κῶλα ταῦτα, ποτὲ μὲν ὅλην διάνοιαν, οἷον ὡς Ἑκαταῖος φησιν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἱστορίας Ἑκαταῖος Μιλήσιος ὧδε μυθεῖται· συνείληπται γὰρ διάνοια τῷ κῶλῳ ὅλῳ ὅλῃ, καὶ ἄμφω συγκαταλήγουσιν. ἐνίστε μέντοι τὸ κῶλον ὅλην μὲν οὐ συμπεραιοῖ διάνοιαν, μέρος δὲ ὅλης ὅλον, ὡς γὰρ τῆς χειρὸς οὔσης ὅλου τινὸς μέρη αὐτῆς ὅλα ὅλης ἐστίν. οἷον δάκτυλοι καὶ πῆχυς (ἰδίαν γὰρ περιγραφὴν ἔχει τούτων τῶν μερῶν ἕκαστον καὶ ἴδια μέρη), οὕτω καὶ διανοίας τινὸς ὅλης οὔσης μεγάλης ἐμπεριλαμβάνοιτ' ἂν μέρη τινὰ αὐτῆς ὁλόκληρα ὄντα καὶ αὐτά. Ὡσπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀναβάσεως τῆς Ξενοφῶντος τὸ τοιοῦτον· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος μέχρι τοῦ νεώτερος δὲ Κῦρος συντετελεσμένη πᾶσα διάνοιά ἐστι.
- ³ τὰ δὲ ἐν αὐτῇ κῶλα δύο μέρη μὲν αὐτῆς ἐκάτερόν ἐστι, διάνοια δὲ ἐν ἐκατέρῳ πληροῦταί τις, ἴδιον ἔχουσα πέρας, οἷον Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες. ἔχει γὰρ τινα ὁλοκληρίαν ἡ διάνοια αὐτὴ καθ' αὐτήν, ὅτι ἐγένοντο Δαρείῳ καὶ Παρυσάτιδι παῖδες. καὶ ὡσαύτως τὸ ἕτερον κῶλον, ὅτι πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος. ὥστε τὸ μὲν κῶλον, ὡς φημί, διάνοιαν περιέξει τινὰ πάντη πάντως, ἥτοι ὅλην ἢ μέρος ὅλης ὅλον.
- ⁴ Δεῖ δὲ οὔτε πάνυ μακρὰ ποιεῖν τὰ κῶλα, ἐπεὶ τοι γίνεται ἄμετρος ἡ σύνθεσις ἢ δυσπαρακολούθητος· οὐδὲ γὰρ ἡ ποιητικὴ ὑπὲρ ἑξάμετρον ἤλθεν, εἰ μή που ἐν ὀλίγοις γελοῖον γὰρ τὸ μέτρον ἄμετρον εἶναι καὶ καταλήγοντος τοῦ μέτρου ἐπιλελῆσθαι ἡμᾶς πότε ἥρξατο. οὔτε δὲ τὸ μῆκος τῶν κῶλων πρέπον τοῖς λόγοις διὰ τὴν ἀμετρίαν, οὔτε ἡ μικρότης, ἐπεὶ τοι γίνοιτ' ἂν ἡ λεγομένη ξηρὰ σύνθεσις, οἷον ἡ τοιάδε· ὁ βίος βραχύς, ἡ τέχνη μακρά, ὁ καιρὸς ὀξύς. κατακεκομμένη γὰρ ἔοικεν ἡ σύνθεσις καὶ κεκερματισμένη καὶ εὐκαταφρόνητος διὰ τὸ μικρὰ σύμπαντα ἔχειν. Γίνεται μὲν οὖν ποτε καὶ μακροῦ κῶλου καιρός, οἷον ἐν τοῖς μεγέθεσιν, ὡς ὁ Πλάτων φησί· τὸ γὰρ δὴ πᾶν τόδε τὸ μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς πορευόμενος ποδηγεῖ καὶ συγκυκλεῖ.

σχεδὸν γὰρ τῷ μεγέθει τοῦ κώλου συνεζήρται καὶ ὁ λόγος. διὰ τοῦτο καὶ ἐξάμετρον ἡρώδην τε ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ μήκους καὶ πρέπον ἥρωσιν, καὶ οὐκ ἂν τὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα πρεπόντως τις γράψει ἐν τοῖς Ἀρχιλόχου βραχέσιν, οἷον ἀχνυμένη σκυτάλη καὶ τίς σὰς παρήειρε φρένας, οὐδὲ τοῖς Ἀνακρέοντος, τὸ φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὧ παῖ· μεθύοντος γὰρ ὁ ῥυθμὸς ἀτεχνῶς γέροντος, οὐ μαχομένου ἥρωος. Μακροῦ μὲν δὴ κώλου καιρὸς γίνοιτ' ἂν ποτε διὰ ταῦτα· γίνοιτο δ' ἂν ποτε καὶ βραχέος, οἷον ἤτοι μικρόν τι ἡμῶν λεγόντων, ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν, ὅτι ἀφίκοντο οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν· οὗτος δὲ ἦν μέγας μὲν οὐ, καλὸς δέ.

- ⁶ τῇ γὰρ μικρότητι καὶ ἀποκοπῇ τοῦ ῥυθμοῦ συνανεφάνη καὶ ἡ μικρότης τοῦ ποταμοῦ καὶ χάρις· εἰ δὲ οὕτως ἐκτείνας αὐτὸ εἶπεν· οὗτος δὲ μεγέθει μὲν ἦν ἐλάττων τῶν πολλῶν, κάλλει δὲ ὑπερεβάλλετο πάντας, τοῦ πρέποντος ἀπετύγχανεν ἂν καὶ ἐγίγνετο ὁ λεγόμενος ψυχρὸς· ἀλλὰ περὶ ψυχρότητος μὲν ὕστερον λεκτέον. Τῶν δὲ μικρῶν κώλων κὰν δεινότητι χρῆσις ἐστὶ· δεινότερον γὰρ τὸ ἐν ὀλίγῳ πολὺ ἐμφαινόμενον καὶ σφοδρότερον, διὸ καὶ οἱ Λάκωνες βραχυλόγοι ὑπὸ δεινότητος.
- ⁷ καὶ τὸ μὲν ἐπιτάσσειν σύντομον καὶ βραχύ, καὶ πᾶς δεσπότης δούλῳ μονοσύλλαβος, τὸ δὲ ἱκετεύειν μακρὸν καὶ τὸ ὀδύρεσθαι αἰ Λιταὶ καθ' Ὅμηρον καὶ χωλαὶ καὶ ῥυσαὶ ὑπὸ βραδύτητος, τουτέστιν ὑπὸ μακρολογίας, καὶ οἱ γέροντες μακρολόγοι διὰ τὴν ἀσθένειαν.
- ⁸ Παράδειγμα δὲ βραχείας συνθέσεως τὸ Λακεδαιμόνιοι Φιλίππῳ· Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ. πολὺ γὰρ δεινότερον φαίνεται ῥηθὲν οὕτω βραχέως, ἢ εἶπερ αὐτὸ μακρῶς ἐκτείναντες εἶπον, ὅτι ὁ Διονύσιός ποτε μέγας ὢν τύραννος ὥσπερ σὺ ὅμως νῦν ἰδιωτεύων οἰκεῖ Κόρινθον. οὐ γὰρ ἔτι διὰ πολλῶν ῥηθὲν ἐπιπλήξει ἐώκει, ἀλλὰ διηγῆματι, καὶ μᾶλλον τινι διδάσκοντι, οὐκ ἐκφοβοῦντι. οὕτως ἐκτεινόμενον ἐκλύεται τοῦ λόγου τὸ θυμικὸν καὶ σφοδρόν. ὥσπερ τὰ θηρία συστρέψαντα ἑαυτὰ μάχεται. τοιαύτη τις ἂν εἴη συστροφὴ καὶ λόγου καθάπερ ἐσπειραμένου πρὸς δεινότητα. Ἡ δὲ τοιαύτη βραχύτης κατὰ τὴν σύνθεσιν κόμμα ὀνομάζεται.
- ⁹ ὀρίζονται δ' αὐτὸ ὧδε· κόμμα ἐστὶ τὸ κώλου ἔλαττον, οἷον τὸ προειρημένον, τό τε Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ καὶ τὸ γνῶθι σεαυτὸν καὶ τὸ ἔπου θεῶ τὰ τῶν σοφῶν. ἔστι γὰρ καὶ ἀποφθεγματικὸν ἢ βραχύτης καὶ γνωμολογικόν, καὶ σοφώτερον τὸ ἐν ὀλίγῳ πολλὴν διάνοιαν ἡθοῖσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς σπέρμασιν δένδρων ὅλων δυνάμεις· εἰ δ' ἐκτείνοντο τις τὴν γνώμην ἐν μακροῖς, διδασκαλία γίνεται τις καὶ ῥητορεία ἀντὶ γνώμης. Τῶν μέντοι κώλων καὶ κομμάτων τοιούτων συντιθεμένων πρὸς ἄλληλα συνίστανται αἱ περίοδοι ὀνομαζόμεναι.
- ¹⁰ καὶ ἔστιν περίοδος σύστημα ἐκ κώλων ἢ κομμάτων εὐκαταστρόφως εἰς τὴν διάνοιαν τὴν ὑποκειμένην ἀπηρτισμένον, οἷον μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἴτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὠμολόγησα τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὧ, συνερεῖν· αὕτη γὰρ ἡ περίοδος ἐκ τριῶν κώλων οὔσα καμπὴν τέ τινα καὶ συστροφὴν ἔχει κατὰ τὸ τέλος.
- ¹¹ Ἀριστοτέλης δὲ ὀρίζεται τὴν περίοδον οὕτως· περίοδος ἐστὶ λέξις ἀρχὴν ἔχουσα καὶ τελευτήν, μάλα καλῶς καὶ πρεπόντως ὀρισάμενος· εὐθὺς γὰρ ὁ τὴν περίοδον λέγων ἐμφαίνει, ὅτι ἤρκαται ποθεν καὶ ἀποτελευτήσαι [ποιεῖ καὶ] ἐπείγεται εἰς τι τέλος, ὥσπερ οἱ δρομεῖς ἀφεθέντες· καὶ γὰρ ἐκείνων συνεμφαίνεται τῇ ἀρχῇ τοῦ δρόμου τὸ τέλος. ἔνθεν καὶ περίοδος ὠνομάσθη, ἀπεικασθεῖσα ταῖς ὁδοῖς ταῖς κυκλοειδέσι καὶ περιωδευμέναις. <καὶ> καθόλου οὐδὲν ἢ περίοδος ἐστὶ πλὴν ποιά σύνθεσις. εἰ γοῦν λυθείη αὐτῆς τὸ περιωδευμένον καὶ μετασυντεθείη, τὰ μὲν πράγματα μένει τὰ αὐτά, περίοδος δὲ οὐκ ἔσται, οἷον εἰ τὴν προειρημένην τις τοῦ Δημοσθένους περίοδον ἀναστρέψας εἴποι ὧδέ πως· συνερῶ τούτοις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· φίλος γὰρ μοί ἐστιν ὁ υἱὸς Χαβρίου, πολὺ δὲ μᾶλλον τούτου ἢ πόλις, ἢ συνειπεῖν με δίκαιόν ἐστιν. οὐ γὰρ ἔτι οὐδαμοῦ ἢ περίοδος εὐρίσκεται.

- ¹² γένεσις δ' αὐτῆς ἦδε. τῆς ἐρμηνείας ἡ μὲν ὀνομάζεται κατεστραμμένη, οἷον ἡ κατὰ περιόδους, ἔχουσα ὡς ἡ τῶν Ἰσοκρατείων ῥητορειῶν καὶ Γοργίου καὶ Ἀλκιδάμαντος· ὅλαι γὰρ διὰ περιόδων εἰσὶν συνεχῶν οὐδέν τι ἔλαττον, ἥπερ ἡ Ὀμήρου ποιήσις δι' ἐξαμέτρων· ἡ δέ τις διηρημένη ἐρμηνεία καλεῖται, ἡ εἰς κῶλα λελυμένη οὐ μάλα ἀλλήλοις συνηρημένα, ὡς ἡ Ἑκαταίου καὶ τὰ πλεῖστα τῶν Ἡροδότου, καὶ ὅλως ἡ ἀρχαία πᾶσα. παράδειγμα αὐτῆς· Ἑκαταῖος Μιλήσιος ὧδε μυθεῖται· τάδε γράφω, ὡς μοι δοκεῖ ἀληθέα εἶναι· οἱ γὰρ Ἑλλήνων λόγοι πολλοί τε καὶ γελοῖοι καὶ ἐμοὶ φαίνονται <καὶ> εἰσίν. ὥσπερ γὰρ σεσωρευμένοις ἐπ' ἀλλήλοις τὰ κῶλα ἔοικεν καὶ ἐπερριμμένοις καὶ οὐκ ἔχουσι σύνδεσιν οὐδ' ἀντέρεισιν, οὐδὲ βοηθοῦντα ἀλλήλοις ὥσπερ ἐν ταῖς περιόδοις.
- ¹³ ἔοικε γοῦν τὰ μὲν περιοδικὰ κῶλα τοῖς λίθοις τοῖς ἀντερείδουσι τὰς περιφερεῖς στέγας καὶ συνέχουσι, τὰ δὲ τῆς διαλελυμένης ἐρμηνείας διερριμμένοις πλησίον λίθοις μόνον καὶ οὐ συγκειμένοις.
- ¹⁴ διὸ καὶ περιεξεσμένον ἔχει τι ἡ ἐρμηνεία ἢ πρὶν καὶ εὐσταλές, ὥσπερ καὶ τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα, ὧν τέχνην ἐδόκει ἡ συστολή καὶ ἰσχνότης, ἡ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα ἐρμηνεία τοῖς Φειδίου ἔργοις ἤδη ἔοικεν ἔχουσα τι καὶ μεγαλεῖον καὶ ἀκριβὲς ἅμα. Δοκιμάζω γὰρ δὴ ἔγωγε μήτε περιόδοις ὅλον τὸν λόγον συνείρεσθαι, ὡς τοῦ Γοργίου, μήτε διαλελῦσθαι ὅλον, ὡς τὰ ἀρχαῖα, ἀλλὰ μεμῖχθαι μᾶλλον δι' ἀμφοτέρων· οὕτω γὰρ καὶ ἐγκατάσκευος ἔσται καὶ ἀπλοῦς ἅμα καὶ ἐξ ἀμφοῖν ἡδύς, καὶ οὔτε μάλα ἰδιωτικὸς οὔτε μάλα σοφιστικὸς.
- ¹⁵ τῶν δὲ τὰς πυκνὰς περιόδους λεγόντων οὐδ' αἱ κεφαλαὶ ῥαδίως ἐστᾶσιν, ὡς ἐπὶ τῶν οἰνωμένων, οἳ τε ἀκούοντες ναυτιῶσι διὰ τὸ ἀπίθανον, τοτὲ δὲ καὶ ἐκφωνοῦσι τὰ τέλη τῶν περιόδων προειδότες καὶ προαναβοῶσι.
- ¹⁶ Τῶν δὲ περιόδων αἱ μικρότεραι μὲν ἐκ δυοῖν κῶλοιν συντίθενται, αἱ μέγισται δὲ ἐκ τεττάρων· τὸ δ' ὑπὲρ τέτταρα οὐκέτ' ἂν ἐντὸς εἴη περιοδικῆς συμμετρίας.
- ¹⁷ Γίνονται δὲ καὶ τρίκωλοί τινες, καὶ μονόκωλοι δέ, ἃς καλοῦσιν ἀπλᾶς περιόδους. ὅταν γὰρ τὸ κῶλον μῆκός τε ἔχη καὶ καμπὴν κατὰ τὸ τέλος, τότε μονόκωλος περίοδος γίνεται, καθάπερ ἡ τοιάδε· Ἡροδότου Ἀλικαρνασῆος ἱστορίας ἀπόδεξις ἦδε. καὶ πάλιν· ἡ γὰρ σαφὴς φράσις πολὺ φῶς παρέχεται ταῖς τῶν ἀκουόντων διανοαῖς. ὑπ' ἀμφοῖν μέντοι συνίσταται ἡ ἀπλῆ περίοδος, καὶ ὑπὸ τοῦ μήκους καὶ ὑπὸ τῆς καμπῆς τῆς περὶ τὸ τέλος, ὑπὸ δὲ θατέρου οὐδέ ποτε. Ἐν δὲ ταῖς συνθέτοις περιόδοις τὸ τελευταῖον κῶλον μακρότερον χρή εἶναι καὶ ὥσπερ περιέχον καὶ περιειληφὸς τᾶλλα.
- ¹⁸ οὕτω γὰρ μεγαλοπρεπὴς ἔσται καὶ σεμνὴ περίοδος, εἰς σεμνὸν καὶ μακρὸν λήγουσα κῶλον· ἡ δὲ μὴ ἀποκεκομμένη καὶ χωλὴ ὁμοία. παράδειγμα δ' αὐτῆς τὸ τοιοῦτον· οὐ γὰρ τὸ εἰπεῖν καλῶς καλόν, ἀλλὰ τὸ εἰπόντα δρᾶσαι τὰ εἰρημένα. Τρία δὲ γένη περιόδων ἐστίν, ἱστορικὴ, διαλογικὴ, ῥητορικὴ.
- ¹⁹ ἱστορικὴ μὲν ἢ μήτε περιηγμένη μήτ' ἀνειμένη σφόδρα, ἀλλὰ μεταξύ ἀμφοῖν, ὡς μήτε ῥητορικὴ δόξειεν καὶ ἀπίθανος διὰ τὴν περιαγωγὴν, τὸ σεμνόν τε ἔχουσα καὶ ἱστορικὸν ἐκ τῆς ἀπλότητος, οἷον ἡ τοιάδε· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται μέχρι τοῦ νεώτερος δὲ Κῦρος. ἐδραΐα γάρ τινι καὶ ἀσφαλεῖ καταλήξει ἔοικεν αὐτῆς ἡ ἀπόθεσις. Τῆς δὲ ῥητορικῆς περιόδου συνεστραμμένον τὸ εἶδος καὶ κυκλικὸν καὶ δεόμενον στρογγύλου στόματος καὶ χειρὸς συμπεριαγομένης τῷ ῥυθμῷ, οἷον τῆς μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελῦσθαι τὸν νόμον, εἴτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὠμολόγησα τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὧ, συνερεῖν.
- ²⁰ σχεδὸν γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡ περίοδος ἢ τοιάδε συνεστραμμένον τι ἔχει καὶ ἐμφαῖνον, ὅτι οὐκ ἂν ἀπολήξειεν εἰς ἀπλοῦν τέλος. Διαλογικὴ δὲ ἐστὶν περίοδος ἡ ἔτι ἀνειμένη καὶ

ἀπλουστέρα τῆς ἱστορικῆς καὶ μόλις ἐμφαίνουσα, ὅτι περίοδος ἐστίν, ὥσπερ ἡ τοιάδε· κατέβην
χθὲς εἰς τὸν Πειραιᾶ μέχρι τοῦ ἄτε νῦν πρῶτον ἄγοντες.

- 21 ἐπέριπται γὰρ ἀλλήλοις τὰ κῶλα ἐφ' ἐτέρῳ ἑτερον, ὥσπερ ἐν τοῖς διαλελυμένοις λόγοις, καὶ
ἀπολήξαντες μόλις ἂν ἐννοηθεῖμεν κατὰ τὸ τέλος, ὅτι τὸ λεγόμενον περίοδος ἦν. δεῖ γὰρ
μεταξὺ διηρημένης τε καὶ κατεστραμμένης λέξεως τὴν διαλογικὴν περίοδον γράφεσθαι, καὶ
μεμιγμένην ὁμοίαν ἀμφοτέροις, περιόδων μὲν εἶδη τοσάδε. Γίνονται δὲ καὶ ἐξ ἀντικειμένων
κώλων περίοδοι, ἀντικειμένων δὲ ἦτοι τοῖς πράγμασιν, οἷον πλέων μὲν διὰ τῆς ἡπείρου,
πεζεύων δὲ διὰ τῆς θαλάσσης, ἢ ἀμφοτέροις, τῇ τε λέξει καὶ τοῖς πράγμασιν, ὥσπερ ἡ αὐτὴ
περίοδος ὧδε ἔχει.
- 23 Κατὰ δὲ τὰ ὀνόματα μόνον ἀντικείμενα κῶλα τοιάδε ἐστίν, οἷον ὡς ὁ τὴν Ἑλένην παραβαλὼν
τῷ Ἡρακλεῖ φησιν, ὅτι τῷ μὲν ἐπίπονον καὶ πολυκίνδυνον τὸν βίον ἐποίησεν, τῆς δὲ
περίβλεπτον καὶ περιμάχητον τὴν φύσιν κατέστησεν. ἀντίκειται γὰρ καὶ ἄρθρον ἄρθρῳ καὶ
σύνδεσμος συνδέσμῳ, ὅμοια ὁμοίοις, καὶ τᾶλλα δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τῷ μὲν ἐποίησεν τὸ
κατέστησεν, τῷ δ' ἐπίπονον τὸ περίβλεπτον, τῷ δὲ πολυκίνδυνον τὸ περιμάχητον, καὶ ὅλως ἐν
πρὸς ἓν, ὅμοιον παρ' ὁμοίων ἢ ἀνταπόδοσις. Ὡς δὲ κῶλα, ἃ μὴ ἀντικείμενα ἐμφαίνει τινὰ
ἀντίθεσιν διὰ τὸ τῷ σχήματι ἀντιθέτως γεγράφθαι, καθάπερ τὸ παρ' Ἐπιχάρμῳ τῷ ποιητῇ
πεπαιγμένον, ὅτι τόκα μὲν ἐν τήνοις ἐγὼν ἦν, τόκα δὲ παρὰ τήνοις ἐγὼν.
- 24 ταῦτο μὲν γὰρ εἴρηται καὶ οὐδὲν ἐναντίον, ὃ δὲ τρόπος τῆς ἐρμηνείας μεμιμημένος ἀντίθεσιν
τινα πλανῶντι ἔοικεν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἴσως γελωτοποιῶν οὕτως ἀντέθηκεν καὶ ἅμα σκώπτων
τοὺς ῥήτορας. Ὡς δὲ καὶ παρόμοια κῶλα, ἅτινα παρόμοια δὴ τοῖς ἐπ' ἀρχῆς, οἷον δωρητοί τε
πέλοντο παράρητοί τ' ἐπέεσσιν· ἢ ὡς ἐπὶ τέλους, ὡς ἡ τοῦ Πανηγυρικοῦ ἀρχὴ· πολλάκις
ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάντων.
- 25 εἶδος δὲ τοῦ παρομοίου τὸ ἰσόκωλον, ἐπὶ ἴσας ἔχη τὰ κῶλα τὰς συλλαβάς, ὡς περ Θουκυδίδης·
ὡς οὔτε ὧν πυκνῶνται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τε ἐπιμελὲς εἶη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόντων·
ἰσόκωλον μὲν δὴ τοῦτο. Ὅμοιοτέλευτα δὲ ἐστὶ τὰ εἰς ὅμοια καταλήγοντα, ἦτοι εἰς ὀνόματα
ταῦτά, ὥσπερ ἔχει ἐπὶ τοῦ· σὺ δ' αὐτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς καὶ νῦν θανόντα γράφεις
κακῶς· ἢ ὅταν εἰς συλλαβὴν καταλήγη τὴν αὐτήν, ὥσπερ τὰ ἐκ τοῦ Πανηγυρικοῦ προειρημένα.
- 27 Χρησὶς δὲ τῶν τοιούτων κώλων ἐπισφαλής. οὔτε γὰρ δεινῶς λέγοντι ἐπιτήδεια· ἐκλύει γὰρ τὴν
δεινότητα ἢ περὶ αὐτὰ τερθρεία καὶ φροντίς, δηλὸν δ' ἡμῖν τοῦτο ποιεῖ Θεόπομπος, κατηγορῶν
γὰρ τῶν Φιλίππου φίλων φησίν· ἀνδροφόνοι δὲ τὴν φύσιν ὄντες ἀνδρόπορνοι τὸν τρόπον
ἦσαν· καὶ ἐκαλοῦντο μὲν ἐταῖροι, ἦσαν δὲ ἐταῖραι. ἢ γὰρ ὁμοιότης ἢ περὶ τὰ κῶλα καὶ ἀντίθεσις
ἐκλύει τὴν δεινότητα διὰ τὴν κακοτεχνίαν. θυμὸς γὰρ τέχνης οὐ δεῖται, ἀλλὰ δεῖ τρόπον τινὰ
αὐτοφυᾶ εἶναι ἐπὶ τῶν τοιούτων κατηγοριῶν καὶ ἀπλᾶ τὰ λεγόμενα. Οὔτε δητὰ ἐν δεινότητι
χρήσιμα τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔδειξα, οὔτε ἐν πάθεσι καὶ ἡθεσιν· ἀπλοῦν γὰρ εἶναι βούλεται καὶ
ἀποίητον τὸ πάθος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἦθος.
- 28 ἐν γοῦν τοῖς Ἀριστοτέλους περὶ δικαιοσύνης ὁ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ὀδυρόμενος εἰ μὲν οὕτως
εἴποι, ὅτι ποίαν τοιαύτην πόλιν εἶλον τῶν ἐχθρῶν, οἷαν τὴν ἰδίαν πόλιν ἀπώλεσαν, ἐμπαθῶς
ἂν εἰρηκῶς εἶη καὶ ὀδυρτικῶς· εἰ δὲ παρόμοιον αὐτὸ ποιήσῃ ποίαν γὰρ πόλιν τῶν ἐχθρῶν
τοιαύτην ἔλαβον, ὁποίαν τὴν ἰδίαν ἀπέβαλον, οὐ μὰ τὸν Δία πάθος κινήσει οὐδὲ ἔλεον, ἀλλὰ
τὸν καλούμενον κλαυσιγέλωτα. τὸ γὰρ ἐν πενθοῦσι παίζειν κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ τὰ τοιαῦτα
ἐν τοῖς πάθεσι κακοτεχνεῖν ἐστὶ. Γίνεται μέντοι γε χρήσιμά ποτε, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν· ἐγὼ ἐκ
μὲν Ἀθηναίων εἰς Σταγείρα ἦλθον διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν, ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Ἀθήνας διὰ
τὸν χειμῶνα τὸν μέγαν· εἰ γοῦν ἀφέλοις τὸ ἕτερον μέγα, συναφαιρήσει καὶ τὴν χάριν· τῇ γὰρ

μεγαληγορία συνεργεῖ τὰ τοιαῦτα κῶλα, ὅποια τῶν Γοργίου τὰ πολλὰ ἀντίθετα καὶ τῶν Ἰσοκράτους.

- 29 περὶ μὲν δὴ τῶν παρομοίων ταῦτα. Διαφέρει δὲ ἐνθύμημα περιόδου τῇδε, ὅτι ἡ μὲν περίοδος σύνθεσις τίς ἐστι περιηγμένη, ἀφ' ἧς καὶ ὠνόμασται, τὸ δὲ ἐνθύμημα ἐν τῷ διανοήματι ἔχει τὴν δύναμιν καὶ σύστασιν.
- 30 καὶ ἔστιν ἡ μὲν περίοδος κύκλος τοῦ ἐνθυμήματος, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πραγμάτων, τὸ δ' ἐνθύμημα διανοία τις ἥτοι ἐκ μάχης λεγομένη <ἡ> ἐν ἀκολουθίας σχήματι. Σημεῖον δέ· εἰ γὰρ διαλύσειας τὴν σύνθεσιν τοῦ ἐνθυμήματος, τὴν μὲν περίοδον ἠφάνισας, τὸ δ' ἐνθύμημα ταῦτὸν μένει, οἷον εἴ τις τὸ παρὰ Δημοσθένει διαλύσειεν ἐνθύμημα τὸ τοιοῦτον ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκείνων ἐάλω, σὺ τὰδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως ἂν σὺ νῦν ἀλῶς, ἄλλος οὐ γράψει, διαλύσειεν δὲ οὕτω· μὴ ἐπιτρέπετε τοῖς τὰ παράνομα γράφουσιν· εἰ γὰρ ἐκωλύοντο, οὐκ ἂν νῦν οὗτος ταῦτ' ἔγραφεν, οὐδ' ἕτερος ἔτι γράψει τούτου νῦν ἀλόγως· ἐνταῦθα τῆς περιόδου μὲν ὁ κύκλος ἐκλέλυται, τὸ δ' ἐνθύμημα ἐν ταύτῳ μένει.
- 32 Καὶ καθόλου δὲ τὸ μὲν ἐνθύμημα συλλογισμὸς τίς ἐστι ῥητορικός, ἡ περίοδος δὲ συλλογίζεται μὲν οὐδέν, σύγκειται δὲ μόνον· καὶ περιόδους μὲν ἐν παντὶ μέρει τοῦ λόγου τίθεμεν, οἷον ἐν τοῖς προοιμίοις, ἐνθυμήματα δὲ οὐκ ἐν παντί· καὶ τὸ μὲν ὥσπερ ἐπιλέγεται, τὸ ἐνθύμημα, ἡ περίοδος δὲ αὐτόθεν λέγεται· καὶ τὸ μὲν οἷον συλλογισμὸς ἐστὶν ἀτελής, ἡ δὲ οὔτε ὅλον τι οὔτε ἀτελὲς συλλογίζεται. Συμβέβηκε μὲν οὖν τῷ ἐνθυμήματι καὶ περιόδῳ εἶναι, διότι περιοδικῶς σύγκειται, περίοδος δ' οὐκ ἔστιν, ὥσπερ τῷ οἰκοδομουμένῳ συμβέβηκε μὲν καὶ λευκῷ εἶναι, ἂν λευκὸν ᾖ, τὸ οἰκοδομούμενον δ' οὐκ ἔστι λευκόν.
- 33 περὶ μὲν δὴ διαφορᾶς ἐνθυμήματος καὶ περιόδου εἴρηται. Τὸ δὲ κῶλον Ἀριστοτέλης οὕτως ὀρίζει· κῶλόν ἐστι τὸ ἕτερον μέρος περιόδου· εἴτα ἐπιφέρει· γίνεται δὲ καὶ ἀπλῇ περιόδῳ.
- 34 οὕτως ὀρισάμενος, τὸ ἕτερον μέρος, δίκωλον ἐβούλετο εἶναι τὴν περίοδον δηλονότι. ὁ δ' Ἀρχέδημος, συλλαβὸν τὸν ὅρον τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ ὄρω, σαφέστερον καὶ τελεώτερον οὕτως ὠρίσατο· κῶλόν ἐστιν ἥτοι ἀπλῇ περιόδῳ ἢ συνθέτου περιόδου μέρος. Τί μὲν οὖν ἀπλῇ περιόδῳ, εἴρηται· συνθέτου δὲ φήσας αὐτὸ περιόδου μέρος, οὐ δυσὶ κῶλοις τὴν περίοδον ὀρίζει· ἔοικεν, ἀλλὰ καὶ τρισὶ καὶ πλείοσιν· ἡμεῖς δὲ μέτρον μὲν περιόδου ἐκτεθεῖμεθα, νῦν δὲ περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς ἐρμηνείας λέγωμεν.
- 36 Εἰσὶ δὲ τέτταρες οἱ ἀπλοὶ χαρακτῆρες, ἰσχνός, μεγαλοπρεπής, γλαφυρός, δεινός, καὶ λοιπὸν οἱ ἐκ τούτων μὴ γινόμενοι. μίγνυνται δὲ οὐ πᾶς παντί, ἀλλ' ὁ γλαφυρὸς μὲν καὶ τῷ ἰσχνῷ καὶ τῷ μεγαλοπρεπεῖ, καὶ ὁ δεινὸς δὲ ὁμοίως ἀμφοτέροις· μόνος δὲ ὁ μεγαλοπρεπὴς τῷ ἰσχνῷ οὐ μίγνυται, ἀλλ' ὥσπερ ἀνθέστατον καὶ ἀντίκεισθον ἐναντιωτάτῳ. διὸ δὴ καὶ μόνους δύο χαρακτῆρας τινες ἀξιοῦσιν εἶναι τούτους, τοὺς δὲ λοιποὺς δύο μετὰ τούτων, τὸν μὲν γλαφυρὸν τῷ ἰσχνῷ προσνέμοντες μᾶλλον, τῷ δὲ μεγαλοπρεπεῖ τὸν δεινόν, ὡς τοῦ γλαφυροῦ μὲν μικρότητα τινα καὶ κομψείαν ἔχοντος, τοῦ δεινοῦ δὲ ὄγκον καὶ μέγεθος. Γελοῖος δ' ὁ τοιοῦτος λόγος.
- 37 ὁρῶμεν γὰρ πλὴν τῶν εἰρημένων χαρακτήρων ἐναντίων πάντας μίγνυμένους πᾶσιν, οἷον τὰ Ὀμήρου τε ἔπη καὶ τοὺς Πλάτωνος λόγους καὶ Ξενοφῶντος καὶ Ἡροδότου καὶ ἄλλων πολλῶν πολλὴν μὲν μεγαλοπρέπειαν καταμεμιγμένην ἔχοντας, πολλὴν δὲ δεινότητά τε καὶ χάριν. ὥστε τὸ μὲν πλῆθος τῶν χαρακτήρων τοσοῦτον ἂν εἴη, ὅσον λέλεκται. ἐρμηνεία δ' ἐκάστῳ πρέπουσα γένοιτ' ἂν τοιάδε τις. Ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς, ὅνπερ νῦν λόγιον ὀνομάζουσιν.
- 38 ἐν τρισὶ δὴ τὸ μεγαλοπρεπές, διανοία, λέξει, τῷ συγκεῖσθαι προσφόρως. σύνθεσις δὲ μεγαλοπρεπής, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, ἡ παιωνική. παίωνος δὲ εἶδη δύο, τὸ μὲν προκαταρκτικόν, οὗ ἄρχει μὲν μακρά, λήγουσι δὲ τρεῖς βραχεῖαι, οἷον τὸ τοιόνδε· ἥ-ρξατο δέ, τὸ

δὲ καταληκτικὸν θατέρῳ ἀντίστροφον, οὗ τρεῖς μὲν βραχεῖαι ἄρχουσιν, λήγει δὲ μία μακρά, ὥσπερ τὸ Ἀραβία-. Δεῖ δὲ ἐν τοῖς κώλοις τοῦ μεγαλοπρεποῦς λόγου τὸν προκαταρκτικὸν μὲν παίωνα ἄρχειν τῶν κώλων, τὸν καταληκτικὸν δὲ ἔπασθαι.

- 39 παράδειγμα δ' αὐτῶν τὸ Θουκυδίδειον τόδε· ἡ ρξατο δὲ τὸ κακὸν ἐξ Αἰ θιδπίτς . τί ποτ' οὖν Ἀριστοτέλης οὕτω διετάξατο; ὅτι δεῖ καὶ τὴν ἐμβολὴν τοῦ κώλου καὶ ἀρχὴν μεγαλοπρεπῆ εὐθύς εἶναι καὶ τέλος, τοῦτο δ' ἔσται, ἐὰν ἀπὸ μακρᾶς ἀρχώμεθα καὶ εἰς μακρὰν λήγωμεν. φύσει γὰρ μεγαλεῖον ἢ μακρά, καὶ προλεγομένη τε πλήσσει εὐθύς καὶ ἀπολήγουσα ἐν μεγάλῳ τινὶ καταλείπει τὸν ἀκούοντα. πάντες γοῦν ἰδίως τῶν τε πρώτων μνημονεύομεν καὶ τῶν ὑστάτων, καὶ ὑπὸ τούτων κινούμεθα, ὑπὸ δὲ τῶν μεταξὺ ἔλαττον ὥσπερ ἐγκρυπτομένων ἢ ἐναφανιζομένων.
- 40 Δῆλον δὲ τοῦτο ἐν τοῖς Θουκυδίδου· σχεδὸν γὰρ ὅλως τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐν πᾶσιν αὐτῷ ποιεῖ ἢ τοῦ ῥυθμοῦ μακρότης, καὶ κινδυνεύει τῷ ἀνδρὶ τούτῳ παντοδαποῦ ὄντος τοῦ μεγαλοπρεποῦς αὕτη ἢ σύνθεσις μόνῃ ἢ μάλιστα περιποιεῖν τὸ μέγιστον.
- 41 Δεῖ μέντοι λογίζεσθαι, ὅτι κἂν μὴ ἀκριβῶς δυνώμεθα τοῖς κώλοις περιτιθέναι τοὺς παίωνας ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφοτέρους, παιωνικὴν γε πάντως ποιησόμεθα τὴν σύνθεσιν, οἷον ἐκ μακρῶν ἀρχόμενοι καὶ εἰς μακρὰς καταλήγοντες. τοῦτο γὰρ καὶ Ἀριστοτέλης παραγγέλλειν ἔοικεν, ἄλλως δὲ τὸ διττὸν τοῦ παίωνος τετεχνολογηκέναι ἀκριβείας ἔνεκα. διόπερ Θεόφραστος παράδειγμα ἐκτέθειται μεγαλοπρεπείας τὸ τοιοῦτον κῶλον· τῶν μὲν περὶ τὰ μηδενὸς ἄξια φιλοσοφούντων· οὐ γὰρ ἐκ παιῶνων ἀκριβῶς, ἀλλὰ παιωνικόν τί ἐστι. παραλαβεῖν μέντοι τὸν παίωνα εἰς τοὺς λόγους, ἐπειδὴ μικτός τις ἐστὶ καὶ ἀσφαλέστερος, τὸ μεγαλοπρεπὲς μὲν ἐκ τῆς μακρᾶς λαμβάνων, τὸ λογικὸν δὲ ἐκ τῶν βραχειῶν.
- 42 οἱ δ' ἄλλοι, ὁ μὲν ἡρώως σεμνὸς καὶ οὐ λογικός, ἀλλ' ἡχώδης, οὐδὲ εὐρυθμὸς, ἀλλὰ ἄρυθμος. ὥσπερ ὁ τοιόσδε ἔχει· ἡκων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν· ἡ γὰρ πυκνότης τῶν μακρῶν ὑπερπίπτει τοῦ λογικοῦ μέτρου.
- 43 ὁ δὲ ἱαμβὸς εὐτελής καὶ τῇ τῶν πολλῶν λέξει ὁμοῖος. πολλοὶ γοῦν μέτρα ἱαμβικὰ λαλοῦσιν οὐκ εἰδότες, ὁ δὲ παίων ἀμφοῖν μέσος καὶ μέτριος, καὶ ὁποῖος συγκεκραμένος. ἡ μὲν δὲ παιωνικὴ ἐν τοῖς μεγαλοπρεπέσι σύνθεσις ὧδ' ἂν πως λαμβάνοιτο. Ποιεῖ δὲ καὶ τὰ μήκη τῶν κώλων μέγεθος, οἷον Θουκυδίδης Ἀθηναῖος συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, καὶ Ἡροδότου Ἀλικαρνασσεῶς ἱστορίας ἀπόδειξις ἦδε.
- 44 τὸ γὰρ ταχέως ἀποσιωπᾶν εἰς κῶλον βραχὺ κατασμικρύνει τὴν τοῦ λόγου σεμνότητα, κἂν ἢ ὑποκειμένη διάνοια μεγαλοπρεπὴς ᾖ, κἂν τὰ ὀνόματα. Μεγαλοπρεπὲς δὲ καὶ τὸ ἐκ περιαγωγῆς τῇ συνθέσει λέγειν, οἷον ὡς ὁ Θουκυδίδης· ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοπίας καὶ Ἀγριανῶν καὶ Ἀμφιλόχων, ἄνωθεν παρὰ Στράτον πόλιν ἐς θάλασσαν διεξιείς παρ' Οἰνιάδας καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλιμνάζων ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύεσθαι.
- 45 σύμπασα γὰρ ἡ τοιαύτη μεγαλοπρέπεια ἐκ τῆς περιαγωγῆς γέγονεν καὶ ἐκ τοῦ μόγις ἀναπαῦσαι αὐτόν τε καὶ τὸν ἀκούοντα. Εἰ δ' οὕτω διαλύσας αὐτὸ εἴποι τις· ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς ῥεῖ μὲν ἐκ Πίνδου ὄρους, ἐκβάλλει δὲ παρ' Οἰνιάδας ἐς θάλασσαν· πρὸ δὲ τῆς ἐκβολῆς τὸ Οἰνιαδῶν πεδῖον λίμνην ποιεῖ, ὥστ' αὐτοῖς πρὸς τὰς χειμερινὰς ἐφόδους τῶν πολεμίων ἔρυμα καὶ πρόβλημα γίνεσθαι τὸ ὕδωρ· εἰ δὲ τις οὕτω μεταβαλὼν ἐρμηνεύσειεν αὐτό, πολλὰς μὲν ἀναπαύλας παρέξει τῷ λόγῳ, τὸ μέγεθος δ' ἀφαιρήσεται.
- 47 Καθάπερ γὰρ τὰς μακρὰς ὁδοὺς αἱ συνεχεῖς καταγωγαὶ μικρὰς ποιοῦσιν, αἱ δ' ἐρημίαι κἂν ταῖς μικραῖς ὁδοῖς ἔμφασίν τινα ἔχουσι μήκους, ταῦτό δὲ καπὶ τῶν κώλων ἂν γίγνοιτο. Ποιεῖ δὲ καὶ

δυσφωνία συνθέσεως ἐν πολλοῖς μέγεθος, οἷον τὸ Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῇ.

- 48 ἄλλως μὲν γὰρ ἴσως δυσήκοος ἡ τῶν γραμμάτων σύμπληξις, ὑπερβολὴ δ' ἐμφαίνουσα τὸ μέγεθος τοῦ ἥρωος· λειότης γὰρ καὶ τὸ εὐήκοον οὐ πάνυ ἐν μεγαλοπρεπείᾳ χώραν ἔχουσιν, εἰ μὴ που ἐν ὀλίγοις. καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ πανταχοῦ σχεδὸν φεύγει τὸ λεῖον καὶ ὁμαλὲς τῆς συνθέσεως, καὶ αἰεὶ μᾶλλον τι προσκρούοντι ἔοικεν, ὥσπερ οἱ τὰς τραχείας ὁδοὺς πορευόμενοι, ἐπὶ λέγει· ὅτι τὸ μὲν δὴ ἔτος, ὡς ὠμολόγητο, ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθeneίας ἐτύγχανεν ὄν. ῥᾶον μὲν γὰρ καὶ ἥδιον ὧδ' ἂν τις εἶπεν, ὅτι ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθeneίας ὄν ἐτύγχανεν, ἀφήρητο δ' αὐτοῦ τὴν μεγαλοπρέπειαν. Ὡσπερ γὰρ ὄνομα τραχὺ μέγεθος ἐργάζεται, οὕτω σύνθεσις.
- 49 ὀνόματα δὲ τραχέα τό τε κεκραγῶς ἀντὶ τοῦ βοῶν, καὶ τὸ ῥηγνύμενον ἀντὶ τοῦ φερόμενον, οἷοις πᾶσιν ὁ Θουκυδίδης χρῆται, ὅμοια λαμβάνων τά τε ὀνόματα τῇ συνθέσει τοῖς τε ὀνόμασι τὴν σύνθεσιν. Τάσσειν δὲ τὰ ὀνόματα χρὴ τόνδε τὸν τρόπον.
- 50 πρῶτα μὲν τιθέναι τὰ μὴ μάλα ἐναργῆ, δεύτερα δὲ καὶ ὕστατα τὰ ἐναργέστερα. οὕτω γὰρ καὶ τοῦ πρώτου ἀκουσόμεθα ὡς ἐναργοῦς, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸ ὡς ἐναργεστέρου. εἰ δὲ μὴ, δόξομεν ἐξησθηκέναι [οἷον καταπεπτωκέναι ἀπὸ ἰσχυροτέρου ἐπὶ ἀσθενέος]. Παράδειγμα δὲ τὸ παρὰ τῷ Πλάτῳ λεγόμενον, ὅτι ἐπὶ μὲν τις μουσικῇ παρέχη καταυλεῖν καὶ καταχεῖν διὰ τῶν ὧτων· πολὺ γὰρ τὸ δεύτερον ἐναργέστερον τοῦ προτέρου.
- 51 καὶ πάλιν προῖόν φησιν· ὅταν δὲ καταχέων μὴ ἀνῇ, ἀλλὰ κηλῇ, τὸ δὴ μετὰ τοῦτο ἤδη τήκει καὶ λείβει. τὸ γὰρ λείβει τοῦ τήκει ἐμφατικώτερον καὶ ἐγγύτερον ποιήματος. εἰ δὲ προεξήνεγκεν αὐτό, ἀσθενέστερον ἂν τὸ τήκει ἐπιφερόμενον ἐφάνη. Καὶ Ὅμηρος δ' ἐπὶ τοῦ Κύκλωπος αἰεὶ ἐπαύξει τὴν ὑπερβολήν, καὶ ἐπανιώντι ἐπ' αὐτῆς <ἔοικεν>, οἷον οὐ γὰρ ἐώκει ἀνδρὶ γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ρίψ' ὑλήεντι καὶ προσέτι ὑψηλοῦ ὄρους καὶ ὑπερφαινομένου τῶν ἄλλων ὀρῶν.
- 52 αἰεὶ γὰρ καίτοι μεγάλα ὄντα τὰ πρότερον ἦτονα φαίνεται, μειζόνων αὐτοῖς τῶν μετὰ ταῦτα ἐπιφερομένων. Χρὴ δὲ καὶ τοὺς συνδέσμους μὴ μάλα ἀνταποδίδοσθαι ἀκριβῶς, οἷον τῷ μὲν συνδέσμῳ τὸν δέ (μικροπρεπὲς γὰρ ἡ ἀκρίβεια), ἀλλὰ καὶ ἀτακτοτέρως πως χρῆσθαι, καθάπερ που ὁ Ἀντιφῶν λέγει· ἡ γὰρ νῆσος, ἣν ἔχομεν, δῆλη μὲν καὶ πόρρωθὲν ἐστίν, ὑψηλὴ καὶ τραχεῖα· καὶ τὰ μὲν χρήσιμα καὶ ἐργάσιμα μικρὰ αὐτῇ ἐστί, τὰ δὲ ἀργὰ πολλὰ σμικρὰς αὐτῆς οὔσης.
- 53 τρισὶ γὰρ τοῖς μὲν συνδέσμοις εἷς ὁ δὲ ἀνταποδίδεται. Πολλάκις μέντοι τεθέντες πως ἐφεξῆς σύνδεσμοι καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα ποιοῦσιν, ὡς παρ' Ὀμήρῳ τῶν Βοιωτιακῶν πόλεων τὰ ὀνόματα εὐτελῆ ὄντα καὶ μικρὰ ὄγκον τινὰ ἔχει καὶ μέγεθος διὰ τοὺς συνδέσμους ἐφεξῆς τοσοῦτους τεθέντας, οἷον ἐν τῷ Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε, πολὺκνημόν τ' Ἑτεωνόν.
- 55 Τοῖς δὲ παραπληρωματικοῖς συνδέσμοις χρηστέον, οὐχ ὡς προσθήκαις κεναῖς καὶ οἷον προσφύμασιν ἢ παραζύσμασιν, ὡς πέρ τινες τῷ δὴ χρῶνται πρὸς οὐδὲν καὶ τῷ νῦ καὶ τῷ πρότερον, ἀλλ' ἂν συμβάλλωνταί τι τῷ μεγέθει τοῦ λόγου, καθάπερ παρὰ Πλάτῳ· ὁ μὲν δὴ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς, καὶ παρ' Ὀμήρῳ· ἀλλ' ὅτε δὴ πόρον ἵξον ἐϋρρεῖος ποταμοῖο.
- 56 ἀρκτικός γὰρ τεθεὶς ὁ σύνδεσμος καὶ ἀποσπάσας τῶν προτέρων τὰ ἐχόμενα μεγαλειόν τι εἰργάσατο. αἱ γὰρ πολλαὶ ἀρχαὶ σεμνότητα ἐργάζονται. εἰ δ' ὧδε εἶπεν· ἀλλ' ὅτε ἐπὶ τὸν πόρον ἀφίκοντο τοῦ ποταμοῦ, μικρολογοῦντι ἐώκει καὶ ἔτι ὡς περὶ ἐνὸς πράγματος λέγοντι.
- 57 Λαμβάνεται δὲ καὶ παθητικοῖς πολλάκις ὁ σύνδεσμος οὗτος, ὥσπερ ἐπὶ τῆς Καλυψοῦς πρὸς τὸν Ὀδυσσεῖα Διογενὲς Λαερτιάδῃ πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ, οὕτω δὲ οἰκόνδε φίλῃν ἐς πατρίδα γαῖαν. εἰ γοῦν τὸν σύνδεσμον ἐξέλοις, συνεξαιρήσεις καὶ τὸ πάθος. καθόλου γάρ, ὥσπερ ὁ Πραξιφάνης

φησίν, ἀντὶ μυγμῶν παρελαμβάνοντο οἱ τοιοῦτοι σύνδεσμοι καὶ στεναγμῶν, ὥσπερ τὸ αἶ αἶ καὶ τὸ φεῦ καὶ ποῖον τί ἐστιν, ὡς αὐτός φησι, τὸ καὶ νύ κ' ὀδυρομένοισιν ἔπρεψεν, ἔμφασιν τινα ἔχον οἰκτροῦ ὀνόματος. Οἱ δὲ πρὸς οὐδὲν ἀναπληροῦντες, φησί, τὸν σύνδεσμον εὐόικασιν τοῖς ὑποκριταῖς τοῖς τὸ καὶ τὸ πρὸς οὐδὲν ἔπος λέγουσιν, οἷον εἴ τις ᾧδε λέγοι· Καλυδὼν μὲν ἦδε γαῖα Πελοπίας χθονός, φεῦ.

- 58 ἐν ἀντιπόρθμοις πεδί' ἔχουσ' εὐδαίμονα, αἶ, αἶ. ὡς γὰρ παρέλκει τὸ αἶ αἶ καὶ τὸ φεῦ ἐνθάθε, οὕτω καὶ ὁ πανταχοῦ μάτην ἐμβαλλόμενος <σύνδεσμος> . Οἱ μὲν δὴ σύνδεσμοι τὴν σύνθεσιν μεγαλοπρεπῇ ποιοῦσιν, ὡς εἴρηται, τὰ δὲ σχήματα τῆς λέξεώς ἐστι μὲν καὶ αὐτὰ συνθέσεώς τι εἶδος· τὸ γὰρ δὴ τὰ αὐτὰ λέγειν δις διπλοῦντα ἢ ἐπαναφέροντα ἢ ἀνθυπαλλάσσοντα διαταττομένῳ καὶ μετασυντιθέντι ἔοικεν.
- 59 διατακτέον δὲ τὰ πρόσφορα αὐτῶν χαρακτηρί ἐκάστω, οἷον τῷ μεγαλοπρεπεῖ μὲν περὶ οὗ πρόκειται, ταῦτα· πρῶτον μὲν τὴν ἀνθυπαλλαγὴν, ὡς Ὅμηρος· οἱ δὲ δύο σκοπέλοι ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει· πολὺ γὰρ οὕτω μεγαλειότερον ἐναλλαγείσης πτώσεως, ἢ εἴπερ οὕτως ἔφη· τῶν δὲ δύο σκοπέλων ὁ μὲν οὐρανὸν εὐρύν· συνήθως γὰρ ἐλέγετο.
- 60 πᾶν δὲ τὸ σύνηθες μικροπρεπές, διὸ καὶ ἀθαύμαστον. Τὸν δὲ Νιρέα αὐτόν τε ὄντα μικρὸν καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ μικρότερα, τρεῖς ναῦς καὶ ὀλίγους ἄνδρας, μέγαν καὶ μεγάλα ἐποίησεν καὶ πολλὰ ἀντ' ὀλίγων, τῷ σχήματι διπλῶ καὶ μικτῷ χρησάμενος ἐξ ἐπαναφορᾶς τε καὶ διαλύσεως.
- 61 Νιρεὺς γάρ φησι τρεῖς νῆας ἄγεν, Νιρεὺς Ἀγλαΐης υἱός, Νιρεύς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ· ἢ τε γὰρ ἐπαναφορὰ τῆς λέξεως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα τὸν Νιρέα καὶ ἡ διάλυσις πληθός τι ἐμφαίνει πραγμάτων, καίτοι δύο ἢ τριῶν ὄντων. Καὶ σχεδὸν ἅπαξ τοῦ Νιρέως ὀνομασθέντος ἐν τῷ δράματι μεμνήμεθα οὐδὲν ἦττον ἢ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Ὀδυσσεώς, καίτοι κατὰ τὸ ἔπος ἕκαστον λαλουμένων σχεδόν.
- 62 αἰτία δ' ἡ τοῦ σχήματος δύναμις· εἰ δ' οὕτως εἶπεν· Νιρεὺς ὁ Ἀγλαΐας υἱὸς ἐκ Σύμης τρεῖς νῆας ἦγεν, παρασεσιωπηκότη ἐῶκει τὸν Νιρέα· ὥσπερ γὰρ ἐν ταῖς ἐστιάσεσι τὰ ὀλίγα διαταχθέντα πως πολλὰ φαίνεται, οὕτω κἂν τοῖς λόγοις. Πολλαχοῦ μέντοι τὸ ἐναντίον τῇ λύσει, ἡ συνάφεια, μεγέθους αἴτιον γίνεται μᾶλλον, οἷον ὅτι ἐστρατεύοντο Ἑλληνές τε καὶ Κᾶρες καὶ Λύκιοι καὶ Πάμφυλοι καὶ Φρύγες.
- 63 ἢ γὰρ τοῦ αὐτοῦ συνδέσμου θέσις ἐμφαίνει τι ἄπειρον πληθός. Τὸ δὲ τοιοῦτο κυρτά, φαληριώοντα τῇ ἐξαιρέσει τοῦ καὶ συνδέσμου μεγαλειότερον ἀπέβη μᾶλλον, ἢ <εἴπερ> εἶπεν· κυρτὰ καὶ φαληριώοντα.
- 65 [Τὸ] μεγαλεῖον μέντοι ἐν τοῖς σχήμασιν τὸ μὴδὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς μένειν πτώσεως, ὡς Θουκυδίδης· καὶ πρῶτος ἀποβαίνων ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν ἐλειποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξαιρεσίαν· πολὺ γὰρ οὕτως μεγαλειότερον ἢ εἴπερ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πτώσεως οὕτως ἔφη, ὅτι ἔπεσεν ἐς τὴν παρεξαιρεσίαν καὶ ἀπέβαλε τὴν ἀσπίδα. Καὶ ἀναδίπλωσις δέ που εἰργάσατο μέγεθος, ὡς Ἡρόδοτος δράκοντες δέ που, φησιν, ἦσαν ἐν τῷ Καυκάσῳ μέγεθος, καὶ μέγεθος καὶ πληθός.
- 66 δις ῥηθὲν τὸ μέγεθος ὄγκον τινὰ τῇ ἐρμηνείᾳ παρέσχε· Χρῆσθαι μέντοι τοῖς σχήμασι μὴ πυκνοῖς ἀπειρόκαλον γὰρ καὶ παρεμφαίνόν τινα τοῦ λόγου ἀνωμαλίαν.
- 67 οἱ γοῦν ἀρχαῖοι πολλὰ σχήματα ἐν τοῖς λόγοις τιθέντες συνηθέστεροι τῶν ἀσχηματίστων εἰσίν, διὰ τὸ ἐντέχνως τιθέναι. Περὶ δὲ συγκρούσεως φωνηέντων ὑπέλαβον ἄλλοι ἄλλως.
- 68 Ἰσοκράτης μὲν γὰρ ἐφυλάττετο συμπλήσσειν αὐτὰ καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ τινες ὡς ἔτυχεν συνέκρουσαν καὶ παντάπασιν· δεῖ δὲ οὔτε ἡχώδη ποιεῖν τὴν σύνθεσιν, ἀτέχνως αὐτὰ συμπλήσσοντα καὶ ὡς ἔτυχεν (διασπασμῷ γὰρ τοῦ λόγου τὸ τοιοῦτον καὶ διαρρίψει ἔοικεν,) οὔτε μὴν παντελῶς φυλάσσεσθαι τὴν συνέχειαν τῶν γραμμάτων· λειοτέρα μὲν γὰρ οὕτως

ἔσται ἴσως ἡ σύνθεσις, ἀμουσοτέρα δὲ καὶ κωφὴ ἀτεχνῶς, πολλὴν εὐφωνίαν ἀφαιρεθεῖσα τὴν γινομένην ἐκ τῆς συγκρούσεως. Σκεπτέον δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι καὶ ἡ συνήθεια αὐτὴ συμπλήττει τὰ γράμματα τὰ ἐν τοῖς ὀνόμασιν, καίτοι στοχαζομένη μάλιστα εὐφωνίας, οἷον ἐν τῷ Αἰακὸς καὶ χιών.

- 69 πολλὰ δὲ καὶ διὰ μόνων τῶν φωνηέντων συντίθησιν ὀνόματα, οἷον Αἰαίη καὶ Εὖιος, οὐδὲν τε δυσφωνότερα ἄλλων ἐστὶ ταῦτα, ἀλλ' ἴσως καὶ μουσικώτερα. Τὰ γε μὴν ποιητικά, οἷον τὸ ἥλιος διηρημένον καὶ συγκρουόμενον ἐπίτηδες εὐφωνότερόν ἐστι τοῦ ἥλιος καὶ τὸ ὀρέων τοῦ ὀρῶν.
- 70 ἔχει γάρ τινα ἡ λύσις καὶ ἡ σύγκρουσις οἷον ὦδὴν ἐπιγινομένην. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν συναλοιφῇ μὲν λεγόμενα δύσφωνα ἦν, διαιρεθέντα δὲ καὶ συγκρουσθέντα εὐφωνότερα, ὡς τὸ πάντα μὲν τὰ νέα καὶ καλὰ ἐστίν. εἰ δὲ συναλείψας εἴποις καλᾶσθαι, δυσφωνότερον ἔσται τὸ λεγόμενον καὶ εὐτελέστερον. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ τοὺς θεοὺς ὕμνοῦσι διὰ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων οἱ ἱερεῖς, ἐφεξῆς ἠχοῦντες αὐτά, καὶ ἀντὶ αὐλοῦ καὶ ἀντὶ κιθάρας τῶν γραμμάτων τούτων ὁ ἦχος ἀκούεται ὑπ' εὐφωνίας, ὥστε ὁ ἑξαίρων τὴν σύγκρουσιν οὐδὲν ἄλλο ἢ μέλος ἀτεχνῶς ἐξαιρεῖ τοῦ λόγου καὶ μοῦσαν.
- 71 ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν οὐ καιρὸς μηκύνειν ἴσως. Ἐν δὲ τῷ μεγαλοπρεπεῖ χαρακτηριστῇ σύγκρουσις παραλαμβάνοιτ' ἂν πρέπουσα ἥτοι διὰ μακρῶν, ὡς τὸ λᾶαν ἄνω ὤθεσκε· καὶ γὰρ ὁ στίχος μῆκος τι ἔσχεν ἐκ τῆς συγκρούσεως καὶ μεμίμηται τοῦ λίθου τὴν ἀναφορὰν καὶ βίαν.
- 72 ὡσαύτως καὶ τὸ μὴ ἡπειρος εἶναι τὸ Θουκυδίδειον. συγκρούονται καὶ δίφθογγοι διφθόγοις· ταύτην κατώκησαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δὲ ἐγένετο. Ποιεῖ μὲν οὖν καὶ τὰ αὐτὰ μακρὰ συγκρουόμενα μέγεθος, καὶ αἱ αὐταὶ δίφθογγοι.
- 73 αἱ δὲ ἐκ διαφερόντων συγκρούσεις ὁμοῦ καὶ μέγεθος ποιοῦσιν καὶ ποικιλίαν ἐκ τῆς [οὔ] πολυηχίας, οἷον ἠώς, ἐν δὲ τῷ οἴην οὐ μόνον διαφέροντα τὰ γράμματα ἐστίν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἦχοι ὁ μὲν δασύς, ὁ δὲ ψιλός, ὥστε πολλὰ ἀνόμοια εἶναι. Καὶ ἐν ὠδαῖς δὲ τὰ μελίσματα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς γίνεται τοῦ αὐτοῦ μακροῦ γράμματος, οἷον ὦδῶν ἐπεμβαλλομένων ὠδαῖς.
- 74 ὥστε ἡ τῶν ὁμοίων σύγκρουσις μικρὸν ἔσται τι ὠδῆς μέρος καὶ μέλισμα. περὶ μὲν δὴ συγκρούσεως, καὶ ὡς γίνοιτ' ἂν μεγαλοπρεπὴς σύνθεσις, λελέχθω τοσαῦτα. Ἔστι δὲ καὶ ἐν πράγμασι τὸ μεγαλοπρεπές, ἂν μεγάλη καὶ διαπρεπὴς πεζομαχία ἢ ναυμαχία ἢ περὶ οὐρανοῦ ἢ περὶ γῆς λόγος· ὁ γὰρ τοῦ μεγάλου ἀκούων πράγματος εὐθὺς καὶ <τὸν> λέγοντα οἶται μεγάλως λέγειν, (πλανώμενος δεῖ γὰρ οὐ τὰ λεγόμενα σκοπεῖν, ἀλλὰ πῶς λέγεται, ἔστι γὰρ καὶ μεγάλα μικρῶς λέγοντα ἀπρεπὲς ποιεῖν τὸ πρᾶγμα), διὸ καὶ δεινούς τινὰς φασιν, ὥσπερ καὶ Θεόπομπον, δεινὰ οὐ δεινῶς λέγοντα.
- 76 Νικίας δ' ὁ ζωγράφος καὶ τοῦτο εὐθὺς ἔλεγεν εἶναι τῆς γραφικῆς τέχνης οὐ μικρὸν μέρος τὸ λαβόντα ὕλην εὐμεγέθη γράφειν, καὶ μὴ κατακερματίζειν τὴν τέχνην εἰς μικρά, οἷον ὀρνίθια ἢ ἄνθη, ἀλλ' ἵππομαχίας καὶ ναυμαχίας, ἔνθα πολλὰ μὲν σχήματα δείξειεν ἂν τις ἵππων τῶν μὲν θεόντων, τῶν δὲ ἀνθισταμένων ὀρθῶν, ἄλλων δὲ ὀκλαζόντων, πολλοὺς δ' ἀκοντίζοντας, πολλοὺς δὲ καταπίπτοντας τῶν ἱππέων· ὥτετο γὰρ καὶ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μέρος εἶναι τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, ὥσπερ τοὺς μύθους τῶν ποιητῶν. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐκ πραγμάτων μεγάλων μεγαλοπρέπεια γένηται. Τὴν δὲ λέξιν ἐν τῷ χαρακτηριστῇ τούτῳ περιττὴν εἶναι δεῖ καὶ ἐξηλλαγμένην καὶ ἀσυνήθη μᾶλλον· οὕτω γὰρ ἔξει τὸν ὄγκον, ἡ δὲ κυρία καὶ συνήθης σαφὴς μὲν αἰεὶ, τῇ δὲ καὶ εὐκαταφρόνητος.
- 78 Πρῶτα μὲν οὖν μεταφοραῖς χρηστέον· αὐταὶ γὰρ μάλιστα καὶ ἡδονὴν συμβάλλονται τοῖς λόγοις καὶ μέγεθος, μὴ μέντοι πυκναῖς (ἐπεὶ τοι διθύραμβον ἀντὶ λόγου γράψομεν) μήτε μὴν πόρρωθεν μετενηνεγμέναις, ἀλλ' αὐτόθεν καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου, οἷον ἔοικεν ἀλλήλοις στρατηγός,

κυβερνήτης, ήνίοχος· πάντες γάρ οὗτοι ἄρχοντές εἰσιν. ἀσφαλῶς οὖν ἐρεῖ καὶ ὁ τὸν στρατηγὸν κυβερνήτην λέγων τῆς πόλεως, καὶ ἀνάπαλιν ὁ τὸν κυβερνήτην ἄρχοντα τῆς νηός. Οὐ πᾶσαι μέντοι ἀνταποδίδονται, ὥσπερ αἱ προειρημέναι, ἐπεὶ τὴν ὑπώρειαν μὲν τῆς Ἰδης πόδα ἐξῆν εἰπεῖν τὸν ποιητὴν, τὸν δὲ τοῦ ἀνθρώπου πόδα οὐκέτι ὑπώρειαν εἰπεῖν.

- 80 Ἐπὰν μέντοι κινδυνώδης ἡ μεταφορὰ δοκῇ, μεταλαμβάνεσθω εἰς εἰκασίαν· οὕτω γὰρ ἀσφαλεστέρα γίγνεται ἄν. εἰκασία δ' ἔστι μεταφορὰ πλεονάζουσα, οἷον εἴ τις 〈τῷ〉 τότε τῷ Πύθωνι τῷ ῥήτορι ῥέοντι καθ' ὑμῶν προσθεὶς εἴποι· ὥσπερ ῥέοντι καθ' ὑμῶν. οὕτω μὲν γὰρ εἰκασία γέγονεν καὶ ἀσφαλέστερος ὁ λόγος, ἐκείνως δὲ μεταφορὰ καὶ κινδυνωδέστερος. διὸ καὶ Πλάτων ἐπισφαλές τι δοκεῖ ποιεῖν μεταφοραῖς μᾶλλον χρώμενος ἢ εἰκασίαις, ὁ μέντοι Ξενοφῶν εἰκασίαις μᾶλλον. Ἀρίστη δὲ δοκεῖ μεταφορὰ τῷ Ἀριστοτέλει ἡ κατὰ ἐνέργειαν καλουμένη, ὅταν τὰ ἄψυχα ἐνεργοῦντα εἰσάγῃται καθάπερ ἔμψυχα, ὡς τὸ ἐπὶ τοῦ βέλους· ὀξυβελῆς καθ' ὅμιλον ἐπιπτέσθαι μενεαίνων, καὶ τὸ κυρτὰ φαληριώωντα.
- 81 πάντα γὰρ ταῦτα, τὸ φαληριώωντα καὶ τὸ μενεαίνων, ζωτικαῖς ἐνεργείαις ἔοικεν. Ἐνια μέντοι σαφέστερον ἐν ταῖς μεταφοραῖς λέγεται καὶ κυριώτερον, ἢ περ ἐν αὐτοῖς τοῖς κυρίοις, ὡς τὸ ἔφριξεν δὲ μάχη.
- 82 οὐ γὰρ ἂν τις αὐτὸ μεταβαλὼν διὰ κυρίων οὔτ' ἀληθέστερον εἴποι οὔτε σαφέστερον. τὸν γὰρ ἐκ τῶν δοράτων κλόνον 〈καὶ τὸν〉 γινόμενον τούτοις ἡρέμα ἦχον συνεχῶς φρίσσουσιν μάχην προσηγόρευσε, καὶ ἅμα ἐπέληπται πως τῆς κατ' ἐνέργειαν μεταφορᾶς τῆς προειρημένης, τὴν μάχην φρίσσειν εἰπὼν ὥσπερ ζῶν. Δεῖ μέντοι μὴ λανθάνειν, ὅτι ἔνιαι μεταφοραὶ μικροπρέπειαν ποιοῦσι μᾶλλον ἢ μέγεθος, καίτοι τῆς μεταφορᾶς πρὸς ὄγκον λαμβανομένης, ὡς τὸ ἀμφὶ δὲ σάλπιγγεν μέγας οὐρανός· οὐρανὸν γὰρ ὅλον ἡχοῦντα οὐκ ἐχρῆν προσεικάσαι ἡχούσῃ σάλπιγγι, πλὴν εἰ μή τις ἄρα ἀπολογοῖτο ὑπὲρ τοῦ Ὀμήρου λέγων, ὡς οὕτως ἤχησεν μέγας οὐρανός, ὡς ἂν ἡχήσειεν σαλπίζων ὅλος οὐρανός.
- 84 Ἐτέραν οὖν ἐπινοήσωμεν μεταφορὰν μικρότητος αἰτίαν γινομένην μᾶλλον ἢ μεγέθους· δεῖ γὰρ ἐκ τῶν μειζόνων μεταφέρειν εἰς τὰ μικρά, οὐ τὸ ἐναντίον, οἷον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν· ἐπεὶ δὲ πορευομένων ἐξεκύμηνέ τι φάλαγγος. τὴν γὰρ τῆς τάξεως παρεκτροπὴν ἐκκυμαινούσῃ θαλάσῃ εἴκασεν καὶ προσωνόμασεν. εἰ δὲ τις μεταβαλὼν εἴποι ἐκφαλαγγίσασαν τὴν θάλασσαν, τάχα μὲν οὐδὲ οἰκείως μετοίσει, πάντῃ δὲ πάντως μικροπρεπῶς. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀσφαλίζονται τὰς μεταφορὰς ἐπιθέτοις ἐπιφερομένοις, ὅταν αὐτοῖς κινδυνώδεις δοκῶσιν, ὡς ὁ Θέογνις παρατίθεται τῷ τόξῳ φόρμιγγα ἄχορδον ἐπὶ τοῦ τῷ τόξῳ βάλλοντος· ἡ μὲν γὰρ φόρμιγξ κινδυνώδης ἐπὶ τοῦ τόξου, τῷ δὲ ἀχόρδῳ ἡσφάλισται.
- 86 Πάντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἡ συνήθεια καὶ μάλιστα μεταφορῶν διδάσκαλος· μικροῦ γὰρ σχεδὸν πάντα μεταφέρουσα λανθάνει διὰ τὸ ἀσφαλῶς μεταφέρειν, λευκὴν τε φωνὴν λέγουσα καὶ ὀξὺν ἄνθρωπον καὶ τραχὺ ἦθος καὶ μακρὸν ῥήτορα καὶ τᾶλλα, ὅσα οὕτως μεταφέρεται μουσικῶς, ὥστε ὅμοια δοκεῖν τοῖς κυρίοις. Τοῦτον ἐγὼ κανόνα τίθεμαι τῆς ἐν λόγοις μεταφορᾶς, τὴν τῆς συνηθείας τέχνην εἶτε φύσιν.
- 87 οὕτως γοῦν ἔνια μετήνεγκεν ἡ συνήθεια καλῶς, ὥστε οὐδὲ κυρίων ἔτι ἐδεήθημεν, ἀλλὰ μεμένηκεν ἡ μεταφορὰ κατέχουσα τὸν τοῦ κυρίου τόπον, ὡς ὁ τῆς ἀμπέλου ὀφθαλμός καὶ εἴ τι ἕτερον τοιοῦτον. Σφόνδυλος μέντοι καὶ κλεῖς τὰ ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ κτένες οὐ κατὰ μεταφορὰν ὠνόμασται, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότητα διὰ τὸ εἰκέναι τὸ μὲν κτενὶ μέρος, τὸ δὲ κλειδί, τὸ δὲ σφονδύλῳ.
- 89 Ἐπὰν μέντοι εἰκασίαν ποιῶμεν τὴν μεταφοράν, ὡς προλέλεκται, στοχαστέον τοῦ συντόμου, καὶ τοῦ μηδὲν πλέον τοῦ ὥσπερ προτιθέναι, ἐπεὶ τοὶ ἀντ' εἰκασίας παραβολὴ ἔσται ποιητικὴ, οἷον τὸ τοῦ Ξενοφῶντος· ὥσπερ δὲ κύων γενναῖος ἀπρονοήτως ἐπὶ κάπρον φέρεται, καὶ ὥσπερ

ἵππος λυθεὶς διὰ πεδίου γαυριῶν καὶ ἀπολακτίζων· ταῦτα γὰρ οὐκ εἰκασίαις ἔτι ἔοικεν, ἀλλὰ παραβολαῖς ποιητικαῖς. Τὰς δὲ παραβολὰς ταύτας οὔτε ῥαδίως ἐν τοῖς πεζοῖς λόγοις τιθέναι δεῖ, οὔτε ἄνευ πλείστης φυλακῆς.

90 καὶ περὶ μεταφορᾶς μὲν <τοσαῦτα> ὥς τύπῳ εἰπεῖν. Ληπτέον δὲ καὶ σύνθετα ὀνόματα, οὐ τὰ διθυραμβικῶς συγκείμενα, οἷον θεοτεράτους πλάνας, οὐδὲ ἄστρων δορύπυρον στρατόν, ἀλλ' εἰκότα τοῖς ὑπὸ τῆς συνηθείας συγκειμένοις· καθόλου γὰρ ταύτην κανόνα ποιοῦμαι πάσης ὀνομασίας, νομοθέτας λέγουσαν καὶ ἀρχιτέκτονας καὶ τοιάδε πολλὰ ἕτερα ἀσφαλῶς συντιθεῖσαν.

92 Ἐξεῖ μέντοι τὸ σύνθετον ὄνομα ὁμοῦ καὶ ποικιλίαν τινὰ ἐκ τῆς συνθέσεως καὶ μέγεθος, καὶ ἅμα καὶ συντομίαν τινά. ὄνομα γὰρ τεθήσεται ἀντὶ ὅλου τοῦ λόγου, οἷον ἂν τὴν τοῦ σίτου κομιδὴν σιτοπομπίαν λέγῃς· πολὺ γὰρ οὕτω μείζον. τάχα δ' ἂν καὶ λυθέντος ὀνόματος εἰς λόγον ἕτερον τρόπον μείζον γένοιτο, οἷον σίτου πομπὴ ἀντὶ σιτοπομπίας. Ὅνομα δ' ἀντὶ λόγου τίθεται, οἷον ὡς Ξενοφῶν φησιν ὅτι οὐκ ἦν λαβεῖν ὄνον ἄγριον, εἰ μὴ οἱ ἵππεῖς διαστάντες θηρῶεν διαδεχόμενοι.

93 ὀνόματι, οἷον ὅτι οἱ μὲν ὀπισθεν ἐδίωκον, οἱ δ' ἀπὴντων ὑπελαύνοντες πρόσω, ὥστε τὸν ὄνον ἐν μέσῳ ἀπολαμβάνεσθαι. φυλάττεσθαι μέντοι δεῖ πολλὰ τιθέναι τὰ διπλᾶ ὀνόματα· τοῦτο γὰρ ἔξω λόγου πεζοῦ τὸ εἶδος. Τὰ δὲ πεποιημένα ὀνόματα ὀρίζονται μὲν τὰ κατὰ μίμησιν ἐκφερόμενα πάθους ἢ πράγματος, οἷον ὡς τὸ σίζε καὶ τὸ λάπτοντες, ποιεῖ δὲ μάλιστα μεγαλοπρέπειαν διὰ τὸ οἷον ψόφοις εἰκέναι, καὶ μάλιστα τῷ ξένῳ· οὐ γὰρ ὄντα ὀνόματα λέγει, ἀλλὰ τότε γινόμενα, καὶ ἅμα σοφόν τι φαίνεται ὀνόματος καινοῦ γένεσις οἷον συνηθείας· ἔοικεν γοῦν ὀνοματουργῶν τοῖς πρώτοις θεμένοις τὰ ὀνόματα.

96 Στοχαστέον πρῶτον μὲν τοῦ σαφοῦς ἐν τῷ ποιουμένῳ ὀνόματι καὶ συνήθους, ἔπειτα τῆς ὁμοιότητος πρὸς τὰ κείμενα ὀνόματα, ὡς μὴ φρυγίζειν ἢ σκυθίζειν τις δόξει μεταξύ Ἑλληνικῆς ὀνομασίας. Ποιητέον μέντοι ἥτοι τὰ μὴ ὠνομασμένα, οἷον ὁ τὰ τύμπανα καὶ τᾶλλα τῶν μαλθακῶν ὄργανα κιναιδίας εἰπὼν καὶ Ἀριστοτέλης τὸν ἐλεφαντιστὴν· ἢ παρὰ τὰ κείμενα παρονομάζοντα αὐτόν, οἷον ὡς τὸν σκαφίτην τις ἔφη τὸν τὴν σκάφην ἐρέσσοντα, καὶ Ἀριστοτέλης τὸν αὐτίτην οἷον τὸν μόνον αὐτὸν ὄντα.

98 Ξενοφῶν δὲ ἠλέλιζάν φησιν, [ὁ στρατηγός] τὴν τοῦ ἐλελεῦ ἀναβόησιν, ἣν ἀνεβόα ὁ στρατὸς συνεχῶς, παραποιήσας ὀνόματι. ἐπισφαλὲς μέντοι τοῦργον, καθὼς ἔφην, καὶ αὐτοῖς τοῖς ποιηταῖς. καὶ τὸ διπλοῦν μέντοι ὄνομα εἶδος ἂν εἴῃ πεποιημένου ὀνόματος· πᾶν γὰρ τὸ συντιθέμενον ἔκ τινων γέγονεν δηλονότι. Μεγαλεῖον δὲ τί ἐστι καὶ ἡ ἀλληγορία, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀπειλαῖς, οἷον ὡς ὁ Διονύσιος, ὅτι οἱ τέττιγες αὐτοῖς ἄσσονται χαμαῖθεν.

100 Εἰ δ' οὕτως ἀπλῶς εἶπεν, ὅτι τεμεῖ τὴν Λοκρίδα χώραν, καὶ ὀργιλωτέρος ἂν ἐφάνη καὶ εὐτελέστερος. νῦν δὲ ὥσπερ συγκαλύμματι τοῦ λόγου τῇ ἀλληγορίᾳ κέχρηται· πᾶν γὰρ τὸ ὑπονοούμενον φοβερώτερον, καὶ ἄλλος εἰκάζει ἄλλο τι· ὁ δὲ σαφὲς καὶ φανερόν, καταφρονεῖσθαι εἰκός, ὥσπερ τοὺς ἀποδεδυμένους. Διὸ καὶ τὰ μυστήρια ἐν ἀλληγορίαις λέγεται πρὸς ἔκπληξιν καὶ φρίκην, ὥσπερ ἐν σκότῳ καὶ νυκτί.

101 ἔοικεν δὲ καὶ ἡ ἀλληγορία τῷ σκότῳ καὶ τῇ νυκτί.

102 Φυλάττεσθαι μέντοι κάπὶ ταύτης τὸ συνεχές, ὡς μὴ αἴνιγμα ὁ λόγος ἡμῖν γένηται, οἷον τὸ ἐπὶ τῆς σικύας τῆς ἱατρικῆς ἄνδρα εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα. καὶ οἱ Λάκωνες πολλὰ ἐν ἀλληγορίαις ἔλεγον ἐκφοβοῦντες, οἷον τὸ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ πρὸς Φίλιππον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα οὐκ ὀλίγα. Ἡ συντομία δὲ πῇ μὲν μεγαλοπρεπής, καὶ μάλιστα ἡ ἀποσιώπησις (ἐνία γὰρ μὴ ῥηθέντα μείζονα φαίνεται καὶ ὑπονοηθέντα μᾶλλον,) πῇ δὲ μικροπρεπής.

103

καὶ γὰρ ἐν διλογίαις γίνεται μέγεθος, οἷον ὡς Ξενοφῶν, τὰ δὲ ἄρματα ἐφέρετο, φησί, τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν φιλίων, τὰ δὲ καὶ δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων. πολὺ γὰρ οὕτως μεῖζον, ἢ εἴπερ ᾧδ' εἶπεν· καὶ διὰ τῶν φιλίων καὶ διὰ τῶν πολεμίων αὐτῶν. Πολλαχοῦ δὲ καὶ τὸ πλάγιον μεῖζον τοῦ εὐθέος, οἷον· ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλώντων καὶ διακοφόντων ἀντὶ τοῦ διανοοῦντο ἐλάσαι καὶ διακόψαι.

- 105 Συμβέβληται δὲ καὶ ἡ ὁμοιότης τῶν ὀνομάτων καὶ ἡ δυσφωνία ἡ φαινομένη· καὶ γὰρ τὸ δύσφωνον πολλαχοῦ ὀγκηρόν, ὥσπερ Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἑκτορι. πολὺ γὰρ μᾶλλον τὸν Αἴαντα μέγαν ἐνέφηνεν ἢ τῶν δύο σύμπληξις τῆς ἐπταβοείου ἀσπίδος. Τὸ δὲ ἐπιφώνημα καλούμενον ὀρίζοιτο μὲν ἂν τις λέξιν ἐπικοσμοῦσαν, ἔστι δὲ τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἐν τοῖς λόγοις.
- 106 τῆς γὰρ λέξεως ἡ μὲν ὑπηρετεῖ, ἡ δὲ ἐπικοσμεῖ. ὑπηρετεῖ μὲν ἡ τοιάδε· οἶαν τὰν ὑάκινθον ἐν οὖρεσι ποιμένες ἄνδρες ποσὶ καταστεΐβουσιν, ἐπικοσμεῖ δὲ τὸ ἐπιφερόμενον τὸ χαμαὶ δέ τε πορφύρον ἄνθος· ἐπενήνεκται γὰρ τοῦτο τοῖς προενηνεγμένοις κόσμος σαφῶς καὶ κάλλος. Μεστὴ δὲ τούτων καὶ ἡ Ὀμήρου ποίησις, οἷον ἐκ καπνοῦ κατέθηκ', ἐπεὶ οὐκ ἔτι τοῖσιν ἐώκει, οἷς τὸ πάρος Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς.
- 107 πρὸς δ' ἔτι καὶ τόδε μεῖζον ἐπὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων, μήπως οἰνωθέντες, ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν, ἀλλήλους τρώσῃτε. εἴτα ἐπιφωνεῖ· αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος. Καὶ καθόλου τὸ ἐπιφώνημα τοῖς τῶν πλουσίων ἔοικεν ἐπιδείγμασιν, γείσοις λέγω καὶ τριγλύφοις καὶ πορφύραις πλατεΐαις· οἷον γάρ τι καὶ αὐτὸ τοῦ ἐν λόγοις πλούτου σημεῖόν ἐστιν.
- 109 Δόξειεν δ' ἂν καὶ τὸ ἐνθύμημα ἐπιφωνήματος εἰδὸς τι εἶναι, οὐκ ὃν μὲν· οὐ γὰρ κόσμου ἔνεκεν, ἀλλὰ ἀποδείξεως παραλαμβάνεται, πλὴν ἐπιλεγόμενόν γε ἐπιφωνηματικῶς. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ γνώμη ἐπιφωνουμένῳ τινὶ ἔοικεν ἐπὶ προειρημένοις, ἀλλ' οὐδ' αὕτη ἐπιφώνημά ἐστι· καὶ γὰρ προλέγεται πολλάκις, λαμβάνει μέντοι χώραν ποτὲ ἐπιφωνήματος.
- 111 Τὸ δὲ νήπιος οὐδ' ἄρ' ἔμελλε κακὰς ὑπὸ κῆρας ἀλύξιν, οὐδ' αὐτὸ ἐπιφώνημα ἂν εἴη· οὐ γὰρ ἐπιλέγεται οὐδὲ ἐπικοσμεῖ, οὐδ' ὅλως ἐπιφωνήματι ἔοικεν, ἀλλὰ προσφωνήματι ἢ ἐπικερτομήματι. Τὸ δὲ ποιητικὸν ἐν λόγοις ὅτι μὲν μεγαλοπρεπές, καὶ τυφλῷ δῆλόν φασι, πλὴν οἱ μὲν γυμνῇ πάνυ χρῶνται τῇ μιμήσει τῶν ποιητῶν, μᾶλλον δὲ οὐ μιμήσει, ἀλλὰ μεταθέσει, καθάπερ Ἡρόδοτος.
- 112 ..
- 113 ... Θουκυδίδης μέντοι κἂν λάβῃ παρὰ ποιητοῦ τι, ιδίως αὐτῷ χρώμενος ἴδιον τὸ ληφθὲν ποιεῖ, οἷον ὁ μὲν ποιητὴς ἐπὶ τῆς Κρήτης ἔφη· Κρήτη τις γαί' ἐστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ, καλὴ καὶ πίειρα, περίρρυτος. ὁ μὲν δὲ ἐπὶ τοῦ μεγέθους ἐχρήσατο τῷ περίρρυτος, ὁ δὲ Θουκυδίδης ὁμοιοῦν τοὺς Σικελιώτας καλὸν οἶεται εἶναι, γῆς ὄντας μιᾶς καὶ περιρρύτου, καὶ ταῦτά πάντα εἰπὼν, γῆν τε ἀντὶ νήσου καὶ περίρρυτον ὡσαύτως, ὅμως ἕτερα λέγειν δοκεῖ, διότι οὐχ ὡς πρὸς μέγεθος, ἀλλὰ πρὸς ὁμόνοιαν αὐτοῖς ἐχρήσατο. περὶ μὲν δὲ μεγαλοπρεπείας τοσαῦτα. Ὡσπερ δὲ παράκειται φαῦλά τινα ἀστείοις τισίν, οἷον θάρρει μὲν τὸ θράσος, ἡ δ' αἰσχύνῃ τῇ αἰδοῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῆς ἐρμηνείας τοῖς χαρακτῆρσιν παράκεινται διημαρτημένοι τινές.
- 114 πρῶτα δὲ περὶ τοῦ γειτνιῶντος τῷ μεγαλοπρεπεῖ λέξομεν. ὄνομα μὲν οὖν αὐτῷ ψυχρόν, ὀρίζεται δὲ τὸ ψυχρὸν θεόφραστος οὕτως· ψυχρὸν ἐστὶ τὸ ὑπερβάλλον τὴν οἰκείαν ἀπαγγελίαν, οἷον ἀπυνδάκωτος οὐ τραπεζοῦται κύλιξ, ἀντὶ τοῦ ἀπύθμενος ἐπὶ τραπέζης κύλιξ οὐ τίθεται. τὸ γὰρ πρᾶγμα σμικρὸν ὃν οὐ δέχεται ὄγκον τοσοῦτον λέξεως. Γίνεται μέντοι καὶ τὸ ψυχρὸν ἐν τρισίν, ὥσπερ καὶ τὸ μεγαλοπρεπές.

115

ἢ γὰρ ἐν διανοίᾳ, καθάπερ ἐπὶ τοῦ Κύκλωπος λιθοβολοῦντος τὴν ναῦν τοῦ Ὀδυσσέως ἔφη τις φερομένου τοῦ λίθου αἶγες ἐνέμοντο ἐν αὐτῷ. ἐκ γὰρ τοῦ ὑπερβεβλημένου τῆς διανοίας καὶ ἀδυνάτου ἡ ψυχρότης. Ἐν δὲ λέξει ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ γίνεσθαι τετραχῶς .

- 116 ... ὡς Ἀλκιδάμας ὑγρὸν ἰδρῶτα. ἢ ἐν συνθέτῳ, ὅταν διθυραμβώδης συντεθῇ ἡ δίπλωσις τοῦ ὀνόματος, ὡς τὸ ἐρημόπλανος ἔφη τις, καὶ <εἶ> τι ἄλλο οὕτως ὑπέρογκον. γίνεται δὲ καὶ ἐν μεταφορᾷ τὸ ψυχρόν τρέμοντα καὶ ὠχρὰ τὰ πράγματα. τετραχῶς μὲν οὖν κατὰ τὴν λέξιν οὕτως ἂν γίνοιτο. Σύνθεσις δὲ ψυχρὰ ἢ μὴ εὖρυθμος, ἀλλὰ ἄρυθμος οὕσα καὶ διὰ πάντων μακρῶν ἔχουσα, ὥσπερ ἡ τοιάδε· ἦκων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν, πάσης ἡμῶν ὀρθῆς οὔσης.
- 117 οὐδὲν γὰρ ἔχει λογικὸν οὐδὲ ἀσφαλὲς διὰ τὴν συνέχειαν τῶν μακρῶν συλλαβῶν. Ψυχρὸν δὲ καὶ τὸ μέτρα τιθέναι συνεχῇ, καθάπερ τινές, καὶ μὴ κλεπτόμενα ὑπὸ τῆς συνεχείας· ποίημα γὰρ ἄκαιρον ψυχρόν, ὥσπερ καὶ τὸ ὑπέρμετρον.
- 119 Καὶ καθόλου ὁποῖόν τι ἐστὶν ἡ ἀλαζονεία, τοιοῦτον καὶ ἡ ψυχρότης· ὃ τε γὰρ ἀλαζὼν τὰ μὴ προσόντα αὐτῷ αὐχεῖ ὅμως ὡς προσόντα, ὃ τε μικροῖς πράγμασιν περιβάλλων ὄγκον καὶ αὐτὸς ἐν μικροῖς ἀλαζονευομένῳ ἔοικεν. καὶ ὁποῖόν τι τὸ ἐν τῇ παροιμίᾳ κοσμοῦμενον ὕπερον, τοιοῦτόν τι ἐστὶ καὶ τὸ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ἐξηρμένον ἐν μικροῖς πράγμασιν. Καίτοι τινές φασὶ δεῖν τὰ μικρὰ μεγάλως λέγειν, καὶ σημεῖον τοῦτο ἡγοῦνται ὑπερβαλλούσης δυνάμεως.
- 120 ἐγὼ δὲ Πολυκράτει μὲν τῷ ῥήτορι συγχωρῶ ἐγκωμιάζοντι ὡς Ἀγαμέμνονα ἐν ἀντιθέτοις καὶ μεταφοραῖς καὶ πᾶσι τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς τρόποις ἔπαιζεν γάρ, οὐκ ἐσπούδαζε, καὶ αὐτὸς τῆς γραφῆς ὁ ὄγκος παίγνιον ἐστὶ. παίζειν μὲν δὴ ἐξέστω, ὡς φημί, τὸ δὲ πρέπον ἐν παντὶ πράγματι φυλακτέον, τοῦτ' ἐστὶ προσφόρως ἐρμηνευτέον, τὰ μὲν μικρὰ μικρῶς, τὰ μεγάλα δὲ μεγάλως. Καθάπερ Ξενοφῶν ἐπὶ τοῦ Τηλεβόα ποταμοῦ μικροῦ ὄντος καὶ καλοῦ φησιν· οὗτος δὲ ποταμὸς ἦν μέγας μὲν οὐ, καλὸς δέ· τῇ γὰρ βραχύτητι τῆς συνθέσεως καὶ τῇ ἀπολήξει τῇ εἰς τὸ δὲ μόνον οὐκ ἐπέδειξεν ἡμῖν μικρὸν ποταμόν.
- 121 ἕτερος δὲ τις ἐρμηνεύων ὅμοιον τῷ Τηλεβόᾳ ποταμῷ ἔφη, ὡς ἀπὸ τῶν Λαυρικῶν ὁρέων ὁρμώμενος ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν, καθάπερ τὸν Νεῖλον ἐρμηνεύων κατακρημνιζόμενον ἢ τὸν Ἰστρον ἐκβάλλοντα. πάντα οὖν τὰ τοιαῦτα ψυχρότης καλεῖται. Γίνεται μέντοι τὰ μικρὰ μεγάλα ἕτερον τρόπον, οὐ διὰ τοῦ ἀπρεποῦς, ἀλλ' ἐνίοτε ὑπ' ἀνάγκης.
- 122 οἷον ὅταν μικρὰ κατορθώσαντά τινα στρατηγὸν ἐξαίρειν βουλόμεθα ὡς μεγάλα κατωρθωκότα οἷον ὅτι ἔφορος ἐν Λακεδαίμονι τὸν περιέργως καὶ οὐκ ἐπιχωρίως σφαιρίσαντα ἐμαστίγωσεν· τούτῳ γὰρ αὐτόθεν μικρῷ ἀκουσθῆναι ὄντι ἐπιτραγωδοῦμεν, ὡς οἱ τὰ μικρὰ πονηρὰ ἔθη ἐῶντες ὁδὸν τοῖς μείζοσι πονηροῖς ἀνοιγνύουσιν, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῖς μικροῖς παρανομήμασιν χρή κολάζειν μᾶλλον, οὐκ ἐπὶ τοῖς μεγάλοις. καὶ τὴν παροιμίαν ἐποίησεν· ἀρχὴ δέ τοι ἡμισυ παντός, ὡς εἰκυῖαν τοῦτο σμικρῷ κακῷ, καὶ ὅτι οὐδὲν κακὸν μικρόν ἐστίν. Οὕτως μὲν δὴ ἐξέστω καὶ τὸ μικρὸν κατόρθωμα ἐξαίρειν μέγα, οὐ μὴν ὥστε ἀπρεπές τι ποιεῖν, ἀλλ' ὥσπερ καὶ τὸ μέγα κατασμικρύνεται χρησίμως πολλάκις, οὕτως ἂν καὶ τὸ μικρὸν ἐξαίροιτο.
- 124 Μάλιστα δὲ ἡ ὑπερβολὴ ψυχρότατον πάντων. τρίτῃ δέ ἐστίν. ἢ γὰρ καθ' ὁμοιότητα ἐκφέρεται, ὡς τὸ θέειν δ' ἀνέμοισιν ὅμοιοι, ἢ καθ' ὑπεροχὴν, ὡς τὸ λευκότεροι χιόνος, ἢ κατὰ τὸ ἀδύνατον, ὡς τὸ οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη. Πᾶσα μὲν οὖν ὑπερβολὴ ἀδυνάτος ἐστίν (οὔτε γὰρ ἂν χιόνος λευκότερον γένοιτο, οὔτ' ἂν ἀνέμῳ θέειν ὅμοιον), αὕτη μέντοι ἡ τρίτῃ ὑπερβολὴ εἰρημένη ἐξαιρέτως ὀνομάζεται ἀδύνατος.
- 125 διὸ δὴ καὶ μάλιστα ψυχρὰ δοκεῖ πᾶσα ὑπερβολή, διότι ἀδυνάτῳ ἔοικεν. Διὰ τοῦτο δὲ μάλιστα καὶ οἱ κωμωδοποιοὶ χρῶνται αὐτῇ, ὅτι ἐκ τοῦ ἀδυνάτου ἐφέλκονται τὸ γελοῖον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν

Περσῶν τῆς ἀπληστίας ὑπερβαλλόμενός τις ἔφη, ὅτι πεδία ἐξέχεζον ὅλα, καὶ ὅτι βοῦς ἐν ταῖς γνάθοις ἔφερν.

- 127 Τοῦ δὲ αὐτοῦ εἵδους ἐστὶ καὶ τὸ φαλακρότερος εὐδίας, καὶ τὸ κολοκύντης ὑγιέστερος. τὸ δὲ χρυσῷ χρυσοτέρα τὸ Σαπφικὸν ἐν ὑπερβολῇ λέγεται καὶ αὐτὸ καὶ ἀδυνάτως, πλὴν αὐτῷ γε τῷ ἀδυνάτῳ χάριν ἔχει, οὐ ψυχρότητα. ὃ δὲ καὶ μάλιστα θαυμάσειεν ἂν τις Σαπφοῦς τῆς θείας, ὅτι φύσει κινδυνώδει πράγματι καὶ δυσκατορθώτῳ ἐπιχαρίτως, καὶ περὶ μὲν ψυχρότητος καὶ ὑπερβολῆς τοσαῦτα. νῦν δὲ περὶ τοῦ γλαφυροῦ χαρακτηῖρος λέξομεν. Ὁ γλαφυρὸς λόγος χαριεντισμὸς ἐστὶ καὶ λόγος ἰλαρός.
- 128 τῶν δὲ χαρίτων αἱ μὲν εἰσιν μείζονες καὶ σεμνότεραι, αἱ τῶν ποιητῶν, αἱ δὲ εὐτελεῖς μᾶλλον καὶ κωμικώτεραι, σκώμμασιν ἐοικυῖαι, οἷον αἱ Ἀριστοτέλους χάριτες καὶ Σώφρονος καὶ Λυσίου· τὸ γὰρ ἥς ῥᾶον ἂν τις ἀριθμήσειεν τοὺς ὁδόντας ἢ τοὺς δακτύλους, τὸ ἐπὶ τῆς πρεσβύτιδος, καὶ τὸ ὅσας ἄξιος ἦν λαβεῖν πληγὰς, τοσαύτας εἴληφεν δραχμάς, οἱ τοιοῦτοι ἀστεῖσμοι οὐδὲν διαφέρουσιν σκωμμάτων οὐδὲ πόρρω γελωτοποιίας εἰσίν.
- 129 Τὸ δὲ τῇ δέ θ' ἅμα Νύμφαι παίζουσιν· γέγηθε <δέ> τε φρένα Λητώ· καὶ ῥεῖα δ' ἀριγνώτη πέλεται· καλαὶ δέ τε πᾶσαι· καὶ αὐταῖς εἰσιν αἱ λεγόμεναι σεμναὶ χάριτες καὶ μεγάλαι. Χρῆται δὲ αὐταῖς Ὅμηρος καὶ πρὸς δεινῶσιν ἐνίοτε καὶ ἔμφασιν, καὶ παίζων φοβερώτερός ἐστι, πρῶτός τε εὐρηκέναι δοκεῖ φοβεράς χάριτας, ὥσπερ τὸ ἐπὶ τοῦ ἀχαριτωτάτου προσώπου, τὸ ἐπὶ τοῦ Κύκλωπος, τὸ [οὔν] Οὔτιν ἐγὼ πύματον ἔδομαι, τοὺς δὲ λοιποὺς πρώτους, τὸ τοῦ Κύκλωπος ξένιον· οὐ γὰρ οὕτως αὐτὸν ἐνέφηεν δεινὸν ἐκ τῶν ἄλλων, ὅταν δύο δειπνῇ ἐταίρους, οὐδ' ἀπὸ τοῦ θυρεοῦ ἢ ἐκ τοῦ ῥοπάλου, ὡς ἐκ τούτου τοῦ ἀστεῖσμοῦ.
- 131 Χρῆται δὲ τῷ τοιούτῳ εἶδει καὶ Ξενοφῶν, καὶ αὐτὸς δεινότητος εἰσάγει ἐκ χαρίτων, οἷον ἐπὶ τῆς ἐνόπλου ὀρηστρίδος· ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Παφλαγόνος, εἰ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτοῖς συνεπολέμουν, ἔφη· αὐταὶ γὰρ καὶ ἔτρεψαν τὸν βασιλέα. διττὴ γὰρ ἐμφαίνεται ἡ δεινότης ἐκ τῆς χάριτος, ἡ μὲν ὅτι οὐ γυναῖκες αὐτοῖς εἶποντο, ἀλλ' Ἀμαζόνες, ἡ δὲ κατὰ βασιλέως, εἰ οὕτως ἦν ἀσθενής, ὡς ὑπὸ γυναικῶν φυγεῖν. Τὰ μὲν οὖν εἶδη τῶν χαρίτων τοσάδε καὶ τοιάδε. εἰσὶν δὲ αἱ μὲν ἐν τοῖς πράγμασι χάριτες, οἷον νυμφαῖοι κῆποι, ὑμέναιοι, ἔρωτες, ὅλη ἡ Σαπφοῦς ποίησις.
- 132 τὰ γὰρ τοιαῦτα, κἂν ὑπὸ Ἰππώνακτος λέγηται, χαριέντά ἐστι, καὶ αὐτὸ ἰλαρὸν τὸ πρᾶγμα ἐξ ἑαυτοῦ· οὐδεὶς γὰρ ἂν ὑμέναιον ἄδοι ὀργιζόμενος οὐδὲ τὸν Ἑρωτα Ἑριννὺν ποιήσειεν τῇ ἐρμηνείᾳ ἢ γίγαντα, οὐδὲ τὸ γελαῖν κλαίειν. Ὡστε ἡ μὲν τις ἐν πράγματι χάρις ἐστὶ, τὰ δὲ καὶ ἡ λέξις ποιεῖ ἐπιχαριώτερα, οἷον ὡς δ' ὅτε Πανδαρὲς κούρη, χλωρῆς ἀηδῶν, καλὸν ἀεῖδῃσιν, ἕαρος νέον ἰσταμένοιο· ἐνταῦθα γὰρ καὶ ἡ ἀηδῶν χάριεν ὀρνίθιον, καὶ τὸ ἕαρ φύσει χάριεν, πολὺ δὲ ἐπικεκόσμηται τῇ ἐρμηνείᾳ, καὶ ἔστι χαριέστερα τῷ τε χλωρῆς καὶ τῷ Πανδαρὲς κούρη εἰπεῖν ἐπὶ ὄρνιθος, ἅπερ τοῦ ποιητοῦ ἴδιά ἐστι.
- 133 Πολλάκις δὲ καὶ τὰ μὲν πράγματα ἀτερπῆ ἐστι φύσει καὶ στυγνά, ὑπὸ δὲ τοῦ λέγοντος γίνεται ἰλαρά.
- 134 τοῦτο δὲ παρὰ Ξενοφῶντι δοκεῖ πρώτῳ εὐρησθαι· λαβὼν γὰρ ἀγέλαστον πρόσωπον καὶ στυγνόν, τὸν Ἀγλαϊτάδαν, τὸν Πέρσην, γέλῳτα εὗρεν ἐξ αὐτοῦ χαριέντα, ὅτι ῥᾶόν ἐστι πῦρ ἐκτρῖψαι ἀπὸ σοῦ ἢ γέλῳτα
- 135 αὕτη δὲ ἐστὶ καὶ ἡ δυνατωτάτη χάρις, καὶ μάλιστα ἐν τῷ λέγοντι. τὸ μὲν γὰρ πρᾶγμα καὶ φύσει στυγνὸν ἦν καὶ πολέμιον χάριτι, ὥσπερ καὶ Ἀγλαϊτάδας. ὃ δ' [ὥσπερ] ἐνδείκνυται, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν τοιούτων παίζειν ἔστιν, ὥσπερ καὶ ὑπὸ θερμοῦ ψύχεσθαι, θερμαίνεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ψυχρῶν. Ἐπεὶ δὲ τὰ εἶδη τῶν χαρίτων δέδεικται, τίνα ἐστὶ καὶ ἐν τίσιν, νῦν καὶ τοὺς τόπους παραδείξομεν, ἀφ' ὧν αἱ χάριτες.

- 136 ἦσαν δὲ ἡμῖν αἱ μὲν ἐν τῇ λέξει, αἱ δὲ ἐν τοῖς πράγμασιν. παραδείξομεν οὖν καὶ τοὺς τόπους καθ' ἑκάτερα· πρῶτους δὲ τοὺς τῆς λέξεως. Εὐθύς οὖν πρώτη ἐστὶ χάρις ἡ ἐκ συντομίας, ὅταν τὸ αὐτὸ μηκυνόμενον ἄχαρι γένηται, ὑπὸ δὲ τάχους χάριεν, ὥσπερ παρὰ Ξενοφῶντι τῷ ὄντι τούτῳ οὐδὲν μέτεστι τῆς Ἑλλάδος, ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον, ὥσπερ εἰ Λυδὸν, ἀμφοτέρω τὰ ὦτα τετρυπημένον· καὶ εἶχεν οὕτως.
- 137 τὸ γὰρ ἐπιλεγόμενον τὸ εἶχεν οὕτως ὑπὸ τῆς συντομίας τὴν χάριν ποιεῖ, εἰ δὲ ἐμηκύνθη διὰ πλειόνων, ὅτι ἔλεγεν ταῦτα ἀληθῆ, σαφῶς γὰρ ἐτετρύπητο, διήγημα ἂν ψιλὸν ἐγένετο ἀντὶ χάριτος. Πολλάκις δὲ καὶ δύο φράζεται δι' ἐνὸς πρὸς τὸ χάριεν, οἷον ἐπὶ τῆς Ἀμαζόνος καθευδούσης ἔφη τις, ὅτι τὸ τόξον ἐντεταμένον ἔκειτο, καὶ ἡ φαρέτρα πλήρης, τὸ γέρρον ὑπὸ τῇ κεφαλῇ· τοὺς δὲ ζωστήρας οὐ λύνονται.
- 138 ἐν γὰρ τούτῳ καὶ ὁ νόμος εἴρηται ὁ περὶ τοῦ ζωστήρος, καὶ ὅτι οὐκ ἔλυσεν τὸν ζωστήρα, τὰ δύο πράγματα διὰ μιᾶς ἐρμηνείας. καὶ ἀπὸ τῆς συντομίας ταύτης γλαφυρόν τί ἐστι. Δεύτερος δὲ τόπος ἐστὶν ἀπὸ τῆς τάξεως.
- 139 τὸ γὰρ αὐτὸ πρῶτον μὲν τεθὲν ἢ μέσον ἄχαρι γίνεται, ἐπὶ δὲ τοῦ τέλους χάριεν, οἷον ὡς ὁ Ξενοφῶν φησιν ἐπὶ τοῦ Κύρου· δίδωσι δὲ αὐτῷ καὶ δῶρα, ἵππον καὶ στολὴν καὶ στρεπτόν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι ἀρπάζεσθαι. ἐν γὰρ τούτοις τὸ μὲν τελευταῖόν ἐστι τὸ τὴν χάριν ποιοῦν τὸ τὴν χώραν μηκέτι ἀρπάζεσθαι διὰ τὸ ξένον τοῦ δώρου καὶ τὴν ιδιότητα. αἴτιος δὲ ὁ τόπος τῆς χάριτος. εἰ γοῦν πρῶτον ἐτάχθη, ἀχαριώτερον ἦν, οἷον ὅτι δίδωσιν αὐτῷ δῶρα, τὴν τε χώραν μηκέτι ἀρπάζεσθαι, καὶ ἵππον καὶ στολὴν καὶ στρεπτόν. νῦν δὲ προειπὼν τὰ εἰθισμένα δῶρα, τελευταῖον ἐπήνεγκεν τὸ ξένον καὶ ἄηθες, ἐξ ὧν ἀπάντων συνῆκται ἡ χάρις. Αἱ δὲ ἀπὸ τῶν σχημάτων χάριτες δῆλαί εἰσιν καὶ πλεῖσται παρὰ Σαπφοῖ, οἷον ἐκ τῆς ἀναδιπλώσεώς που νύμφη πρὸς τὴν παρθενίαν φησί· παρθενία, παρθενία, ποῖ με λιποῦσα οἴχῃ; ἡ δὲ ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὴν τῷ αὐτῷ σχήματι· οὐκέτι ἦξω πρὸς σέ, οὐκέτι ἦξω· πλείων γὰρ χάρις ἐμφαίνεται, ἢ εἵπερ ἅπαξ ἐλέχθη καὶ ἄνευ τοῦ σχήματος.
- 140 καίτοι ἡ ἀναδίπλωσις πρὸς δεινότητος μᾶλλον δοκεῖ εὐρῆσθαι, ἡ δὲ καὶ τοῖς δεινोτάτοις καταχρῆται ἐπιχαρίτως. Χαριεντίζεται δέ ποτε καὶ ἐξ ἀναφορᾶς, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἑσπέρου, Ἑσπερε, πάντα φέρεις, φησί, φέρεις ὄϊν, φέρεις αἶγα, φέρεις ματέρι παῖδα.
- 141 καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἡ χάρις ἐστὶν ἐκ τῆς λέξεως τῆς φέρεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναφερομένης. Πολλὰς δ' ἂν τις καὶ ἄλλας ἐκφέρει χάριτας.
- 142 γίνονται δὲ καὶ ἀπὸ λέξεως χάριτες ἢ ἐκ μεταφορᾶς, ὡς ἐπὶ τοῦ τέττιγος· πτερύγων δ' ὑποκακχέει λιγυρὰν ἀοιδάν, ὃ τι ποτ' ἂν φλόγιον καθέταν ἐπιπτάμενον καταυλεῖ, ἢ ἐκ συνθέτου τοῦ ὀνόματος καὶ διθυραμβικοῦ· δέσποτα Πλούτων μελανοπτερύγων, τουτὶ δεινὸν πρὸ πτερύγων αὐτὸ ποίησον, ἃ μάλιστα δὴ κωμωδικὰ παίγνιά ἐστι καὶ σατύρια.
- 144 Καὶ ἐξ ἰδιωτικοῦ δὲ ὀνόματος γίνονται, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης, ὅσῳ γάρ, φησί, μονώτης εἰμί, φιλομυθότερος γέγονα. καὶ ἐκ πεποιημένου, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ· ὅσῳ γὰρ αὐτίτης καὶ μονώτης εἰμί, φιλομυθότερος γέγονα. τὸ μὲν γὰρ μονώτης ἰδιωτικωτέρου ἔθους ἤδη ἐστὶ, τὸ δὲ αὐτίτης πεποιημένον ἐκ τοῦ αὐτός. Πολλὰ δὲ ὀνόματα καὶ παρὰ τὴν θέσιν τὴν ἐπὶ τινος χαριέντά ἐστιν, οἷον ὁ γὰρ ὄρνις οὗτος κόλαξ ἐστὶ καὶ κόβαλος.
- 145 ἐνταῦθα ἡ χάρις ἀπὸ τοῦ σκῶψαι τὸν ὄρνιν καθάπερ ἄνθρωπον, καὶ ὅτι τὰ μὴ συνήθη ἔθετο ὀνόματα τῷ ὄρνιθι. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται χάριτες παρ' αὐτὰς τὰς λέξεις. Ἐκ δὲ παραβολῆς, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐξέχοντος ἀνδρὸς ἡ Σαπφώ φησι· πέρροχος ὡς ὅτ' ἀοιδὸς ὁ Λέσβιος ἀλλοδαποῖσιν.
- 146 ἐνταῦθα γὰρ χάριν ἐποίησεν ἡ παραβολὴ μᾶλλον ἢ μέγεθος, καίτοι ἐξῆν εἰπεῖν πέρροχος ὥσπερ ἡ σελήνη τῶν ἄλλων ἄστρων, ἢ ὁ ἥλιος ὁ λαμπρότερος, ἢ ὅσα ἄλλα ἐστὶ ποιητικώτερα.

- Σώφρων δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ὁμοίου εἵδους φησί· θᾶσαι, ὅσα φύλλα καὶ κάρφεια τοὶ παῖδες τοὺς ἄνδρας βαλλίζοντι, οἷόν περ φαντί, φίλα, τοὺς Τρῶας τὸν Αἴαντα τῷ παλῷ.
- 147 καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἐπίχαρις ἢ παραβολή ἐστι καὶ τοὺς Τρῶας διαπαίζουσα ὥσπερ παῖδας. Ἔστι δέ τις ἰδίως χάρις Σαπφική ἐκ μεταβολῆς, ὅταν τι εἰποῦσα μεταβάλληται καὶ ὥσπερ μετανοήσῃ, οἷον ἴψω δὴ, φησί, τὸ μέλαθρον ἀέρατε τέκτονες· γαμβρὸς εἰσέρχεται ἴσος Ἄρηϊ, ἀνδρὸς μεγάλου πολλῷ μείζων, ὥσπερ ἐπιλαμβανομένη ἑαυτῆς, ὅτι ἀδυνάτῳ ἐχρήσατο ὑπερβολῇ, καὶ ὅτι οὐδεὶς τῷ Ἄρηϊ ἴσος ἐστίν.
- 149 Τοῦ δὲ αὐτοῦ εἵδους καὶ τὸ παρὰ Τηλεμάχῳ, ὅτι δύο κύνες δεδέατο πρὸ τῆς αὐλῆς, καὶ δύναμαι καὶ τὰ ὀνόματα εἰπεῖν τῶν κυνῶν. ἀλλὰ τί ἂν μοι βούλοιο τὰ ὀνόματα ταῦτα; καὶ γὰρ οὗτος μεταβαλλόμενος μεταξὺ ἡστεῖσατο καὶ ἀποσιγήσας τὰ ὀνόματα. Καὶ ἀπὸ στίχου δὲ ἀλλοτρίου γίνεται χάρις, ὡς ὁ Ἀριστοφάνης σκώπτων πρὸς τὸν Δία, ὅτι οὐ κεραυνοῖ τοὺς πονηροὺς, φησὶν· ἀλλὰ τὸν ἑαυτοῦ νεῶ βάλλει, καὶ Σούνιον ἄκρον Ἀθηνῶν.
- 150 ὥσπερ γοῦν οὐκ ἔτι ὁ Ζεὺς κωμωδεῖσθαι δοκεῖ, ἀλλ' Ὅμηρος καὶ ὁ στίχος ὁ Ὀμηρικός, καὶ ἀπὸ τούτου πλείων ἐστὶν ἢ χάρις. Ἐχουσι δέ τι στωμύλον καὶ ἀλληγορίαι τινές, ὥσπερ τὸ δελφοῖ παιδίον ὑμῶν ἅ κύων φέρει.
- 151 καὶ τὰ Σώφρονος δὲ τὰ ἐπὶ τῶν γερόντων· ἐνθάδε ὦν κήγῳ παρ' ὕμνε τοὺς ὁμότριχας ἐξορμίζομαι, πλοὸν δοκάζων πόντιον. ναὶ γὰρ ἤδη τοῖς ταλίκοις ἄρ <τέαι> ταὶ ἄγκυραι· ὅσα τε ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἀλληγορεῖ, οἷον ἐπ' ἰχθύων· σωλῆνες, γλυκύκρεον κογχύλιον, χηρᾶν γυναικῶν λίνενυμα, καὶ μιμικώτερα τὰ τοιαῦτά ἐστι καὶ αἰσχροῦ. Ἔστι δέ τις καὶ ἡ παρὰ προσδοκίαν χάρις, ὡς ἡ τοῦ Κύκλωπος, ὅτι ὕστατον ἔδομαι Οὐτίν.
- 152 οὐ γὰρ προσεδόκα τοιοῦτο ξένιον οὔτε Ὀδυσσεὺς οὔτε ὁ ἀναγινώσκων. καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐπὶ τοῦ Σωκράτους, κηρὸν διατήξας, φησὶν, εἴτα διαβήτην λαβὼν, ἐκ τῆς παλαιστρας ἱμάτιον ὑφείλετο. Ἦδη μέντοι ἐκ δύο τόπων ἐνταῦθα ἐγένετο ἡ χάρις.
- 153 οὐ γὰρ παρὰ προσδοκίαν μόνον ἐπηνέχθη, ἀλλ' οὐδ' ἡκολούθει τοῖς προτέροις· ἡ δὲ τοιαύτη ἀνακολουθία καλεῖται γριφος, ὥσπερ ὁ παρὰ Σώφρονι ῥητορεύων Βουλίας· οὐδὲν γὰρ ἀκόλουθον αὐτῷ λέγει. καὶ παρὰ Μενάνδρῳ δὲ ὁ πρόλογος τῆς Μεσσηνίας. Πολλάκις δὲ καὶ κῶλα ὅμοια ἐποίησεν χάριν, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης, ἐκ μὲν Ἀθηνῶν, φησὶν, ἐγὼ εἰς Στάγειρα ἦλθον διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν· ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Ἀθήνας διὰ τὸν χειμῶνα τὸν μέγαν.
- 154 καταλήξας γὰρ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις εἰς τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐποίησεν τὴν χάριν. ἐὰν δ' οὖν ἀποκόψῃς τοῦ ἑτέρου κώλου τὸ μέγαν, συναφαιρεῖται καὶ ἡ χάρις. Καὶ κατηγορίαι δὲ ἀποκεκρυμμέναι ἐνίοτε ὁμοιοῦνται χάρισιν, ὥσπερ παρὰ Ξενοφῶντι ὁ Ἡρακλείδης ὁ παρὰ τῷ Σεύθει προσιῶν τῶν συνδείπνων ἐκάστῳ, καὶ πείθων δωρεῖσθαι Σεύθει ὃ <τι> τις ἔχοι ταῦτα γὰρ καὶ χάριν τινὰ ἐμφαίνει, καὶ κατηγορίαι εἰσὶν ἀποκεκρυμμέναι.
- 156 Αἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν χάριτες τοσαῦται καὶ οἱ τόποι, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι λαμβάνονται χάριτες ἐκ παροιμίας. φύσει γὰρ χάριεν πρᾶγμά ἐστιν παροιμία, ὡς ὁ Σώφρων μὲν, Ἠπιόλης, ἔφη, ὁ τὸν πατέρα πνίγων. καὶ ἀλλαχόθι πού φησιν· ἐκ τοῦ ὄνυχος γὰρ τὸν λέοντα ἔγραφεν· τορύναν ἔξεσεν· κύμινον ἔπρισεν. καὶ γὰρ δυσὶ παροιμίαις καὶ τρισὶν ἐπαλλήλοις χρῆται, ὡς ἐπιπληθύνονται αὐτῷ αἱ χάριτες· σχεδὸν τε πάσας ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ τὰς παροιμίας ἐκλέξει ἐστίν. Καὶ μῦθος δὲ λαμβανόμενος καιρίως εὐχαρὶς ἐστίν, ἥτοι ὁ κείμενος, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ φησιν, ὅτι λιμῷ θνήσκει ἐπικάμπτων τὸ ράμφος· πάσχει δὲ αὐτό, ὅτι ἄνθρωπος ὦν ποτε ἠδίκησεν ξένον.
- 157 ὁ μὲν οὖν τῷ κειμένῳ μύθῳ κέχρηται καὶ κοινῷ. Πολλοὺς δὲ καὶ προσπλάσσομεν προσφόρους καὶ οἰκείους τοῖς πράγμασιν, ὡς πέρ τις περὶ αἰλούρου λέγων, ὅτι συμφθίνει τῇ σελήνῃ καὶ ὁ αἴλουρος καὶ συμπαχύνεται, προσέπλασεν, ὅτι ἔνθεν καὶ ὁ μῦθος ἐστίν, ὡς ἡ σελήνη ἔτεκεν τὸν

αἴλουρον· οὐ γὰρ μόνον κατ' αὐτὴν τὴν πλάσιν ἔσται ἡ χάρις, ἀλλὰ καὶ ὁ μῦθος ἐμφαίνει
χάριεν τι, αἰέλουρον ποιῶν σελήνης παῖδα.

159 Πολλάκις δὲ καὶ ἐκ φόβου ἀλλασσομένου γίνεται χάρις, ὅταν διακενῇ τις φοβηθῇ, οἷον τὸν
ἱμάντα ὡς ὄφιν ἢ τὸν κρίβανον ὡς χάσμα τῆς γῆς, ἅπερ καὶ αὐτὰ κωμωδικώτερά ἐστιν. Καὶ
εἰκάσιαι δ' εἰσὶν εὐχάριτες, ἂν τὸν ἀλεκτρυόνα Μῆδω εἰκάσης, ὅτι τὴν κυρβασίαν ὀρθὴν φέρει·
βασιλεῖ δέ, ὅτι πορφύρεός ἐστιν, ἢ ὅτι βοήσαντος ἀλεκτρυόνος ἀναπηδῶμεν, ὥσπερ καὶ
βασιλέως βοήσαντος, καὶ φοβούμεθα.

161 Ἐκ δὲ ὑπερβολῶν χάριτες μάλιστα αἱ ἐν ταῖς κωμωδίαις, πᾶσα δὲ ὑπερβολὴ ἀδύνατος, ὡς
Ἀριστοφάνης ἐπὶ τῆς ἀπληστίας τῶν Περσῶν φησιν, ὅτι ὥπτουν βοῦς κριβανίτας ἀντὶ ἄρτων·
ἐπὶ δὲ τῶν Θρακῶν ἕτερος, ὅτι Μηδόκης ὁ βασιλεὺς βοῦν ἔφερεν ὅλον ἐν γνάθῳ. Τοῦ δὲ αὐτοῦ
εἵδους καὶ τὰ τοιαῦτά ἐστιν· ὑγιέστερος κολοκύντης, καὶ φαλακρότερος εὐδίας, καὶ τὰ Σαπφικά
πολὺ πακτίδος ἀδυμελεστέρα, χρυσοῦ χρυσοτέρα.

162 πᾶσαι γὰρ αἱ τοιαῦται χάριτες ἐκ τῶν ὑπερβολῶν εὗρηνται. [καὶ τι διαφέρουσι] Διαφέρουσι δὲ
τὸ γελοῖον καὶ εὐχάρι πρῶτα μὲν τῇ ὕλῃ· χαρίτων μὲν γὰρ ὕλη νυμφαῖοι κῆποι, ἔρωτες, ἅπερ
οὐ γελᾷται· γέλωτος δὲ ἴρος καὶ θερσίτης.

163 τοσοῦτον οὖν διοίσουσιν, ὅσον ὁ θερσίτης τοῦ Ἑρωτος. Διαφέρουσι δὲ καὶ τῇ λέξει αὐτῇ.

164 τὸ μὲν γὰρ εὐχάρι μετὰ κόσμου ἐκφέρεται καὶ δι' ὀνομάτων καλῶν, ἃ μάλιστα ποιεῖ τὰς
χάριτας, οἷον τὸ ποικίλλεται μὲν γαῖα πολυστέφανος καὶ τὸ χλωρῆς ἀηδῶν· τὸ δὲ γελοῖον καὶ
ὀνομάτων ἐστὶν εὐτελῶν καὶ κοινοτέρων, ὥσπερ ἔχει· ὅσον γὰρ αὐτίτης καὶ μονώτης εἰμί,
φιλομυθότερος γέγονα

165 ... ἔπειτα ἀφανίζεται ὑπὸ τοῦ κόσμου τῆς ἐρμηνείας, καὶ ἀντὶ γελοίου θαῦμα γίνεται. αἱ μέντοι
χάριτές εἰσιν μετὰ σωφροσύνης, τὸ δὲ ἐκφράζειν τὰ γελοῖα ὁμοίον ἐστὶ καὶ καλλωπίζειν
πίθηκον. Διὸ καὶ ἡ Σαπφὼ περὶ μὲν κάλλους ἄδουσα καλλιεπής ἐστι καὶ ἡδεῖα, καὶ περὶ ἐρώτων
δὲ καὶ ἔαρος καὶ περὶ ἀλκυόνος, καὶ ἅπαν καλὸν ὄνομα ἐνύφανται αὐτῆς τῇ ποιήσει, τὰ δὲ καὶ
αὐτὴ εἰργάσατο.

167 Ἄλλως δὲ σκώπτει τὸν ἄγροικον νυμφίον καὶ τὸν θυρωρὸν τὸν ἐν τοῖς γάμοις, εὐτελέστατα
καὶ ἐν πεζοῖς ὀνόμασι μᾶλλον ἢ ἐν ποιητικοῖς, ὥστε αὐτῆς μᾶλλον ἐστὶ τὰ ποιήματα ταῦτα
διαλέγεσθαι ἢ ἄδειν, οὐδ' ἂν ἀρμόσαι πρὸς τὸν χορὸν ἢ πρὸς τὴν λύραν, εἰ μὴ τις εἴη χορὸς
διαλεκτικός. Μάλιστα δὲ διαφέρουσιν καὶ ἐκ τῆς προαιρέσεως· οὐ γὰρ ὅμοια προαιρεῖται ὁ
εὐχάριτος καὶ ὁ γελωτοποιῶν, ἀλλ' ὁ μὲν εὐφραίνειν, ὁ δὲ γελασθῆναι.

168 καὶ ἀπὸ τῶν ἐπακολουθούντων δέ· τοῖς μὲν γὰρ γέλωτος, τοῖς δὲ ἔπαινος. Καὶ ἐκ τόπου.

169 ἔνθα μὲν γὰρ γέλωτος τέχναι καὶ χαρίτων, ἐν σατύρῳ καὶ ἐν κωμωδίαις. τραγωδία δὲ χάριτας
μὲν παραλαμβάνει ἐν πολλοῖς, ὁ δὲ γέλωτος ἐχθρὸς τραγωδίας· οὐδὲ γὰρ ἐπινοήσειεν ἂν τις
τραγωδίαν παίζουσιν, ἐπεὶ σάτυρον γράψει ἀντὶ τραγωδίας. Χρήσονται δὲ ποτε καὶ οἱ φρόνιμοι
γελοίοις πρὸς τε τοὺς καιροὺς, οἷον ἐν ἐορταῖς καὶ ἐν συμποσίοις, καὶ ἐν ἐπιπλήξεσιν δὲ πρὸς
τοὺς τρυφερωτέρους, ὡς ὁ τηλαυγὴς θύλακος, καὶ ἡ Κράτητος ποιητικὴ, καὶ φακῆς ἐγκώμιον
ἂν ἀναγνῶ τις ἐν τοῖς ἀσώτοις· τοιοῦτος δὲ ὡς τὸ πλέον καὶ ὁ Κυνικὸς τρόπος· τὰ γὰρ τοιαῦτα
γελοῖα χρειᾶς λαμβάνει τάξιν καὶ γνώμης.

171 Ἔστι δὲ καὶ τοῦ ἥθους τις ἔμφασις ἐκ τῶν γελοίων καὶ ἡ παιγνίας ἢ ἀκολασίας, ὡς καὶ τὸν
οἶνον τὸν προχυθέντα ἐπισχὼν τὰς Πηλέα ἀντὶ Οἰνέως. ἡ γὰρ ἀντίθεσις ἢ περὶ τὰ ὀνόματα καὶ
ἡ φροντὶς ἐμφαίνει τινὰ ψυχρότητα ἥθους καὶ ἀναγωγίαν.

172 Περὶ δὲ σκωμμάτων μὲν, οἷον εἰκάσιαι τίς ἐστὶν [ἢ γὰρ ἀντίθεσις] εὐτράπελος, χρήσονται τε ταῖς
τοιαύταις εἰκασίαις, ὡς Αἰγυπτία κληματὶς, μακρὸν καὶ μέλανα, καὶ τὸ θαλάσσιον πρόβατον,

- τὸν μῶρον [τὸν ἐν τῇ θαλάσῃ]. τοῖς μὲν τοιούτοις χρήσονται· εἰ δὲ μή, φευξόμεθα τὰ σκώμματα ὥσπερ λοιδορίας. Ποιεῖ δὲ εὐχαριν τὴν ἐρμηνείαν καὶ τὰ λεγόμενα καλὰ ὀνόματα.
- 173 ὠρίσατο δ' αὐτὰ Θεόφραστος οὕτως· κάλλος ὀνομάτων ἐστὶ τὸ πρὸς τὴν ἀκοὴν ἢ πρὸς τὴν ὄψιν ἡδύ, ἢ τὸ τῇ διανοίᾳ ἔντιμον. Πρὸς μὲν τὴν ὄψιν ἡδέα τὰ τοιαῦτα, ῥοδόχροον, ἀνθοφόρου χλόας.
- 174 ὅσα γὰρ ὁράται ἡδέως, ταῦτα καὶ λεγόμενα καλὰ ἐστίν. πρὸς δὲ τὴν ἀκοὴν Καλλίστρατος, ἂν νοῶν. ἢ τε γὰρ τῶν λάμβδα σύγκρουσις ἡχῶδές τι ἔχει, καὶ ἡ τῶν νϋ γραμμάτων. Καὶ ὅλως τὸ νϋ δι' εὐφωνίαν ἐφέλκονται οἱ Ἀττικοὶ Δημοσθένην λέγοντες καὶ Σωκράτην.
- 175 τῇ διανοίᾳ δὲ ἔντιμα τὰ τοιαῦτά ἐστίν, οἷον τὸ ἀρχαῖοι ἀντὶ τοῦ παλαιοί. ἐντιμότεροι γὰρ ἀρχαῖοι ἄνδρες. Παρὰ δὲ τοῖς μουσικοῖς λέγεται τι ὄνομα λεῖον, καὶ ἕτερον τὸ τραχύ, καὶ ἄλλο εὐπαγές, καὶ ἄλλ' ὀγκηρόν.
- 176 λεῖον μὲν οὖν ἐστὶν ὄνομα τὸ διὰ φωνηέντων ἢ πάντων ἢ διὰ πλειόνων, οἷον Αἴας, τραχύ δὲ οἷον βέβρωκεν· καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ τραχύ ὄνομα κατὰ μίμησιν ἐξενήνεκται ἑαυτοῦ. εὐπαγές δὲ ἐπαμφοτερίζον καὶ μεμιγμένον ἴσως τοῖς γράμμασιν. Τὸ δὲ ὀγκηρόν ἐν τρισί, πλάτει, μήκει, πλάσματι, οἷον βροντὰ ἀντὶ τοῦ βροντή· καὶ γὰρ τραχύτητα ἐκ τῆς προτέρας συλλαβῆς ἔχει, καὶ ἐκ τῆς δευτέρας μήκος μὲν διὰ τὴν μακράν, πλατύτητα δὲ διὰ τὸν Δωρισμόν· πλατέα λαλοῦσι γὰρ πάντα οἱ Δωριεῖς, διόπερ οὐδὲ ἐκωμῶδουν δωρίζοντες, ἀλλὰ πικρῶς ἠττίκιζον· ἡ γὰρ Ἀττικὴ γλῶσσα συνεστραμμένον τι ἔχει καὶ δημοτικὸν καὶ ταῖς τοιαύταις εὐτραπελίαις πρέπον.
- 178 Ταῦτα μὲν δὴ παρατεχνολογείσθω ἄλλως. τῶν δὲ εἰρημένων ὀνομάτων τὰ λεῖα μόνον ληπτέον ὥς γλαφυρόν τι ἔχοντα. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ συνθέσεως τὸ γλαφυρόν· ἐστὶ μὲν οὖν οὐ ῥάδιον περὶ τοῦ τρόπου τοῦ τοιοῦδε εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ τῶν πρὶν εἶρηται τινὶ περὶ γλαφυρᾶς συνθέσεως.
- 179 κατὰ τὸ δυνατόν δὲ ὅμως πειρατέον λέγειν. Τάχα γὰρ δὴ ἔσται τις ἡδονὴ καὶ χάρις, ἐὰν ἀρμόζωμεν ἐκ μέτρων τὴν σύνθεσιν ἢ ὅλων ἢ ἡμίσεων· οὐ μὴν ὥστε φαίνεσθαι αὐτὰ μέτρα ἐν τῷ συνειρμῷ τῶν λόγων, ἀλλ', εἰ διαχωρίζοι τις καθ' ἐν ἑκάστον καὶ διακρίνοι, τότε δὴ ὕψ' ἡμῶν αὐτῶν φωρᾶσθαι μέτρα ὄντα.
- 181 Κἂν μετροειδῇ δὲ ἢ, τὴν αὐτὴν ποιήσει χάριν. λανθανόντως δὲ τοι παραδύεται ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης ἡδονῆς χάρις, καὶ πλεῖστον μὲν τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐστὶ παρὰ τοῖς Περιπατητικοῖς καὶ παρὰ Πλάτωνι καὶ παρὰ Ξενοφῶντι καὶ Ἡροδότῳ, τάχα δὲ καὶ παρὰ Δημοσθένει πολλαχοῦ, Θουκυδίδης μέντοι πέφευγε τὸ εἶδος. Παραδείγματα δὲ αὐτοῦ λάβοι τις ἂν τοιάδε, οἷον ὥς ὁ Δικαίαρχος ἐν Ἑλέᾳ, φησί, τῆς Ἰταλίας πρεσβύτη δὴ τὴν ἡλικίαν ὄντι.
- 182 τῶν γὰρ κῶλων ἀμφοτέρων αἱ ἀπολήξεις μετροειδές τι ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τοῦ εἴρμοῦ καὶ τῆς συναφείας κλέπτεται μὲν τὸ μετρικόν, ἡδονὴ δ' οὐκ ὀλίγη ἔπεστι. Πλάτων μέντοι ἐν πολλοῖς αὐτῷ τῷ ῥυθμῷ γλαφυρός ἐστὶν ἐκτεταμένῳ πως καὶ οὔτε ἔδραν ἔχοντι οὔτε μήκος· τὸ μὲν γὰρ ἰσχνὸν καὶ δεινόν, τὸ δὲ μήκος μεγαλοπρεπές.
- 183 ἀλλ' οἷον ὀλίσθω τινὶ ἔοικεν τὰ κῶλα καὶ οὗτ' ἐμμέτροις παντάπασιν οὗτ' ἀμέτροις, οἷον ἐν τῷ περὶ μουσικῆς λόγῳ ἐπάμ φη· νῦν δὴ 'λέγομεν. Καὶ πάλιν· μινυρίζων τε καὶ γεγανωμένος ὑπὸ τῆς ὥδῃς διατελεῖ τὸν βίον ὅλον.
- 184 καὶ πάλιν· τὸ μὲν πρῶτον, εἴ τι θυμοειδὲς εἶχεν, ὥσπερ σίδηρον ἐμάλαξεν· οὕτως μὲν γὰρ γλαφυρόν καὶ ὠδικὸν σαφῶς. εἰ δ' ἀναστρέψας εἴποις 'ἐμάλαξεν ὥσπερ σίδηρον' ἢ 'διατελεῖ ὅλον τὸν βίον', ἐξέχεας τοῦ λόγου τὴν χάριν ἐν αὐτῷ <τῷ> ῥυθμῷ οὔσαν· οὐ γὰρ δὴ ἐν τῇ διανοίᾳ, οὐδ' ἐν ταῖς λέξεσιν. Καὶ περὶ τῶν μουσικῶν δὲ ὀργάνων πάλιν χαριέντως ἤρμοσεν, ἐν οἷς δὴ φησιν· λύρα δὴ σοι λείπεται κατὰ πόλιν· εἰ γὰρ ἀναστρέψας εἴποις κατὰ πόλιν λείπεται, μεθαρμωσμένῳ ποιήσεις ὅμοιον.
- 185

τοῦτο δὲ ἐπιφέρει· καὶ αὖ κατ' ἀγροὺς τοῖς ποιμέσιν σύριγξ ἄν τις εἴη· τῇ γὰρ ἐκτάσει καὶ τῷ μήκει πάνυ χαριέντως μεμίμηται τρόπον τινὰ ἦχον σύριγγος. ἔσται δὲ δῆλον, εἴ τις μετασυνθεῖς λέγοι καὶ τοῦτο. Περὶ μὲν δὴ τοῦ κατὰ σύνθεσιν γλαφυροῦ ἐπιφαινομένου τοσαῦτα, ὥς ἐν δυσκόλοις.

- 186 εἴρηται δὲ καὶ περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ γλαφυροῦ, ἐν ὅσοις καὶ ὅπως γίνεται. καθάπερ δὲ τῷ μεγαλοπρεπεῖ παρέκειτο ὁ ψυχρὸς χαρακτήρ, οὕτως τῷ γλαφυρῷ παράκειται τις διημαρτημένος. ὀνομάζω δὲ αὐτὸν τῷ κοινῷ ὀνόματι κακόζηλον. γίνεται δ' αὖ καὶ οὗτος ἐν τρισίν, ὥσπερ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες. Ἐν διανοίᾳ μὲν, ὥς ὁ εἰπὼν Κένταυρος ἑαυτὸν ἰππεύων, καὶ ἐπὶ τοῦ βουλευομένου Ἀλεξάνδρου δρόμον ἀγωνίσασθαι Ὀλυμπίασιν ἔφη τις οὕτως Ἀλέξανδρε, δράμε σου τῆς μητρὸς τὸ ὄνομα.
- 188 Ἐν δὲ ὀνόμασιν γίγνεται ἂν οὕτως, οἷον ἐγέλα που ῥόδον ἡδύχροον· ἢ τε γὰρ μεταφορὰ ἢ ἐγέλα πάνυ μετὰκειται ἀπρεπῶς, καὶ τὸ σύνθετον τὸ ἡδύχροον οὐδ' ἐν ποιήματι θεῖν ἂν τις ἀκριβῶς σωφρονῶν. ἢ ὥς τις εἶπεν, ὅτι· λεπταῖς ὑπεσύριζε πίτυς αὔραις· περὶ μὲν δὴ τὴν λέξιν οὕτως. Σύνθεσις δὲ ἀναπαιστική καὶ μάλιστα ἐοικυῖα τοῖς κεκλασμένοις καὶ ἀσέμνοις μέτροις, οἷα μάλιστα τὰ Σωτάδεια διὰ τὸ μαλακώτερον· σκήλας καύματι κάλυψον, καὶ σείων μελίην Πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὦμον ἀντὶ τοῦ σείων Πηλιάδα μελίην κατὰ δεξιὸν ὦμον· ὅποια γὰρ μεταμεμορφωμένῳ ἔοικεν ὁ στίχος, ὥσπερ οἱ μυθεύμενοι ἐξ ἀρρένων μεταβαλεῖν εἰς θηλείας.
- 189 τοσάδε μὲν καὶ περὶ κακοζηλίας. Ἐπὶ θε τοῦ ἰσχυροῦ χαρακτῆρος ἔχοιμεν ἂν καὶ πράγματα ἴσως τινὰ μικρὰ καὶ τῷ χαρακτῆρι πρόσφορα, οἷον τὸ παρὰ Λυσίᾳ· οἰκίδιον ἔστι μοι διπλοῦν, ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω.
- 190 τὴν δὲ λέξιν εἶναι πᾶσαν χρή κυρίαν καὶ συνήθη· μικρότερον γὰρ τὸ συνηθέστερον πάντων, τὸ δὲ ἀσύνθηες καὶ μετενηνεγμένον μεγαλοπρεπές. Καὶ μηδὲ διπλᾶ ὀνόματα τιθέναι· τοῦ γὰρ ἐναντίου χαρακτῆρος καὶ ταῦτα, μηδὲ μὴν πεποιημένα, μηδ' ὅσα ἄλλα μεγαλοπρέπειαν ποιεῖ, μάλιστα δὲ σαφῆ χρή τὴν λέξιν εἶναι.
- 191 τὸ δὲ σαφές ἐν πλείοσιν. Πρῶτα μὲν ἐν τοῖς κυρίοις, ἔπειτα ἐν τοῖς συνδεδεμένοις.
- 192 τὸ δὲ ἀσύνδετον καὶ διαλελυμένον ὅλον ἀσαφές πᾶν· ἄδηλος γὰρ ἢ ἐκάστου κώλου ἀρχὴ διὰ τὴν λύσιν, ὥσπερ τὰ Ἡρακλείτου· καὶ γὰρ ταῦτα σκοτεῖνὰ ποιεῖ τὸ πλεῖστον ἢ λύσις. Ἐναγώνιος μὲν οὖν ἴσως μᾶλλον ἢ διαλελυμένη λέξις, ἢ δ' αὐτὴ καὶ ὑποκριτικὴ καλεῖται, κινεῖ γὰρ ὑπόκρισιν ἢ λύσις.
- 193 γραφικὴ δὲ λέξις ἢ εὐανάγνωστος. αὕτη δ' ἐστὶν ἢ συνηρτημένη καὶ οἷον ἡσφαλισμένη τοῖς συνδέσμοις. διὰ τοῦτο δὲ καὶ Μένανδρον ὑποκρίνονται λελυμένον ἐν τοῖς πλείστοις, φιλήμονα δὲ ἀναγινώσκουσιν. Ὅτι δὲ ὑποκριτικὸν ἢ λύσις, παράδειγμα ἐν κείσθω τόδε· ἐδεξάμην, ἔτικτον, ἐκτρέφω, φίλε.
- 194 οὕτως γὰρ λελυμένον ἀναγκάσει καὶ τὸν μὴ θέλοντα ὑποκρίνεσθαι διὰ τὴν λύσιν· εἰ δὲ συνδήσας εἴποις, ἐδεξάμην καὶ ἔτικτον καὶ ἐκτρέφω, πολλὴν ἀπάθειαν τοῖς συνδέσμοις ἐμβαλεῖς. πάνυ δὲ τὸ ἀπαθὲς ἀνυπόκριτον. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα θεωρήματα ὑποκριτικά, οἷον καὶ ὁ παρὰ τῷ Εὐριπίδει Ἴων ὁ τόξα ἀρπάζων καὶ τῷ κύκνῳ ἀπειλῶν τῷ ὄρνιθι, ἀποπατοῦντι κατὰ τῶν ἀγαλμάτων· καὶ γὰρ κινήσεις πολλὰς παρέχει τῷ ὑποκριτῇ ὁ ἐπὶ τὰ τόξα δρόμος καὶ ἡ πρὸς τὸν ἀέρα ἀνάβλεψις τοῦ προσώπου διαλεγόμενου τῷ κύκνῳ, καὶ ἡ λοιπὴ πᾶσα διαμόρφωσις πρὸς τὸν ὑποκριτὴν πεποιημένη.
- 195 ἀλλ' οὐ περὶ ὑποκρίσεως ἡμῖν τὰ νῦν ὁ λόγος. Φευγέτω δὲ ἡ σαφὴς γραφὴ καὶ τὰς ἀμφιβολίας, σχήματι δὲ χρήσθω τῇ ἐπαναλήψει καλουμένη.
- 196 ἐπανάληψις δέ ἐστι συνδέσμου ἐπιφορὰ τοῦ αὐτοῦ ἐν τοῖς διὰ μακροῦ ἐπιφερομένοις λόγοις, οἷον ὅσα μὲν ἔπραξεν Φίλιππος, καὶ ὥς τὴν Θράκην κατεστρέψατο, καὶ Χερρόνησον εἶλεν, καὶ

- Βυζάντιον ἐπολιόρκησεν, καὶ Ἀμφίπολιν οὐκ ἀπέδωκεν, ταῦτα μὲν παραλείψω. σχεδὸν γὰρ ὁ μὲν σύνδεσμος ἐπενεχθεὶς ἀνέμνησεν ἡμᾶς τῆς προθέσεως, καὶ ἀπεκατέστησεν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Σαφηνείας δὲ ἔνεκεν καὶ διλογητέον πολλάκις ἥδιον γάρ πως τὸ συντομώτερον ἢ σαφέστερον· ὥς γὰρ οἱ παρατρέχοντες παρορῶνται ἐνίστε, οὕτως καὶ ἡ λέξις παρακούεται διὰ τὸ τάχος.
- 198 Φεύγειν δὲ καὶ τὰς πλαγιότηας· καὶ γὰρ τοῦτο ἀσαφές, ὥσπερ ἡ Φιλίστου λέξις, συντομώτερον δέ. παράδειγμα πλαγίας λέξεως καὶ διὰ τοῦτο ἀσαφοῦς τὸ παρὰ Ξενοφῶντι, οἷον καὶ ὅτι τριήρεις ἤκουεν περιπλεύσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Τάμον ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. τοῦτο γὰρ <ἄν> ἐξ εὐθείας μὲν ὧδε πως λέγοιτο· τριήρεις προσεδοκῶντο εἰς Κιλικίαν πολλὰ μὲν Λάκαιναι, πολλὰ δὲ Περσίδες, Κύρῳ ναυπηγηθεῖσαι ἐπ' αὐτῷ τούτῳ. ἔπλεον δ' ἀπ' Ἰωνίας· ναύαρχος δ' αὐταῖς ἐπεστάτει Τάμος Αἰγύπτιος. μακρότερον μὲν οὕτως ἐγένετο ἴσως, σαφέστερον δέ. Καὶ ὅλως τῇ φυσικῇ τάξει τῶν ὀνομάτων χρηστέον, ὥς τὸ Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον· πρῶτον μὲν γὰρ ὠνόμασται τὸ περὶ οὗ, δεύτερον δὲ ὁ τοῦτό ἐστιν, ὅτι πόλις, καὶ τὰ ἄλλα ἐφεξῆς.
- 200 Γίγνοιτο μὲν οὖν ἂν καὶ τὸ ἔμπαλιν, ὥς τὸ Ἔστι πόλις Ἐφύρη. οὐ γὰρ πάντῃ ταύτην δοκιμάζομεν τὴν τάξιν, οὐδὲ τὴν ἐτέραν ἀποδοκιμάζομεν, καθὰ ἐκτιθέμεθα μόνον τὸ φυσικὸν εἶδος τῆς τάξεως. Ἐν δὲ τοῖς διηγήμασιν ἦτοι ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἀρκτέον· Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις, ἢ ἀπὸ τῆς αἰτιατικῆς, ὥς τὸ λέγεται Ἐπίδαμνον τὴν πόλιν.
- 201 αἱ δὲ ἄλλαι πτώσεις ἀσάφειάν τινα παρέξουσιν καὶ βάσανον τῷ τε λέγοντι αὐτῷ καὶ τῷ ἀκούοντι. Πειραῖσθαι δὲ μὴ εἰς μῆκος ἐκτείνειν τὰς περιαγωγάς· ὁ γὰρ Ἀχελῷος ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους ἄνωθεν μὲν παρὰ Στράτον πόλιν ἐπὶ θάλασσαν διέξεισιν· ἀλλ' αὐτόθεν ἀπολήγειν καὶ ἀναπαύειν τὸν ἀκούοντα οὕτως· ὁ γὰρ Ἀχελῷος ῥεῖ μὲν ἐκ Πίνδου ὄρους, ἔξεισιν δὲ εἰς θάλασσαν· πολὺ γὰρ οὕτως σαφέστερον, ὥσπερ ἂν αἱ πολλὰ σημεῖα ἔχουσαι ὁδοὶ καὶ πολλὰς ἀναπαύλας· ἡγεμόσι γὰρ τὰ σημεῖα ἔοικεν, ἢ δὲ ἀσημείωτος καὶ μονοειδής, κἂν μικρὰ ἦ, ἄδηλος δοκεῖ.
- 203 Περὶ μὲν δὴ σαφηνείας τοσαῦτα, ὥς ὀλίγα ἐκ πολλῶν· καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἰσχυοῖς αὐτῇ λόγοις χρηστέον. Φεύγειν δὲ ἐν τῇ συνθέσει τοῦ χαρακτήρος τούτου πρῶτον μὲν τὰ μήκη τῶν κώλων· μεγαλοπρεπὲς γὰρ πᾶν μῆκος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν [ἡρωϊκῶν] μέτρων τὸ ἐξάμετρον ἡρωϊκὸν [ὄν] καλεῖται ὑπὸ μεγέθους καὶ πρέπον ἥρωσιν, ἢ κωμωδία δὲ συνέσταλται εἰς τὸ τρίμετρον ἢ νέα.
- 205 Τὰ πολλὰ οὖν κώλοις τριμέτροις χρησόμεθα καὶ ἐνίστε κόμμασιν, ὥσπερ ὁ μὲν Πλάτων φησί· κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος· πυκναὶ γὰρ αἱ ἀνάπαυλαι καὶ ἀποθέσεις. Αἰσχίνης δὲ ἐκαθήμεθα μὲν, φησὶν, ἐπὶ τῶν θάκων ἐν Λυκείῳ, οὗ οἱ ἀθλοθέται τὸν ἀγῶνα διατιθέασιν. Ἐχέτω δὲ καὶ ἔδραν ἀσφαλῆ τῶν κώλων τὰ τέλη καὶ βάσιν, ὥς τὰ εἰρημένα· αἱ γὰρ κατὰ τὰ τελευταῖα ἐκτάσεις μεγαλοπρεπεῖς, ὥς τὰ Θουκυδίδου, Ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους καὶ τὰ ἐξῆς.
- 207 Φευκτέον οὖν καὶ τὰς τῶν μακρῶν στοιχείων συμπλήξεις ἐν τῷ χαρακτήρι τούτῳ καὶ τῶν διφθόγγων (ὀγκηρὸν γὰρ πᾶσα ἔκτασις), καὶ ἦτοι βραχέα συγκρουστέον βραχέσιν, ὥς πάντα μὲν τὰ νέα καλά ἐστίν, ἢ βραχέα μακροῖς, ὥς ἥλιος ἢ ἄμῳς γέ πως διὰ βραχέων. καὶ ὅλως ἐμφαίνεσθαι <ἔοικεν> εὐκαταφρόνητος ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς λέξεως καὶ ἰδιωτικός, καὶ αὐτὰ ταῦτα πεποιημένος. Φευγέτω δὴ καὶ τὰ σημειώδη σχήματα· πᾶν γὰρ τὸ παράσημον ἀσύνηθες καὶ οὐκ ἰδιωτικόν.
- 208 τὴν δὲ ἐνάργειαν καὶ τὸ πιθανὸν μάλιστα ὁ χαρακτήρ οὗτος ἐπιδέξεται. περὶ ἐναργείας οὖν καὶ περὶ πιθανότητος λεκτέον. Πρῶτον δὲ περὶ ἐναργείας γίνεται δ' ἡ ἐνάργεια πρῶτα μὲν ἐξ ἀκριβολογίας καὶ τοῦ παραλείπειν μηδὲν μηδ' ἐκτέμνειν, οἷον ὥς δ' ὅτ' ἀνὴρ ὀχρηγὸς καὶ

πᾶσα αὕτη ἡ παραβολή· τὸ γὰρ ἐναργὲς ἔχει ἐκ τοῦ πάντα εἰρῆσθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ μὴ παραλελεῖσθαι μηδέν.

209 Καὶ ἡ ἵπποδρομία δὲ ἡ ἐπὶ Πατρόκλῳ, ἐν οἷς λέγει· πνοιῇ δ' Εὐμήλοιο μετάφρενον.

210 καὶ αἰεὶ γὰρ δίφρων ἐπιβησομένοις ἐΐκτην. πάντα ταῦτα ἐναργῆ ἐστὶν ἐκ τοῦ μηδέν παραλελεῖσθαι τῶν τε συμβαινόντων καὶ συμβάντων. Ὡστε πολλάκις καὶ ἡ διλογία ἐνάργειαν ποιεῖ μᾶλλον, ἢ τὸ ἅπαξ λέγειν, ὥσπερ τὸ σὺ δ' αὐτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς, καὶ νῦν ἀποθανόντα γράφεις κακῶς.

211 δις γὰρ κείμενον τὸ κακῶς ἐναργεστέραν σημαίνει τὴν βλασφημίαν. Ὅπερ δὲ τῷ Κτησίᾳ ἐγκαλοῦσιν ὡς ἀδολεσχοτέρῳ διὰ τὰς διλογίας, πολλαχῇ μὲν ἴσως ἐγκαλοῦσιν ὀρθῶς, πολλαχῇ δὲ οὐκ αἰσθάνονται τῆς ἐναργείας τοῦ ἀνδρός· τίθεται γὰρ ταῦτ' οὐκ ἀπὸ δις αὐτῷ πολλάκις ποιοῦν ἔμφασιν πλείονα.

213 Οἷα τὰ τοιάδε· Στρυαγγαῖός τις, ἀνὴρ Μῆδος, γυναῖκα Σακίδα καταβαλὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου· μάχονται γὰρ δὴ αἱ γυναῖκες ἐν Σάκαις ὥσπερ αἱ Ἀμαζόνες θεασάμενος δὴ τὴν Σακίδα εὐπρεπῇ καὶ ὥραϊαν μεθῆκεν ἀποσώζεσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο σπονδῶν γενομένων, ἐρασθεὶς τῆς γυναικὸς ἀπετύγχανεν· ἐδέδοκτο μὲν αὐτῷ ἀποκαρτερεῖν· γράφει δὲ πρότερον ἐπιστολὴν τῇ γυναικὶ μεμφόμενος τοιάνδε· Ἐγὼ μὲν σὲ ἔσωσα, καὶ σὺ μὲν δι' ἐμὲ ἐσώθης· ἐγὼ δὲ διὰ σὲ ἀπωλόμην. Ἐνταῦθα ἐπιτιμήσειεν ἂν ἴσως τις βραχυλόγος οἰόμενος εἶναι, ὅτι δις ἐτέθη πρὸς οὐδὲν τὸ ἔσωσα καὶ δι' ἐμὲ ἐσώθης.

214 ταῦτ' οὐ γὰρ σημαίνει ἀμφοτέρω. ἀλλ' εἰ ἀφέλοις θάτερον, συναφαιρήσεις καὶ τὴν ἐνάργειαν καὶ τὸ ἐκ τῆς ἐναργείας πάθος. καὶ τὸ ἐπιφερόμενον δέ, τὸ ἀπωλόμην ἀντὶ τοῦ ἀπόλλυμαι ἐναργέστερον αὐτῇ τῇ συντελείᾳ ἐστὶ· τὸ γὰρ δὴ γεγονὸς δηλότερον τοῦ μέλλοντος ἢ γινομένου ἔτι.

215 Καὶ ὅλως δὲ ὁ ποιητὴς οὗτος (ποιητὴν γὰρ <ἂν> αὐτὸν καλοῖ τις εἰκότως) ἐνάργειας δημιουργὸς ἐστὶν ἐν τῇ γραφῇ συμπάσῃ. Οἷον καὶ ἐν τοῖς τοιοῖσδε δεῖ τὰ γενόμενα οὐκ εὐθύς λέγειν, ὅτι ἐγένετο, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, κρεμῶντα τὸν ἀκροατὴν καὶ ἀναγκάζοντα συναγωνιᾶν.

216 τοῦτο ὁ Κτησίας ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τῇ περὶ Κύρου τεθνεῶτος ποιεῖ. ἐλθὼν γὰρ ὁ ἄγγελος οὐκ εὐθύς λέγει ὅτι ἀπέθανεν Κύρος παρὰ τὴν Παρυσάτιν· τοῦτο γὰρ ἡ λεγομένη ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις ἐστίν· ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἡγγειλεν, ὅτι νικᾷ, ἡ δὲ ἡσθη καὶ ἡγωνίασεν· μετὰ δὲ τοῦτο ἐρωτᾷ, βασιλεὺς δὲ πῶς πράττει; ὁ δὲ πέφευγέ φησι· καὶ ἡ ὑπολαβοῦσα· Τισσαφέρνης γὰρ αὐτῷ τούτων αἴτιος· καὶ πάλιν ἐπανερωτᾷ· Κύρος δὲ ποῦ νῦν; ὁ δὲ ἄγγελος ἀμείβεται· ἔνθα χρή τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας αὐλίζεσθαι. κατὰ μικρὸν καὶ κατὰ βραχὺ προϊὼν μόλις τὸ δὴ λεγόμενον ἀπέρρηξεν αὐτό, μάλα ἠθικῶς καὶ ἐναργῶς τὸν τε ἄγγελον ἐμφήνας ἀκουσίως ἀγγελοῦντα τὴν συμφορὰν, καὶ τὴν μητέρα εἰς ἀγωνίαν ἐμβαλὼν καὶ τὸν ἀκούοντα. Γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ τὰ παρεπόμενα τοῖς πράγμασι λέγειν ἐνάργεια, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ἀγροίκου βαδίζοντος ἔφη τις, ὅτι πρόσωθεν ἤκουστο αὐτοῦ τῶν ποδῶν ὁ κτύπος προσιόντος, ὡς οὐδὲ βαδίζοντος, ἀλλ' οἷόν γε λακτίζοντος τὴν γῆν.

218 Ὅπερ δὲ ὁ Πλάτων φησὶν ἐπὶ τοῦ Ἱπποκράτους· ἐρυθριάσας [ἤδη τῇ νυκτὶ] ἤδη γὰρ ὑπέφηνέν τι ἡμέρας, εἰς τὸ καταφανῆ αὐτὸν γενέσθαι, ὅτι μὲν ἐναργέστατόν ἐστι, παντὶ δῆλον· ἡ δὲ ἐνάργεια γέγονεν ἐκ τῆς φροντίδος τῆς περὶ τὸν λόγον καὶ τοῦ ἀπομνημονεῦσαι, ὅτι νύκτωρ πρὸς αὐτὸν εἰσῆλθεν ὁ Ἱπποκράτης. Κακοφωνία δὲ πολλάκις, ὡς τὸ κόπτ', ἐκ δ' ἐγκέφαλος, καὶ πολλὰ δ' ἄναντα, κάταντα· μεμίμηται γὰρ τῇ κακοφωνίᾳ τὴν ἀνωμαλίαν· πᾶσα δὲ μίμησις ἐναργὲς τι ἔχει.

220 Καὶ τὰ πεποιημένα δὲ ὀνόματα ἐνάργειαν ποιεῖ διὰ τὸ κατὰ μίμησιν ἐξενηνέχθαι, ὥσπερ τὸ λάπτοντες. εἰ δὲ πίνοντες εἶπεν, οὗτ' ἐμιμεῖτο πίνοντας τοὺς κύνας, οὔτε ἐνάργεια ἂν τις

ἐγίνετο. καὶ τὸ γλώσσησι δὲ τῷ λάπτοντες προσκείμενον ἔτι ἐναργέστερον ποιεῖ τὸν λόγον. καὶ περὶ ἐναργείας μὲν ὡς ἐν τύπῳ εἰπεῖν τοσαῦτα. Τὸ πιθανὸν δὲ ἐν δυοῖν, ἔν τε τῷ σαφεῖ καὶ συνήθει· τὸ γὰρ ἀσαφὲς καὶ ἀσύνηθες ἀπίθανον· λέξιν τε οὖν οὐ τὴν περιττὴν οὐδὲ ὑπέρογκον διωκτέον ἐν τῇ πιθανότητι, καὶ ὡσαύτως σύνθεσιν βεβαιοῦσαν καὶ μηδὲν ἔχουσιν ῥυθμοειδές.

- 222 Ἐν τούτοις τε οὖν τὸ πιθανόν, καὶ ἐν ᾧ Θεόφραστός φησιν, ὅτι οὐ πάντα ἐπ' ἀκριβείας δεῖ μακρηγορεῖν, ἀλλ' ἔνια καταλιπεῖν καὶ τῷ ἀκροατῇ συνιέναι καὶ λογίζεσθαι ἐξ αὐτοῦ· συνεῖς γὰρ τὸ ἐλλειφθὲν ὑπὸ σοῦ οὐκ ἀκροατῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ μάρτυς σου γίνεται, καὶ ἅμα εὐμενέστερος. συνετὸς γὰρ ἑαυτῷ δοκεῖ διὰ σέ τὸν ἀφορμὴν παρεσχηκότα αὐτῷ τοῦ συνιέναι, τὸ δὲ πάντα ὡς ἀνοήτῳ λέγειν καταγινώσκοντι ἔοικεν τοῦ ἀκροατοῦ. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ ἐπιστολικὸς χαρακτήρ δεῖται ἰσχνότητος, καὶ περὶ αὐτοῦ λέξομεν.
- 223 Ἀρτέμων μὲν οὖν ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας ἐπιστολάς φησιν, ὅτι δεῖ ἐν τῷ αὐτῷ τρόπῳ διάλογόν τε γράφειν καὶ ἐπιστολάς· εἶναι γὰρ τὴν ἐπιστολὴν οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ διαλόγου. Καὶ λέγει μὲν τι ἴσως, οὐ μὴν ἅπαν· δεῖ γὰρ ὑποκατεσκευασθαι πῶς μᾶλλον τοῦ διαλόγου τὴν ἐπιστολὴν· ὁ μὲν γὰρ μιμεῖται αὐτοσχεδιάζοντα, ἡ δὲ γράφεται καὶ δῶρον πέμπεται τρόπον τινά.
- 225 Τίς γοῦν οὕτως ἂν διαλεχθεῖη πρὸς φίλον, ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς Ἀντίπατρον ὑπὲρ τοῦ φυγάδος γράφων τοῦ γέροντός φησιν· εἰ δὲ πρὸς ἀπάσας οἴχεται γὰς φυγὰς οὗτος, ὥστε μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖσγε εἰς Ἄιδου κατελθεῖν βουλομένοις οὐδεὶς φθόνος· ὁ γὰρ οὕτως διαλεγόμενος ἐπιδεικνυμένῳ ἔοικεν μᾶλλον, οὐ λαλοῦντι. Καὶ λύσεις ἰσχναὶ ὅποια οὐ πρόπουσιν ἐπιστολαῖς· ἀσαφὲς γὰρ ἐν γραφῇ ἢ λύσις, καὶ τὸ μιμητικὸν οὐ γραφῆς οὕτως οἰκεῖον, ὡς ἀγῶνος, οἷον ὡς ἐν τῷ Εὐθυδήμῳ· τίς ἦν, ᾧ Σώκρατες, ᾧ χθὲς ἐν Λυκείῳ διελέγου· ἢ πολὺς ὑμᾶς ὄχλος περιειστήκει· καὶ μικρὸν προελθὼν ἐπιφέρει· ἀλλὰ μοι ξένος τις φαίνεται εἶναι, ᾧ διελέγου· τίς ἦν; ἡ γὰρ τοιαύτη πᾶσα ἐρμηνεία καὶ μίμησις ὑποκριτῇ πρέπει μᾶλλον, οὐ γραφομέναις ἐπιστολαῖς.
- 227 Πλεῖστον δὲ ἐχέτω τὸ ἠθικὸν ἢ ἐπιστολή, ὥσπερ καὶ ὁ διάλογος· σχεδὸν γὰρ εἰκόνα ἕκαστος τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς γράφει τὴν ἐπιστολὴν. καὶ ἔστι μὲν καὶ ἐξ ἄλλου λόγου παντὸς ἰδεῖν τὸ ἦθος τοῦ γράφοντος, ἐξ οὐδενὸς δὲ οὕτως, ὡς ἐπιστολῆς. Τὸ δὲ μέγεθος συνεστάλθω τῆς ἐπιστολῆς, ὥσπερ καὶ ἡ λέξις.
- 228 αἱ δὲ ἄγαν μακραὶ καὶ προσέτι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ὀγκωδέστεραι οὐ μὰ τὴν ἀλήθειαν ἐπιστολαὶ γένοιτο ἄν, ἀλλὰ συγγράμματα τὸ χαίρειν ἔχοντα προσγεγραμμένον, καθάπερ τῶν Πλάτωνος πολλαὶ καὶ ἡ Θουκυδίδου. Τάξι μέντοι λελύσθω μᾶλλον· γελοῖον γὰρ περιοδεύειν, ὥσπερ οὐκ ἐπιστολὴν, ἀλλὰ δίκην γράφοντα· καὶ οὐδὲ γελοῖον μόνον, ἀλλ' οὐδὲ φιλικόν (τὸ γὰρ δὴ κατὰ τὴν παροιμίαν τὰ σῦκα σῦκα λεγόμενον) ἐπιστολαῖς ταῦτα ἐπιτηδεύειν.
- 230 Εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι οὐχ ἐρμηνεία μόνον, ἀλλὰ καὶ πράγματά τινα ἐπιστολικά ἐστιν. Ἀριστοτέλης γοῦν, ὃς μάλιστα ἐπιτετευχέναι δοκεῖ τοῦ [αὐτοῦ] ἐπιστολικοῦ, τοῦτο δὲ οὐ γράφω σοι· φησὶν· οὐ γὰρ ἦν ἐπιστολικόν. Εἰ γὰρ τις ἐν ἐπιστολῇ σοφίσματα γράφοι καὶ φυσιολογίας, γράφει μὲν, οὐ μὴν ἐπιστολὴν γράφει.
- 231 φιλοφρόνησις γὰρ τις βούλεται εἶναι ἢ ἐπιστολὴ σύντομος, καὶ περὶ ἀπλοῦ πράγματος ἔκθεσις καὶ ἐν ὀνόμασιν ἀπλοῖς. Κάλλος μέντοι αὐτῆς αἶ τε φιλικαὶ φιλοφρονήσεις καὶ πυκναὶ παροιμίαι ἐνοῦσαι· καὶ τοῦτο γὰρ μόνον ἐνέστω αὐτῇ σοφόν, διότι δημοτικόν τί ἐστιν ἢ παροιμία καὶ κοινόν, ὁ δὲ γνωμολογῶν καὶ προτρεπόμενος οὐ δι' ἐπιστολῆς ἔτι λαλοῦντι ἔοικεν, ἀλλὰ μηχανῆς.
- 233 Ἀριστοτέλης μέντοι καὶ ἀποδείξεσσι που χρῆται ἐπιστολικῶς, οἷον διδάξαι βουλόμενος, ὅτι ὁμοίως χρή εὐεργετεῖν τὰς μεγάλας πόλεις καὶ τὰς μικράς, φησὶν· οἱ γὰρ θεοὶ ἐν ἀμφοτέραις

ἴσοι, ὥστ' ἐπεὶ αἱ χάριτες θεαί, ἴσαι ἀποκείσονται σοι παρ' ἀμφοτέραις. καὶ γὰρ τὸ ἀποδεικνύμενον αὐτῷ ἐπιστολικὸν καὶ ἡ ἀπόδειξις αὐτή. Ἐπεὶ δὲ καὶ πόλεσιν ποτε καὶ βασιλεῦσιν γράφομεν, ἔστωσαν τοιαῦται αἱ ἐπιστολαὶ <οἷαι> μικρὸν ἐξηρμέναι πως.

234 στοχαστέον γὰρ καὶ τοῦ προσώπου ᾧ γράφεται· ἐξηρμένη μέντοι [καί] οὐχ ὥστε σύγγραμμα εἶναι ἀντ' ἐπιστολῆς, ὥσπερ αἱ Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους ἡ Πλάτωνος. Καθόλου δὲ μεμίχθω ἡ ἐπιστολὴ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἐκ δυοῖν χαρακτήρων τούτων, τοῦ τε χαρίεντος καὶ τοῦ ἰσχυροῦ.

235 καὶ περὶ ἐπιστολῆς μὲν τοσαῦτα, καὶ ἅμα περὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἰσχυροῦ. Παράκειται δὲ καὶ τῷ ἰσχνῷ διημαρτημένος χαρακτήρ, ὁ ξηρὸς καλούμενος.

236 γίνεται δὲ καὶ οὗτος ἐν τρισίν· ἐν διανοίᾳ μὲν, ὡς πέρ τις ἐπὶ Ξέρξου ἔφη, ὅτι κατέβαιναν ὁ Ξέρξης μετὰ πάντων τῶν ἑαυτοῦ. μάλα γὰρ ἐσμίκρυνεν τὸ πρᾶγμα, ἀντὶ τοῦ μετὰ τῆς Ἀσίας ἀπάσης εἰπεῖν μετὰ πάντων <τῶν> ἑαυτοῦ φήσας. Περὶ δὲ τὴν λέξιν γίνεται τὸ ξηρόν, ὅταν πρᾶγμα μέγα σμικροῖς ὀνόμασιν ἀπαγγεῇ, οἷον ὡς ὁ Γαδειρεὺς ἐπὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας φησί.

237 .. καὶ τοῦ Φαλάριδος τοῦ τυράννου ἔφη τις ἄττα γὰρ ὁ Φάλαρις ἠνώχλει τοῖς Ἀκραγαντίνους. ναυμαχίαν γὰρ τοσαύτην καὶ τυράννου ὠμότητα οὐχὶ τῷ ἄττα ὀνόματι οὐδὲ τῷ ἠνώχλει ἐχρῆν λέγειν, ἀλλ' ἐν μεγάλοις καὶ πρέπουσιν τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι. Ἐν δὲ συνθέσει γίνεται τὸ ξηρόν, ἥτοι ὅταν πυκνὰ ᾖ τὰ κόμματα, ὥσπερ ἐν τοῖς Ἀφορισμοῖς ἔχει ὁ βίος βραχύς, ἡ δὲ τέχνη μακρά, ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς, ἡ δὲ πείρα σφαλερά.

238 ἢ ὅταν ἐν μεγάλῳ πράγματι ἀποκεκομμένον ᾖ τὸ κῶλον καὶ μὴ ἔκπλεων, ὡς πέρ τις Ἀριστείδου κατηγορῶν, ὅτι οὐκ ἀφίκετο εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἀλλ' αὐτόκλητος, ἔφη, ὅτι ἡ μὲν Δημήτηρ ἦλθεν καὶ συνεναυμάχει, Ἀριστείδης δὲ οὐ. ἡ γὰρ ἀποκοπὴ καὶ ἀπρεπὴς καὶ ἄκαιρος. ταῖς μὲν τοιαύταις ἀποκοπαῖς ἐν ἑτέροις χρηστέον. Πολλάκις μέντοι τὸ μὲν διανόημα αὐτὸ ψυχρόν τί ἐστι καὶ ὡς νῦν ὀνομάζομεν κακόζηλον, ἡ σύνθεσις δ' ἀποκεκομμένη καὶ κλέπτουσα τοῦ διανοήματος τὴν ἀηδίαν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ νεκρᾶ τῇ γυναικὶ μιχθέντος ἔφη τις, ὅτι οὐ μίγνυται αὐτῆς ἄν· τὸ μὲν γὰρ διανόημα καὶ τυφλῷ δῆλόν φασιν, ἡ σύνθεσις δὲ συσταλεῖσα κλέπτει μὲν πως τὴν ἀηδίαν τοῦ πράγματος, ποιεῖ δὲ τὴν νῦν ὄνομα ἔχουσαν ξηροκακοζηλίαν συγκειμένην ἐκ δυοῖν κακῶν, ἐκ μὲν τῆς κακοζηλίας διὰ τὸ πρᾶγμα, ἐκ δὲ τοῦ ξηροῦ διὰ τὴν σύνθεσιν.

240 Καὶ τὰ περὶ τῆς δεινότητος δὲ δῆλα ἂν εἴη λοιπὸν ἐκ τῶν προειρημένων, ὅτι καὶ αὕτη γένοιτ' ἂν ἐν τρισίν, ἐν οἷσπερ οἱ πρὸ αὐτῆς χαρακτήρες· καὶ γὰρ πράγματά τινα ἐξ ἑαυτῶν ἐστὶ δεινὰ, ὥστε τοὺς λέγοντας αὐτὰ δεινοὺς δοκεῖν, κἂν μὴ δεινῶς λέγωσιν, καθάπερ ὁ Θεόπομπος τὰς ἐν τῷ Πειραιεῖ αὐλητρίας καὶ τὰ πορνεία καὶ τοὺς αὐλοῦντας καὶ ἄδοντας καὶ ὀρχουμένους, ταῦτα πάντα δεινὰ ὄντα καίτοι ἀσθενῶς εἰπὼν δεινὸς δοκεῖ. Κατὰ δὲ τὴν σύνθεσιν ὁ χαρακτήρ οὗτος γίνοιτ' ἂν πρῶτον μὲν εἰ κόμματα ἔχοι ἀντὶ κῶλων· τὸ γὰρ μῆκος ἐκλύει τὴν σφοδρότητα, τὸ δὲ ἐν ὀλίγῳ πολὺ ἐμφαινόμενον δεινότερον· παράδειγμα τὸ Λακεδαιμονίων πρὸς Φίλιππον· Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ· εἰ δὲ ἐξέτειναν αὐτό, Διονύσιος ἐκπεσὼν τῆς ἀρχῆς πτωχεύει ἐν Κορίνθῳ διδάσκων γράμματα, διήγημα σχεδὸν ἂν ᾗ μᾶλλον ἀντὶ λοιδορίας.

242 Κἂν τοῖς ἄλλοις δὲ φύσει ἐβραχυλόγουν οἱ Λάκωνες· δεινότερον γὰρ τὸ βραχὺ καὶ ἐπιτακτικόν, τὸ μακρηγορεῖν δὲ τῷ ἰκετεύειν πρέπει καὶ αἰτεῖν. Διὸ καὶ τὰ σύμβολα ἔχει δεινότητος, ὅτι ἐμπερὶ ταῖς βραχυλογίαις· καὶ γὰρ ἐκ τοῦ βραχέως ῥηθέντος ὑπονοῆσαι τὰ πλεῖστα δεῖ, καθάπερ ἐκ τῶν συμβόλων· οὕτως καὶ τὸ χαμόθεν οἱ τέττιγες ὑμῖν ἄσσονται δεινότερον ἀλληγορικῶς ῥηθέν, ἢ εἴπερ ἀπλῶς ἐρρήθη· τὰ δένδρα ὑμῶν ἐκκοπῆσεται.

244

Τάς γε μὴν περιόδους ἐσφίγχθαι μάλα δεῖ κατὰ τὸ τέλος· ἡ γὰρ περιαγωγὴ δεινόν, ἡ δὲ λύσις ἀπλούστερον καὶ χρηστοθεΐας σημεῖον, καθάπερ ἡ ἀρχαία πᾶσα ἐρμηνεία· ἀπλοῖκοι γὰρ ἀρχαῖοι. Ὡστε ἐν δεινότητι φεύγειν δεῖ τὸ ἀρχαιοειδὲς καὶ τοῦ ἥθους καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, καὶ καταφεύγειν μάλιστα ἐπὶ τὴν νῦν κατέχουσαν δεινότητα.

245 τῶν οὖν κώλων αἱ τοιαῦται ἀποθέσεις· ὠμολόγησα τούτοις, ὥς ἂν οἷός τε ὦ, συνερεῖν, ἔχονται μάλιστα οὗ εἴρηκα ῥυθμοῦ. Ποιεῖ δέ τινα καὶ ἡ βία κατὰ τὴν σύνθεσιν δεινότητα· δεινὸν γὰρ πολλαχοῦ καὶ τὸ δύσφθογον, ὥσπερ αἱ ἀνώμαλοι ὁδοί.

246 παράδειγμα τὸ Δημοσθενικὸν τὸ ὑμᾶς τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. Τὰ δὲ ἀντίθετα καὶ παρόμοια ἐν ταῖς περιόδοις φευκτέον· ὄγκον γὰρ ποιοῦσιν, οὐ δεινότητα, πολλαχοῦ δὲ καὶ ψυχρότητα ἀντὶ δεινότητος, οἷον ὡς ὁ Θεόπομπος κατὰ τῶν ἐταίρων τῶν Φιλίππου λέγων ἔλυσεν τῇ ἀντιθέσει τὴν δεινότητα, ἀνδροφόνοι δὲ τὴν φύσιν ὄντες, λέγων, ἀνδρόπορνοι τὸν τρόπον ἦσαν· τῇ γὰρ περισσοτεχνία, μᾶλλον δὲ κακοτεχνία προσέχων ὁ ἀκροατὴς ἔξω γίνεται θυμοῦ παντός.

248 Πολλὰ μέντοι ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὥσπερ ἀναγκασθόμεθα συνθεῖναι στρογγύλως καὶ δεινῶς, οἷον τὸ Δημοσθενικὸν τὸ τοιοῦτον· ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐκείνων ἐάλω, σὺ τὰδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως ἂν σὺ νῦν ἀλῶς, ἄλλος οὐ γράψει· αὐτὸ γὰρ τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ τάξις αὐτοῦ συμπεφυκυῖαν σαφῶς ἔσχεν τὴν σύνθεσιν, καὶ οὐδὲ βιασάμενος ἂν τις ῥαδίως ἐτέρως συνέθηκεν αὐτό. ἐν γὰρ πολλοῖς πράγμασι συντίθεμεν, ὥσπερ οἱ τὰς καταβάσεις τρέχοντες, ὑπ' αὐτῶν ἐλκόμενοι τῶν πραγμάτων. Ποιητικὸν δὲ δεινότητός ἐστι καὶ τὸ ἐπὶ τέλει τιθέναι τὸ δεινότατον (περιλαμβανόμενον γὰρ ἐν μέσῳ ἀμβλύνεται), καθάπερ τὸ Ἀντισθένης· σχεδὸν γὰρ ὁδυνήσειεν ἂν ἄνθρωπος ἐκ φρυγάνων ἀναστάς· εἰ γὰρ μετασυνθεῖη τις οὕτως αὐτό, σχεδὸν γὰρ ἐκ φρυγάνων ἀναστάς ἄνθρωπος <ἂν> ὁδυνήσειε, καίτοι ταῦτόν εἰπὼν οὐ ταῦτόν ἐτι νομισθήσεται λέγειν.

250 Ἡ δ' ἀντίθεσις, ἣν ἐπὶ τοῦ Θεοπόμπου ἔφην, οὐδὲ ἐν τοῖς Δημοσθενικοῖς ἤρμοσεν, ἔνθα φησὶν· ἐτέλεις, ἐγὼ δὲ ἐτελούμην· ἐδίδασκες, ἐγὼ δὲ ἐφοίτων· ἐτριταγωνίσσεις, ἐγὼ δὲ ἐθεώμην· ἐξέπιπτες, ἐγὼ δὲ ἐσύριττον· κακοτεχνοῦντι γὰρ ἔοικεν διὰ τὴν ἀνταπόδοσιν, μᾶλλον δὲ παίζοντι, οὐκ ἀγανακτοῦντι. Πρέπει δὲ τῇ δεινότητι καὶ τῶν περιόδων ἡ πυκνότης, καίτοι ἐν τοῖς λοιποῖς χαρακτηρῶσιν οὐκ ἐπιτηδεῖα οὕσα· συνεχεῖ γὰρ τιθεμένη μέτρῳ εἰκασθήσεται λεγομένῳ ἐφεξῆς, καὶ τοῦτο δεινῷ μέτρῳ, ὥσπερ οἱ χωλίαμβοι.

252 Ἄμα μέντοι πυκναὶ ἔστωσαν καὶ σύντομοι, λέγω δὲ δίκωλοί τινες, ἐπεὶ τοι πολὺκωλοί γε οὔσαι κάλλος μᾶλλον παρέξουσιν, οὐ δεινότητα. Οὕτως δ' ἡ συντομία τῷ χαρακτηρὶ χρήσιμον, ὥστε καὶ ἀποσιωπῆσαι πολλαχοῦ δεινότερον, καθάπερ ὁ Δημοσθένης· ἀλλ' ἐγὼ μὲν, οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς οὐδὲν εἰπεῖν, οὗτος δὲ ἐκ περιουσίας κατηγορεῖ.

253 σχεδὸν ὁ σιωπήσας ἐνταῦθα δεινότερος παντὸς τοῦ εἰπόντος ἂν· καὶ νῆ τοὺς θεοὺς σχεδὸν ἂν καὶ ἡ ἀσάφεια πολλαχοῦ δεινότης εἴη· δεινότερον γὰρ τὸ ὑπονοούμενον, τὸ δ' ἐξαπλωθὲν καταφρονεῖται.

255 ἔστι δ' ὅπη κακοφωνία δεινότητα ποιεῖ, καὶ μάλιστα, ἐὰν τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα δέηται αὐτῆς, ὥσπερ τὸ Ὀμηρικὸν τὸ Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ἴδον αἰόλον ὄφιν· ἦν μὲν γὰρ καὶ εὐφωνοτέρως εἰπόντα σῶσαι τὸ μέτρον, Τρῶες δ' ἐρρίγησαν, ὅπως ὄφιν αἰόλον εἶδον· ἀλλ' οὐτ' ἂν ὁ λέγων δεινὸς οὕτως ἔδοξεν, οὔτε <ὁ> ὄφιν αὐτός. τούτῳ οὖν ἐπόμενοι τῷ παραδείγματι καὶ τὰ ἄλλα προστοχασόμεθα τὰ ὅμοια, οἷον ἀντὶ μὲν τοῦ πάντ' ἂν <ἔγραψεν πάντα> ἔγραψεν ἂν, ἀντὶ δὲ τοῦ οὐ παρεγένετο παρεγένετο οὐχί, ἀπολήγοντες δὲ ποτε καὶ εἰς συνδέσμους τὸν δὲ ἢ τὸν τέ.

257 καίτοι παραγγέλλεται φυγεῖν τὴν ἀπόληξιν τὴν τοιαύτην· ἀλλὰ πολλαχοῦ χρήσιμος τοιαύτη ἂν γένοιτο, οἷον· οὐκ εὐφήμησε μὲν, ἄξιον ὄντα, ἡτίμασεν δέ· καὶ τὸ Σχοῖνόν τε Σκῶλόν τε. ἀλλ'

ἐν μὲν τοῖς Ὀμηρικοῖς μέγεθος ἐποίησεν ἢ εἰς τοὺς συνδέσμους τελευτή. Ποιήσῃ δ' ἂν ποτε καὶ δεινότητα, εἴ τις ὧδε εἴποι· ἀνέτρεψεν δὲ ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης τε ὑπὸ τῆς ἀσεβείας τε τὰ ἱερά τε τὰ ὅσια τε· ὅλως γὰρ ἡ λειότης καὶ τὸ εὐήκοον γλαφυρότητος ἴδια, οὐ δεινότητός ἐστιν, οὗτοι δ' οἱ χαρακτῆρες ἐναντιώτατοι δοκοῦσιν.

- 259 Καίτοι ἐστὶ πολλοῦ ἐκ παιδείας παραμειγμένης δεινότης ἐμφαινομένη τις, οἷον ἐν ταῖς κωμωδίαις, καὶ πᾶς ὁ Κυνικός τρόπος, ὡς τὰ Κράτητος πῆρη τις γαῖ' ἔστι μέσω· ἐν οἴνοπι πόντῳ. Καὶ τὸ Διογένους τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὅτε τοῦ ὀπλίτου δραμόντος ἐπιτρέχων αὐτὸς ἐκήρυττεν ἑαυτὸν νικᾶν τὰ Ὀλύμπια πάντας ἀνθρώπους καλοκάγαθία.
- 260 καὶ γὰρ γεῶνται τὸ εἰρημένον ἅμα καὶ θαυμάζεται, καὶ ἡρέμα καὶ ὑποδάκνει πως λεγόμενον. Καὶ τὸ πρὸς τὸν καλὸν ῥηθὲν αὐτῷ· προσπαλαίων γὰρ καλῷ παιδί Διογένης διεκινήθη πως τὸ αἰδοῖον, τοῦ δὲ παιδὸς φοβηθέντος καὶ ἀποπηδήσαντος, θάρρει, <ἔφη> , ὦ παιδίον, οὐκ εἰμὶ ταύτῃ ὅμοιος.
- 261 γελοῖον γὰρ τὸ πρόχειρον τοῦ λόγου, δεινὴ δ' ἡ κευθομένη ἔμφασις. καὶ ὅλως, συνελόντι φράσαι, πᾶν τὸ εἶδος τοῦ Κυνικοῦ λόγου σαίνονται ἅμα ἔοικέ τῳ καὶ δάκνουντι. Χρήσονται δ' αὐτῷ καὶ οἱ ῥήτορες ποτε, καὶ ἐχρήσαντο, Λυσίας μὲν πρὸς τὸν ἐρῶντα τῆς γραφῆς λέγων, ὅτι ἦς ῥᾶον ἦν ἀριθμῆσαι τοὺς ὀδόντας ἢ τοὺς δακτύλους· καὶ γὰρ δεινότατα ἅμα καὶ γελοιότατα ἐνέφηεν τὴν γραῦν· Ὀμηρος δὲ τὸ Οὐτὶν ἐγὼ πύματον ἔδομαι, ὡς προέγραπται.
- 263 Ὡς δ' ἂν καὶ ἐκ σχημάτων γίγνοιτο δεινότης, λέξομεν. ἐκ μὲν οὖν τῶν τῆς διανοίας σχημάτων, ἐκ μὲν τῆς παραλείψεως ὀνομαζομένης οὕτως· Ὀλυνθον μὲν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις τὰς ἐπὶ Θράκης ἐῷ· ἐν γὰρ τούτοις καὶ εἴρηκεν πάντα, ὅσα ἐβούλετο, καὶ παραλιπεῖν αὐτὰ φησιν, ὡς δεινότερα εἰπεῖν ἔχων ἕτερα. Καὶ <ἡ> προειρημένη δ' ἀποσιώπησις τοῦ αὐτοῦ ἥθους ἐχομένη δεινότερον ποιήσει τὸν λόγον.
- 265 Παραλαμβάνοιτο δ' ἂν σχῆμα διανοίας πρὸς δεινότητα <ἡ> προσωποποιῖα καλουμένη, οἷον· δόξατε ὑμῖν τοὺς προγόνους ὀνειδίζειν καὶ λέγειν τάδε τινὰ ἢ τὴν Ἑλλάδα ἢ τὴν πατρίδα, λαβοῦσαν γυναικὸς σχῆμα. Ὡς περ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ Πλάτων τό· ὦ παῖδες, ὅτι μὲν ἔστε πατέρων ἀγαθῶν .
- 266 ... καὶ οὐκ ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου λέγειν, ἀλλὰ ἐκ τοῦ τῶν πατέρων· πολὺ γὰρ ἐνεργέστερα καὶ δεινότερα φαίνεται ὑπὸ τῶν προσώπων, μᾶλλον δὲ δράματα ἀτεχνῶς γίνεται. Τὰ μὲν εἶδη τῆς διανοίας καὶ σχήματα λαμβάνοιτ' ἂν, ὡς εἴρηται· καὶ γὰρ τοσαῦτα τὰ εἰρημένα παραδείγματος ἕνεκα.
- 267 τὰ δὲ τῆς λέξεως σχήματα ποικιλώτερον ἐκλέγοντά ἐστι δεινότερον ποιεῖν τὸν λόγον, ἔκ τε τῆς ἀναδιπλώσεως, ὡς Θῆβαι δέ, Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων, ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνῆρπασται (διλογηθὲν γὰρ τὸ ὄνομα δεινότητα ποιεῖ)· καὶ ἐκ τῆς ἀναφορᾶς καλουμένης, ὡς τὸ ἐπὶ σαυτὸν καλεῖς, <ἐπὶ τοὺς νόμους καλεῖς,> ἐπὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς.
- 268 τὸ δὲ σχῆμα τὸ εἰρημένον τοῦτο τριπλοῦν. καὶ γὰρ ἐπαναφορὰ [ἴσως εἴρηται] διὰ τὸ τὴν αὐτὴν λέξιν ἐπαναφέρεσθαι ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀρχήν, καὶ ἀσύνδετον (δίχα γὰρ συνδέσμων λέλεκται), καὶ ὁμοιοτέλευτον διὰ τὴν ἀπόληξιν τοῦ καλεῖσθαι πολλάκις. καὶ δεινότης ἡθροισται ἐκ τῶν τριῶν, εἰ δ' εἴποι τις οὕτως ἐπὶ σαυτὸν καὶ τοὺς νόμους καὶ τὴν δημοκρατίαν καλεῖς, ἅμα τοῖς σχήμασιν ἐξαιρήσει καὶ τὴν δεινότητα. Μάλιστα δὲ πάντων ἰστέον τὴν διάλυσιν δεινότητος ἐργάτιν, οἷον πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς τὰς γνάθους φυσῶν, τὰς ὀφρῦς ἐπηρκῶς, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ· εἰ γὰρ συναφθεῖη ταῦτα συνδέσμοις, πρᾶότερα ἔσται.
- 270 Λαμβάνοιτ' ἂν καὶ ἡ κλιμαξ καλουμένη, ὡς περ Δημοσθένης τὸ οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ· οὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δέ· Θηβαίους· σχεδὸν γὰρ ἐπαναβαίνουντι ὁ λόγος ἔοικεν ἐπὶ μείζονων μείζονα· εἰ δὲ οὕτως εἴποι τις ταῦτα,

εἰπὼν ἐγὼ καὶ γράψας ἐπρέσβευσά τε καὶ ἔπεισα Θηβαίους, διήγημα ἐρεῖ μόνον, δεινὸν δὲ οὐδέν. Καθόλου δὲ τῆς λέξεως τὰ σχήματα καὶ ὑπόκρισιν καὶ ἀγῶνα παρέχει τῷ λέγοντι, μάλιστα τὸ διαλελυμένον [τοῦτ' ἔστι δεινότητα].

271 καὶ περὶ μὲν τῶν σχημάτων ἀμφοτέρων τοσαῦτα. Λέξεις δὲ λαμβανέσθω πᾶσα, ὅση καὶ ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ χαρακτῆρι, πλὴν οὐκ ἐπὶ τὸ αὐτὸ τέλος· καὶ γὰρ μεταφέροντά ἐστι δεινὰ ποιεῖν, ὡς τὸ τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῶ ῥέοντι καθ' ὑμῶν.

273 Καὶ ἔτι εἰκασίας λέγοντα, ὡς τὸ Δημοσθένους τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε ἐπιόντα τῇ πόλει κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος. Αἱ παραβολαὶ δὲ τῇ δεινότητι οὐκ ἐπιτήδεια διὰ τὸ μῆκος, οἷον τὸ ὥσπερ δὲ κύων γενναῖος, ἄπειρος, ἀπρονοήτως ἐπὶ κάπρον φέρεται· κάλλος γὰρ καὶ ἀκρίβειά τις ἐν τούτοις ἐμφαίνεται, ἡ δὲ δεινότης σφοδρὸν τι βούλεται καὶ σύντομον, καὶ ἐγγύθεν πλήττουσιν ἔοικεν.

275 Γίνεται δὲ καὶ ἐκ συνθέτου ὀνόματος δεινότης, ὥσπερ καὶ ἡ συνήθεια συντίθησιν δεινῶς πολλά, τὴν χαμαιτύπην καὶ τὸν παραπλήγα καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον· καὶ παρὰ τοῖς ῥήτορσι δὲ πολλὰ ἂν τις εὖροι τοιαῦτα. Πειρᾶσθαι δὲ τὰ ὀνόματα πρεπόντως λέγειν τοῖς πράγμασιν, οἷον ἐπὶ μὲν τοῦ βία καὶ πανουργία δράσαντος διεβιάσατο, ἐπὶ δὲ τοῦ βία καὶ φανερώς καὶ μετὰ ἀπονοίας ἐξέκοψεν, ἐξεῖλεν, ἐπὶ δὲ τοῦ δολίως καὶ λαθραίως ἐτρύπησεν ἢ διέφαγεν, ἢ εἴ τι τοιοῦτον πρόσφορον τοῖς πράγμασιν ὄνομα.

277 Τὸ δὲ ἐξαίρεσθαί πως λαμβανόμενον οὐ μέγεθος ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ δεινότητα, ὡς τὸ οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα δεῖ, Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα. Καὶ τὸ ἀλλ' ὁ τὴν Εὐβοίαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος οὐ γὰρ ὑπὲρ τοῦ μέγαν ποιῆσαι τὸν λόγον ἢ ἐπανάστασις, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ δεινόν.

278 γίνεται δὲ τοῦτο ἐπὶ μὲν μεταξὺ ἐξαρθέντες κατηγορῶμέν τινος ὥσπερ γὰρ Αἰσχίνου κατηγορία, τὸ δὲ Φιλίππου ἐστίν. Δεινὸν δὲ καὶ τὸ ἐρωτῶντα τοὺς ἀκούοντας ἕνια λέγειν καὶ μὴ ἀποφαινόμενον· ἀλλ' ὁ τὴν Εὐβοίαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, πότερον ταῦτα ποιῶν ἡδίκηει, καὶ ἔλυσεν τὴν εἰρήνην, ἢ οὐ; καθάπερ γὰρ εἰς ἀπορίαν ἄγει τὸν ἀκούοντα ἐξελεγχόμενῳ ἔοικότα καὶ μηδὲν ἀποκρίνασθαι ἔχοντι· εἰ δὲ ὧδε μεταβαλὼν ἔφη τις, ἡδίκηει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, σαφῶς διδάσκοντι ἐώκει, οὐκ ἐλέγχοντι.

280 Ἡ δὲ καλουμένη ἐπιμονή ἐστι μὲν ἐρμηνεία πλείων τοῦ πράγματος, μέγιστα δὲ συμβάλοισι ἂν εἰς δεινότητα· παράδειγμα δὲ αὐτῆς τὸ Δημοσθένους νόσημα γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινὸν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· ** οὐκ ἂν οὕτως ἦν δεινόν. Τάχα δὲ καὶ ὁ εὐφημισμὸς καλούμενος ἂν μετέχοι τῆς δεινότητος, καὶ ὁ τὰ δύσφημα εὐφημα ποιῶν, καὶ τὰ ἀσεβήματα εὐσεβήματα, οἷον ὡς ὁ τὰς Νίκας τὰς χρυσᾶς χωνεύειν κελεύων καὶ καταχρῆσθαι τοῖς χρήμασιν εἰς τὸν πόλεμον οὐχ οὕτως εἶπεν προχείρως, ὅτι κατακόψωμεν τὰς Νίκας εἰς τὸν πόλεμον· δύσφημον γὰρ ἂν οὕτως καὶ λοιδοροῦντι εἰκότος ἦν τὰς θεάς, ἀλλ' εὐφημότερον, ὅτι συγχρησόμεθα ταῖς Νίκαις εἰς τὸν πόλεμον· οὐ γὰρ κατακόπτοντι τὰς Νίκας ἔοικεν οὕτως ῥηθέν, ἀλλὰ συμμάχους μεταποιῶντι.

282 Δεινὰ δὲ καὶ τὰ Δημάδεια, καίτοι ἴδιον καὶ ἄτοπον τρόπον ἔχειν δοκοῦντα, ἔστι δὲ αὐτῶν ἡ δεινότης ἔκ τε τῶν ἐμφάσεων γινομένη, καὶ ἐξ ἀλληγορικοῦ τινος παραλαμβανομένου, καὶ τρίτον ἐξ ὑπερβολῆς. Οἷόν ἐστι τὸ οὐ τέθνηκεν Ἀλέξανδρος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ὥζεν γὰρ ἂν ἡ οἰκουμένη τοῦ νεκροῦ.

283 τὸ μὲν γὰρ ὥζεν ἀντὶ τοῦ ἡσθάνετο ἀλληγορικὸν καὶ ὑπερβολικὸν ἅμα, τὸ δὲ τὴν οἰκουμένην αἰσθάνεσθαι ἐμφαντικὸν τῆς δυνάμεως τῆς Ἀλεξάνδρου, καὶ ἅμα δέ τι ἐκπληκτικὸν ἔχει ὁ λόγος ἡθροισμένον ἐκ τῶν τριῶν· πᾶσα δὲ ἔκπληξις δεινόν, ἐπειδὴ φοβερόν. Τοῦ δὲ αὐτοῦ εἵδους καὶ τὸ ὅτι τοῦτο τὸ ψήφισμα οὐκ ἐγὼ ἔγραψα, ἀλλ' ὁ πόλεμος τῷ Ἀλεξάνδρου δόρατι

γράφων, καὶ τὸ ἔοικε γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἀπολωλεκυῖα τὸν Ἀλέξανδρον, τῷ Κύκλωπι τετυφλωμένῳ.

285 Καὶ ἀλλαχοῦ που· πόλιν, οὐ τὴν ἐπὶ προγόνων τὴν ναύμαχον, ἀλλὰ γραῦν, σανδάλια ὑποδεδεμένην καὶ πτισάνην ῥοφοῦσαν· τὸ μὲν γὰρ γραῦν ἀλληγοροῦν ἀντὶ τοῦ ἀσθενῆ καὶ ἐξίτηλον ἤδη καὶ ἅμα ἐμφαίνον τὴν ἀδρανίαν αὐτῆς ὑπερβολικῶς· τὸ δὲ πτισάνην ῥοφοῦσαν ἐπὶ <τοῦ> ἐν κρεανομίαις τότε καὶ πανδαισίαις διάγουσαν ἀπολλύειν τὰ στρατιωτικὰ χρήματα. Περὶ μὲν οὖν τῆς Δημαδείου δεινότητος ἀρκεῖ τοσαῦτα, καίτοι ἐχούσης τι ἐπισφαλές καὶ οὐκ εὐμίμητον μάλα· ἔνεστι γάρ τι καὶ ποιητικὸν τῷ εἶδει, εἴ γε ποιητικὸν ἡ ἀλληγορία καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἔμφασις, ποιητικὸν δὲ μικτὸν κωμωδίας.

287 Τὸ δὲ καλούμενον ἐσχηματισμένον ἐν λόγῳ οἱ νῦν ῥήτορες γελοίως ποιοῦσιν καὶ μετὰ ἐμφάσεως ἀγεννοῦς ἅμα καὶ οἷον ἀναμνηστικῆς, ἀληθινὸν δὲ σχῆμά ἐστι λόγου μετὰ δυοῖν τούτοις λεγόμενον, εὐπρεπείας καὶ ἀσφαλείας. Εὐπρεπείας μὲν, οἷον ὡς Πλάτων Ἀρίστιππον καὶ Κλεόμβροτον λοιδορῆσαι θελήσας, ἐν Αἰγίνῃ ὀψοφαγοῦντας δεδεμένου Σωκράτους Ἀθήνησιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, καὶ μὴ διαλύσαντας τὸν ἐταῖρον καὶ διδάσκαλον, καίτοι οὐχ ὅλους ἀπέχοντας διακοσίους σταδίους τῶν Ἀθηνῶν.

288 ταῦτα πάντα διαρρήδην μὲν οὐκ εἶπεν (λοιδορία γὰρ ἦν ὁ λόγος,) εὐπρεπῶς δέ πως τόνδε τὸν τρόπον· ἐρωτηθεὶς γὰρ ὁ Φαίδων τοὺς παρόντας Σωκράτη, καὶ καταλέξας ἕκαστον, ἐπανερωτηθεὶς, εἰ καὶ Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρῆσαν, οὐ, φησὶν, ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἦσαν· πάντα γὰρ τὰ προειρημένα ἐμφαίνεται τῷ ἐν Αἰγίνῃ ἦσαν· καὶ πολὺ δεινότερος ὁ λόγος δοκεῖ τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἐμφαίνοντος τὸ δεινόν, οὐχὶ τοῦ λέγοντος. τοὺς μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ἀρίστιππον καὶ λοιδορῆσαι ἴσως ἀκινδύνου ὄντος ἐν σχήματι ὁ Πλάτων ἐλοιδόρησεν. Πολλάκις δὲ ἢ πρὸς τύραννον ἢ ἄλλως βίαιόν τινα διαλεγόμενοι καὶ ὀνειδίσαι ὀρμῶντες χρήζομεν ἐξ ἀνάγκης σχήματος λόγου, ὡς Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς πρὸς Κρατερὸν τὸν Μακεδόνα ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεζόμενον μετέωρον, καὶ ἐν πορφυρᾷ χλανίδι, καὶ ὑπερηφάνως ἀποδεχόμενον τὰς πρεσβείας τῶν Ἑλλήνων, σχηματίσας εἶπεν ὀνειδιστικῶς, ὅτι ὑπεδεξάμεθ' ὅτε πρεσβεύοντας ἡμεῖς τούσδε καὶ Κρατερὸν τοῦτον· ἐν γὰρ τῷ δεικτικῷ τῷ τοῦτον ἐμφαίνεται <ἡ> ὑπερηφανία τοῦ Κρατεροῦ πᾶσα ὀνειδισμένη ἐν σχήματι.

290 Τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἐστὶ καὶ τὸ Πλάτωνος πρὸς Διονύσιον ψευδόμενον καὶ ἀρνησάμενον, ὅτι ἐγώ σοι Πλάτων οὐδὲν ὠμολόγησα, σὺ μέντοι, νῆ τοὺς θεοὺς. καὶ γὰρ ἐλήλεγκται ἐψευσμένος, καὶ ἔχει τὸ ὁ λόγος σχῆμα μεγαλεῖον ἅμα καὶ ἀσφαλές. Πολλαχῇ μέντοι καὶ ἐπαμφοτερίζουσιν οἷς εἰκέναι εἴ τις ἐθέλοι καὶ ψόγους [εἰ καὶ ὁ ψόγους εἶναι θέλοι τις] παράδειγμα τὸ τοῦ Αἰσχίνου τὸ ἐπὶ τοῦ Τηλαύγου· πᾶσα γὰρ σχεδὸν ἡ περὶ τὸν Τηλαύγην διήγησις ἀπορίαν παράσχοι ἄν, εἴτε θαυμασμὸς εἴτε χλευασμὸς ἐστὶ.

291 τὸ δὲ τοιοῦτον εἶδος ἀμφίβολον, καίτοι εἰρωνεῖα οὐκ ὄν ἔχει τινὰ ὅμως καὶ εἰρωνείας ἔμφασιν. Δύναίτο δ' ἂν τις καὶ ἐτέρως σχηματίζειν, οἷον οὕτως· ἐπειδὴ ἀηδῶς ἀκούουσιν οἱ δυνάσται καὶ δυνάστιδες τὰ αὐτῶν ἀμαρτήματα, παραινοῦντες αὐτοῖς μὴ ἀμαρτάνειν οὐκ ἐξ εὐθείας ἐροῦμεν, ἀλλ' ἥτοι ἐτέρους ψέζομέν τινας τὰ ὅμοια πεπονηκότας, οἷον πρὸς Διονύσιον τὸν τύραννον κατὰ Φαλάριδος τοῦ τυράννου ἐροῦμεν καὶ τῆς Φαλάριδος ἀποτομίας· ἢ ἐπαινεσόμεθ' ὅτινας Διονυσίῳ τὰ ἐναντία πεπονηκότας, οἷον Γέλωνα ἢ Ἰέρωνα, ὅτι πατράσιν ἐώκεσαν τῆς Σικελίας καὶ διδασκάλοις· καὶ γὰρ νοθεύεται ἀκούων ἅμα καὶ οὐ λοιδορεῖται καὶ ζηλοτυπεῖ τῷ Γέλωνι ἐπαινουμένῳ καὶ ἐπαίνου ὀρέγεται καὶ οὗτος.

293 Πολλὰ δὲ τοιαῦτα παρὰ τοῖς τυράννοις, οἷον Φίλιππος μὲν διὰ τὸ ἐτερόφθαλμος εἶναι ὠργίζετο, εἴ τις ὀνομάσειεν ἐπ' αὐτοῦ Κύκλωπα ἢ ὀφθαλμὸν ὅλως· Ἑρμείας δ' ὁ τοῦ Ἀτρανέως ἄρξας, καίτοι τᾶλλα πρᾶος, ὡς λέγεται, οὐκ ἂν ἠνέσχετο ῥαδίως τινὸς μαχαίριον ὀνομάζοντος

ἢ τομὴν ἢ ἐκτομὴν διὰ τὸ εὐνοῦχος εἶναι. ταῦτα δ' εἴρηκα ἐμφῆναι βουλόμενος μάλιστα τὸ ἥθος τὸ δυναστευτικόν [ὡς μάλιστα] χρῆζον λόγου ἀσφαλοῦς, ὃς καλεῖται ἐσχηματισμένος. Καίτοι πολλάκις καὶ οἱ δῆμοι οἱ μεγάλοι καὶ ἰσχυροὶ δέονται τοιοῦτου εἵδους τῶν λόγων, ὥσπερ οἱ τύραννοι, καθάπερ ὁ Ἀθηναίων δῆμος, ἄρχων τῆς Ἑλλάδος καὶ κόλακας τρέφων Κλέωνας καὶ Κλεοφῶντας.

- 294 τὸ μὲν οὖν κολακεύειν αἰσχρόν, τὸ δὲ ἐπιτιμᾶν ἐπισφαλές, ἄριστον δὲ τὸ μεταξύ, τοῦτ' ἔστι τὸ ἐσχηματισμένον. Καί ποτε αὐτὸν τὸν ἀμαρτάνοντα ἐπαινέσομεν, οὐκ ἐφ' οἷς ἡμαρτεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐχ ἡμάρτηκεν, οἷον τὸν ὀργιζόμενον, ὅτι χθὲς ἐπηνεῖτο πρῶτος φανείς ἐπὶ τοῖς τοῦ δεινὸς ἀμαρτήμασιν, καὶ ὅτι ζηλωτὸς τοῖς πολίταις σύνεστιν· ἡδέως γὰρ δὴ ἕκαστος μιμεῖται ἑαυτὸν καὶ συνάψαι βούλεται ἐπαίνῳ ἔπαινον, μᾶλλον δ' ἓνα ὁμαλῇ ἔπαινον ποιῆσαι.
- 296 Καθόλου δὲ ὥσπερ τὸν αὐτὸν κηρὸν ὃ μὲν τις κύνα ἔπλασεν, ὃ δὲ βοῦν, ὃ δὲ ἵππον, οὕτως καὶ πρᾶγμα ταῦτόν ὃ μὲν τις ἀποφαινόμενος καὶ κατηγορῶν φησιν· οἱ δὲ ἄνθρωποι χρήματα μὲν ἀπολείπουσι τοῖς παισίν, ἐπιστήμην δὲ οὐ συναπολείπουσιν τὴν χρησομένην τοῖς ἀπολειφθεῖσι· τοῦτο δὲ τὸ εἶδος τοῦ λόγου Ἀριστίππειον λέγεται· ἕτερος δὲ ταῦτο ὑποθετικῶς προοίσεται, καθάπερ Ξενοφώντας τὰ πολλά, οἷον ὅτι δεῖ γὰρ οὐ χρήματα μόνον ἀπολιπεῖν τοῖς ἑαυτῶν παισίν, ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμην τὴν χρησομένην αὐτοῖς. Τὸ δὲ ἰδίως καλούμενον εἶδος Σωκρατικόν, ὃ μάλιστα δοκοῦσιν ζηλῶσαι Αἰσχίνης καὶ Πλάτων, μεταρρυθμίσει ἂν τοῦτο τὸ πρᾶγμα τὸ προειρημένον εἰς ἐρώτησιν, ὥδε πως, οἷον ὦ παῖ, πόσα σοι χρήματα ἀπέλιπεν ὁ πατήρ; ἢ πολλά τινα καὶ οὐκ εὐαρίθμητα; πολλά, ὦ Σώκρατες.
- 297 ἄρα οὖν καὶ ἐπιστήμην ἀπέλιπέν σοι τὴν χρησομένην αὐτοῖς; ἅμα γὰρ καὶ εἰς ἀπορίαν ἔβαλεν τὸν παῖδα λεληθότως, καὶ ἠνέμνησεν ὅτι ἀνεπιστήμων ἐστί, καὶ παιδεύεσθαι προετρέψατο· ταῦτα πάντα ἠθικῶς καὶ ἐμμελῶς, καὶ οὐχὶ δὴ τὸ λεγόμενον τοῦτο ἀπὸ Σκυθῶν. Εὐημέρησαν δ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι τότε ἐξευρεθέντες τὸ πρῶτον, μᾶλλον δὲ ἐξέπληξαν τῷ τε μιμητικῷ καὶ τῷ ἐναργεῖ καὶ τῷ μετὰ μεγαλοφροσύνης νουθετικῷ.
- 298 περὶ μὲν δὴ πλάσματος λόγου καὶ σχηματισμῶν ἀρκεῖται ταῦτα. Ἡ δὲ λειότης ἡ περὶ τὴν σύνθεσιν, οἷα κέχρηται μάλιστα οἱ ἀπ' Ἰσοκράτους, φυλαζάμενοι τὴν σύγκρουσιν τῶν φωνηέντων γραμμάτων, οὐ μάλα ἐπιτηδεῖα ἐστὶ δεινῷ λόγῳ· πολλά γὰρ [τὰ] ἐκ τῆς συμπλήξεως ἂν αὐτῆς γένοιτο δεινότερα, οἷον· τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ, οὐ γὰρ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πώποτε.
- 299 εἰ δὲ μεταβαλὼν τις καὶ συνάψας ὥδ' εἴποι· τοῦ πολέμου γὰρ οὐ δι' ἐμέ τοῦ Φωκικοῦ συστάντος· οὐ γὰρ ἐπολιτευόμην ἔγωγε πώποτε, οὐκ ὀλίγον διεξαιρήσει τῆς δεινότητος, ἐπεὶ πολλαχοῦ καὶ τὸ ἡχώδες τῆς συγκρούσεως ἴσως ἔσται δεινότερον. Καὶ γὰρ τὸ ἀφρόντιστον αὐτὸ καὶ τὸ ὥσπερ αὐτοφυὲς δεινότητα παραστήσει τινά, μάλιστα ἐπὶ ὀργιζομένους ἐμφαίνωμεν αὐτοὺς ἢ ἡδικομένους.
- 300 ἡ δὲ περὶ τὴν λειότητα καὶ ἀρμονίαν φροντὶς οὐκ ὀργιζομένου, ἀλλὰ παίζοντός ἐστι καὶ ἐπιδεικνυμένου μᾶλλον. Καὶ ὥσπερ τὸ διαλελυμένον σχῆμα δεινότητα ποιεῖ, ὡς προλέλεκται, οὕτως ποιήσει ἢ διαλελυμένη ὅλως σύνθεσις.
- 301 σημεῖον δὲ καὶ τὸ Ἰππώνακτος. λαιδορῆσαι γὰρ βουλόμενος τοὺς ἐχθροὺς ἔθραυσεν τὸ μέτρον, καὶ ἐποίησεν χωλὸν ἀντὶ εὐθέος, καὶ ἄρρυθμον, τουτέστι δεινότητι πρέπον καὶ λαιδορίᾳ· τὸ γὰρ ἔρρυθμον καὶ εὐήκοον ἐγκωμίους ἂν πρέποι μᾶλλον ἢ ψόγοις. τοσαῦτα καὶ περὶ συγκρούσεως. Παράκειται δὲ τις καὶ τῷ δεινῷ χαρακτῆρι, ὡς τὸ εἰκός, διημαρτημένος καὶ αὐτός, καλεῖται δὲ ἄχαρις.
- 302 γίνεται δὲ ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐπὶ τις αἰσχροὶ καὶ δύσρητα ἀναφανδὸν λέγη, καθάπερ ὁ τῆς Τιμάνδρας κατηγορῶν ὡς πεπορνευκυίας τὴν λεκανίδα καὶ τοὺς ὀλίσβους καὶ τὴν ψίαθον καὶ

πολλήν τινα τοιαύτην δυσφημίαν ἑταιρῶν κατήρασεν τοῦ δικαστηρίου. Ἡ σύνθεσις δὲ φαίνεται ἄχαρις, ἐὰν διεσπασμένη ἐμφορῆς ᾗ, καθάπερ ὁ εἰπὼν οὕτως ἴδ' ἔχων τὸ κτεῖναι.

303 καὶ ἐπὰν τὰ κῶλα μηδεμίαν ἔχῃ πρὸς ἄλληλα σύνδεσιν, ἀλλ' ὅμοια διερρηγμένοις. καὶ αἱ περίοδοι δὲ αἱ συνεχεῖς καὶ μακραὶ καὶ ἀποπνίγουσαι τοὺς λέγοντας οὐ μόνον κατακορές, ἀλλὰ καὶ ἀτερπές. Τῇ δὲ ὀνομασίᾳ πολλάκις χαρίεντα πράγματα ὄντα ἀτερπέστερα φαίνεται, καθάπερ ὁ Κλείταρχος περὶ τῆς τεθνηδόνος λέγων, ζώου μελίσση ἑοικότος· κατανέμεται μὲν, φησί, τὴν ὀρεινήν, εἰσίπταται δὲ εἰς τὰς κοίλας δρυῖς.

304 ὥσπερ περὶ βοὸς ἀγρίου ἢ τοῦ Ἑρυμανθίου κάπρου λέγων, ἀλλ' οὐχὶ περὶ μελίσσης τινός, ὥστε καὶ ἄχαριν τὸν λόγον ἅμα καὶ ψυχρὸν γενέσθαι. παράκειται δέ πως ἀλλήλοις ταῦτα ἀμφοτέρω.